T. B. M. M.
TUTANAK DERGİSİ

11 inci Birleşim

3 . 10 . 1989 Salı

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	105
II. — GELEN KÂĞITLAR	105
III. — YOKLAMA	107
IV. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI	107
A) GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR	*107*
1. — Kütahya Milletvekili Mehmet Korkmaz'ın, 30 Ağustos Zafer Bayramı'nda Kütahya-Dumlupanır'da yapılan törenlere ilişkin gündem dışı konuşması ve Millî Savunma Bakanı İsmail Safa Giray'ın cevabı	107:110
2. — İstanbul Milletvekili Ali Haydar Erdoğan'ın, hayalî ihracat dosyaları ve Hükümetin bu konudaki tutumuna ilişkin gündem dışı konuşması	110:111
3. — Sakarya Milletvekili Ahmet Neidim'in, fındık üreticisinin içinde bulunduğu duruma ilişkin gündem dışı konuşması ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Şükrü Yürür'ün cevabı	111:116

Sayfa

B) TEZKERELER VE ÖNERGELER *116*

1. — Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliğine gidecek olan Sağlık Bakanı Halil Şıvgın'ın dönüşüne kadar; Sağlık Bakanlığına, Devlet Bakanı İlhan Aşkın'ın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/984) 116

2. — Faransa'ya gidecek olan Devlet Bakanı Recep Ercüment Konukman'ın dönüşüne kadar; Devlet Bakanlığına, Devlet Bakanı Cemil Çiçek'in vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/985) 116

3. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu ve 27 arkadaşının, Türk çiftçi ve köylüsünün sorunlarını ve bu konuda alınması gerekli tedbirleri tespit etmek amacıyla Meclis araştırması açılmasına dair önergeyi geri (10/49) aldığına ilişkin önergesi (4/85) 116:117

V. — SEÇİMLER **117**

1. — Konut Sorunu Konusunda Kurulan Meclis Araştırma Komisyonuna (10/42) üye seçimi 117

2. — Komisyonlara üye seçimi 118

VI. — GENSORU, GENEL GÖRÜŞME, MECLİS SORUŞTURMASI VE MECLİS ARAŞTIRMASI **118**

A) ÖNGÖRÜŞMELER *118*

1. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu ve 19 arkadaşının, denizcilik sektörünün içinde bulunduğu sorunları ve bu konuda alınması gerekli tedbirleri tespit etmek amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/45) 118:137

2. — Zonguldak Milletvekili Tevfik Ertüzün ve 16 arkadaşının Hükümetçe izlenen yabancı sermaye politikasını iktisadî, siyasî, malî ve teknolojik boyutlarıyla incelemek ve bu konuda alınması gerekli tedbirleri tespit etmek amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/46) 137:150

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 15.00'te açılarak iki oturum yaptı.

İzmir Milletvekili Fuat Kılcı ve 20 arkadaşının; uyguladıkları siyasî ve ekonomik politikalarla, belediyeleri, kanunlarla kendilerine verilmiş olan görevleri yapamaz hale getirdikleri ve ekonomik yönden çıkmaza soktukları iddiasıyla Bakanlar Kurulu üyeleri hakkında (11/10)

Zonguldak Milletvekili Şinasi Altıner ve 20 arkadaşının; uzlaşmaz ve kasıtlı tutumlarıyla Türkiye Demir-Çelik İşletmeleri Karabük ve İskenderun fabrikalarındaki grevi teşvik ettikleri, birtakım çevrelere haksız kazanç aktarılmasına neden oldukları ve gerek ülke ekonomisini, gerekse demir-çelik işçilerini zarara uğrattıkları iddialarıyla Bakanlar Kurulu üyeleri hakkında (11/8),

Doğru Yol Partisi Grubu adına Grup Başkanvekilleri Zonguldak Milletvekili Köksal Toptan ve Konya Milletvekili Vefa Tanır ile 24 arkadaşının; Bulgaristan'daki soydaşlarımızın maruz kaldıkları göç olayı karşısındaki tutumu ve izlediği sorumsuz politika ile ülkemizin geleceği konusunda yaygın endişeler yarattığı iddiasıyla Başbakan Turgut Özal hakkında (11/6);

Gensoru açılmasına ilişkin önergelerinin gündeme alınıp alınmamaları konusundaki öngörüşmeler tamamlandı; yapılan oylamalar sonucunda, gündeme alınmalarının kabul edilmediği açıklandı.

3 Ekim 1989 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşime saat 22.19'da son verildi.

Başkan
Başkanvekili
Abdulhalim Aras

Kâtip Üye	Kâtip Üye
Çanakkale	Ordu
Mümin Kahraman	*Ertuğrul Özdemir*

Kâtip Üye
Konya
Kadir Demir

II. — GELEN KÂĞITLAR

3 . 10 . 1989 Salı

Teklif

1. — Hatay Milletvekili Ali Uyar ve 15 Arkadaşının; 5434 Sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun Ek 13 üncü Maddesinin Değiştirilmesi ve 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/214) (Sağlık ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe komisyonlarına) (Başkanlığına geliş tarihi : 28.9.1989)

Yazılı Soru Önergeleri

1. — İçel Milletvekili M. İstemihan Talay'ın, İspanya seyahatine ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/855) (Başkanlığa geliş tarihi : 18.9.1989)

2. — Giresun Milletvekili Mustafa Çakır'ın, kendir ürünü taban fiyatına ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/856) (Başkanlığa geliş tarihi : 29.9.1989)

3. — Manisa Milletvekili Hasan Zengin'in, Afyon İli emrine atanan bir ilkokul öğretmeninin Millî Eğitim Müdürünce göreve başlatılmadığı iddiasına ilişkin Millî Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/857) (Başkanlığa geliş tarihi : 29.9.1989)

4. — İzmir Milletvekili Ahmet Ersin'in, Cumhurbaşkanı'nın Bursa gezisi nedeniyle hazırlanan protokolde siyasî parti temsilcileri arasında ayrıcalık yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/858)) (Başkanlığa geliş tarihi : 29.9.1989)

5. — Amasya Milletvekili Mehmet Tahir Köse'nin, Turhal Şeker Fabrikasına arıtma tesisi yaptırılıp yaptırılmayacağına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından yazılı soru önergesi (7/859) (Başkanlığa geliş tarihi : 29.9.1989)

6. — Kırklareli Milletvekili Gürcan Ersin'in, Kırklareli - Lüleburgaz hudutları dahilindeki Sarımsaklı ve Türkgeldi çiftliklerinin bir Libya şirketine kiralanacağı iddiasına ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/860) (Başkanlığa geliş tarihi : 29.9.1989)

7. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, 1.10.1989 tarihinden itibaren emekli çeklerinin bir bölümünün kırılmayacağı iddiasına ve bu konuda ne gibi önlemler alınacağına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından yazılı soru önergesi (7/861) (Başkanlığa geliş tarihi : 29.9.1989)

8. — Zonguldak Milletvekili Köksal Toptan'ın, zorunlu göçe tabi tutulan ve 1.6.1989 - 22.8.1989 tarihleri arasında ülkemize giriş yapan soydaşlarımıza ilişkin Devlet Bakanından yazılı soru önergesi (7/862) (Başkanlığa geliş tarihi : 2.10.1989)

9. — Zonguldak Milletvekili Köksal Toptan'ın, 12.9.1980 - 30.9.1989 tarihleri arasında meydana gelen anarşi ve terör nitelikli olaylara ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/863) (Başkanlığa geliş tarihi : 2.10.1989)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15.00

BAŞKAN : Başkanvekili E. Yıldırım Avcı

KÂTİP ÜYELER : Kadir Demir (Konya), İsmail Üğdül (Edirne)

BAŞKAN — Türkiye Büyük Millet Meclisinin 11 inci Birleşimini açıyorum.

III. — YOKLAMA

BAŞKAN — Ad okunmak suretiyle yoklama yapılacaktır. Sayın milletvekillerinin, salonda bulunduklarını lütfen yüksek sesle bildirmelerini rica ederim.

(Bingöl Milletvekili Mehmet Ali Doğuşlu'ya kadar yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Toplantı yetersayısı vardır; görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce, üç sayın milletvekilinin gündem dışı söz istemi vardır, önce onları yerine getireceğim.

IV. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

1. — Kütahya Milletvekili Mehmet Korkmaz'ın, 30 Ağustos Zafer Bayramı'nda Kütahya - Dumlupınar'da yapılan törenlere ilişkin gündem dışı konuşması ve Millî Savunma Bakanı İsmail Safa Giray'ın cevabı

BAŞKAN — Birinci sırada, Sayın Mehmet Korkmaz, 30 Ağustos Zafer Bayramı'nda, Kütahya Dumlupanır'da yapılan törenlerle ilgili olarak konuşmak istemişlerdir; buyurun Sayın Korkmaz. (DYP sıralırandan alkışlar)

MEHMET KORMAZ (Kütahya) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 30 Ağustos Başkomutanlık Meydan Savaşının ve Kütahya'nın Yunan işgalinden kurtuluşunun 67 nci yıldönümü olan Zafer Bayramını otuzüç gün önce, milletçe hep birlikte kutladık.

Başkomutanlık Meydan Savaşı, Kütahya topraklarında, Çalköy'de ve Dumlupınar'da yapılmıştır. Başkomutanlık Meydan Savaşının kazanıldığı gün Kütahya da kurtulmuş; onüç ay üç gün süren işgal fiilen sona ermiştir.

26 Ağustos şafağında, Afyon'u çevreleyen tepelerde başlayan Türk taarruzu, düşmanı, kaçış yolları güzergâhı olan Kütahya Çalköy ve civarındaki mevzilerine sürmüştü. General Trikopis ve Prangos komutasındaki Yunan kuvvetleri Kütahya, Dumlupınar ve Çalköy'ü çevreleyen çorak topraklarda hayatlarının son kumarını oynayacaklardı. 30 Ağustos günü saat 14.00'ten sonra Kütahya Dumlupınar, Küçükaslıhanlar, Büyükaslıhanlar, Çalköy, Ağaçköy ve Allıören'den çembere alınan ve çok şiddetli bir yıldırım harekâtı ile başlayan savaşta düşman kuvvetleri çok büyük kayıplar vermiş; ancak, bir kilometrelik açıklıktan faydalanan General Trikopis ve ona bağlı kuvvetler, Türk süngülerinden geçici bir müddet kurtulmuşlardı.

15 Mayıs 1919 günü İzmir'in işgaliyle başlayan Yunan işgali, Türk ordularının

30 Ağustos 1922 günü Kütahya Dumlupınar'da kazandığı Başkomutanlık Meydan Savaşıyla sona ermişti. Başkomutan Mustafa Kemal, ordularına tarihî emrini de Dumlupınar'da, "Ordular, ilk hedefiniz Akdenizdir, İleri!.." diyerek vermişti.

Sayın milletvekilleri, 30 Ağustos Meydan Muharebesinin karargâhı, Kütahya Altıntaş ilçesine bağı Çalköy'dür. Şimdiki adı ise, Zafertepe Çalköy'dür.

29 Ağustos günü, Başkomutan Gazi Mustafa Kemal, Mareşal Fevzi Çakmak ve Garp Cephesi Komutanı İsmet İnönü, Kütahya'nın Çalköy'ünde, bir kağnı üstünde durum müzakeresi yaparak, Dumlupınar Meydan Muharebesinin nasıl zaferle neticeleneceğine karar vermişlerdi. İşte onun için, karargâh merkezi Afyon değil, Kütahya Çalköy'dür.

Dumlupınar'da yapılan Başkomutanlık Meydan Savaşının kısa bir özetini arz ederek, şimdi asıl konuya gelmek istiyorum.

Kütahya İli hududu içinde bulunan Dumlupınar'da cereyan etmesi nedeniyle, Dumlupınar Meydan Muharebesi neticesinde kazanılan 30 Ağustos Büyük Zaferinin törenle kutlanması, 1966 yılına kadar her yıl, Kütahya Valisi, Kütahya Belediye Başkanı ve Kütahya Askerî Garnizon Komutanı tarafından organize edilerek yönetilirdi. Ne var ki, 19 Şubat 1966 tarih ve 12231 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan, 30 Ağustos Zafer Bayramını Dumlupınar Zafer Abidesi Önünde Kutlama Töreni Yönetmeliğinde yapılan değişiklikle, kutlama törenlerinin organizasyonu, Afyon Valiliği ve Afyon Askerî Garnizon Komutanlığına verilmiştir.

Buna sebep ise, o tarihte, Kütahya'da Askerî Garnizon Komutanının albay rütbesinde ve Afyon Askerî Garnizon Komutanının da tümgeneral rütbesinde olması idi. Aradan yıllar geçmiştir ve şimdi, Kütahya'da Askerî Garnizon Komutanı olan Hava Er Eğitim Tugayının Komutanı, tuğgeneral rütbesindedir.

İkinci Ordunun Konya'dan Malatya'ya götürüldüğü tarihte, Afyon'daki Yurt İçi Bölge Komutanlığı da Konya'ya nakledilmiştir ve şu anda Afyon'da da Askerî Garnizon Komutanı tuğgeneral rütbesindedir; yani 1966 yılındaki Askerî Garnizon Komutanlarının rütbeleri, şu anda Kütahya'nın lehine değiştiğine göre ve 30 Ağustos Zaferinin kazanıldığı Dumlupınar ve Zafertepe, Kütahya İli hududu içinde olduğundan, 1966 yılında yayınlanan tören yönetmeliğinin de süratle değiştirilmesi zarurî olmuştur. Çünkü, 1966 tarihli tören yönetmeliğinde, tören komitesinde 20 kişi Afyon İlinden ve sadece 2 kişinin Kütahya İlinden bulunması ve mevcut yönetmeliğin diğer maddeleri ile de tamamen Afyon İlinin söz sahibi olması ve kendi ilimiz topraklarımızda her yıl kutladığımız zafer günü törenlerinde, Kütahya İlinin, protokolünün ve halkının misafir muamelesi görmesi, bir haksızlıktır. Bu kargaşa, komşu ve dost olan iki il arasında, her yıl sürtüşmelere neden olmaktadır; bu huzursuzluk giderilmelidir. Bugünkü koşullarda geçerliliğini yitiren 1966 tarihli tören yönetmeliğinin, ev sahibi Kütahya İli lehine değiştirilerek, törenleri, Kütahya Valisi ve Kütahya Garnizon Komutanının yönetmesi sağlanmalıdır.

26 Ağustos'ta başlayan Büyük Taarruz nedeniyle, 26, 27 ve 28 Ağustos günlerinde Afyon İlinde yapılan zafer haftası törenlerini, sadece Afyon Valisinin ve Garnizon Komutanının yönettiği gibi, Kütahya İlinde de, 29 ve 30 Ağustos günlerinde, Dumlupınar Meydan Muharebesi neticesinde kazanılan büyük zaferin töreninin yapıldığı Zafertepe'deki tören ile Çalköy'deki ve Dumlupınar İlçe Merkezindeki törenleri de artık Kütahya Valisinin ve Garnizon Komutanının yönetmesi, hem normal ve hem de gerçeği yansıtmış olacaktır.

Söz konusu 1966 tarihli yönetmeliği Afyon Valisi ve Garnizon Komutanı -maalesef çok yanlış yorumlayarak- Afyon Zafer Haftasında tatbik etmektedirler. Kütahya ve Afyon valilerinin ve diğer yetkililerinin bir araya gelerek, tanzim ve imza ettikleri 24 Haziran 1986 tarihli toplantı tutanağının 2 nci maddesine göre: Afyon zafer haftası kutlama törenlerine katılan ve Dumlupınar Zafertepe'de yapılacak 30 Ağustos törenlerine katılacak olan ordular ve kuvvet komutanlıkları adına gelen misafir generallerin, 29 Ağustos günü Kütahya İline gitmeleri ve o gece Kütahya'da misafir edilerek, 30 Ağustos sabahı Kütahya İlinin Kurtuluş Bayramı törenlerine katılmalarıyla, öğleden sonra Dumlupınar Zafertepe'deki törenlere katılmaları kararı alınmış olmasına rağmen, generallerimiz maalesef Kütahya'ya gönderilmemektedir.

Her yıl büyük coşkuyla kutladığımız böylesine mutlu günümüzde, maalesef her sene üzüntüyle gördüğümüz yeni yeni problemler doğmaktadır. Örneğin; TRT'de yapılan programlarda ve haber bültenlerinde 30 Ağustos Kütahya'nın kurtuluş törenlerine hiçbir yer verilmediği gibi, büyük yanlışlıklar yapılarak, "Dumlupınar Zafertepe'deki törenler" olarak ifade edilmektedir. Zafertepe'deki törenler verilirken, TRT maalesef yayınında "Afyon Dumlupınar'daki törenler" olarak ifade etmektedir. Öyle ki, 1984 yılında Zafertepe töreni için hazırlanan hatıra kartları ve zarflarının üzerindeki PTT damga mühürlerinde bile "Dumlupınar/Afyon" olarak yazılma yanlışlığı yapılmıştır. Daha önemlisi, Büyük Zaferin 67 nci yıldönümü büyük coşkuyla kutladığımız bu yılki 30 Ağustos Dumlupınar Zafertepe törenlerinde, Sayın Millî Savunma Bakanının kutlama telgrafı, törene katılan halk huzurunda okunduğunda, Sayın Bakanın yalnızca Afyonlu vatandaşları kutlaması ve yalnızca Afyonlulara selam ve sevgilerini sunmuş olması ve okunan bu telgraftaki ifadeler, maalesef, törene katılan ve orada bulunan, asıl ev sahibi olması gereken tüm Kütahyalı hemşehrilerimizi incitmiştir, üzmüştür.

Burada, Sayın Bakana soruyorum: Büyük Zaferin kazanıldığı ve törenlerin yapıldığı Dumlupınar Zafertepe Çalköy acaba ne zamandan beri Afyon İli hudutlarına alınmıştır? Sayın Bakanı, bu tutum ve davranışından dolayı, şahsım ve Kütahyalılar adına huzurlarınızda kınıyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 1985 yılından beri her yıl, Kütahya valileri söz konusu bu aksaklıkların giderilmesi ve tören yönetmeliğinin değiştirilmesi için devamlı olarak Millî Savunma Bakanlığına ve İçişleri Bakanlığına yazılı talepte bulunmaktadırlar. Dumlupınar Zafertepe, Kütahya İli hudutları içinde olduğundan, Cumhurbaşkanımızın Kütahya İli mülkî hudutları içinde temsilcisi Kütahya Valisince, Kütahya Garnizon Komutanlığının sorumluluğu altında program yapılarak, yönetmeliğin buna göre değiştirilmesi istenmiştir; ama, valiliğin bu talepleri maalesef hep cevapsız kalmıştır.

Bu yönetmelik değişmez ise, komşu iki il arasında her yıl sürtüşme ve münakaşalar artarak devam eder; böyle nazik bir konuda iki il arasında huzursuzluk yaratmak hiç kimsenin hakkı değildir.

30 Ağustos Zaferinin, Kütahya İli sınırları içerisinde kazanılmasına rağmen, tören sırasında Kütahya halkının kendi topraklarında misafir muamelesi gördüğü, halbuki Kütahya halkının misafir değil, ev sahibi olmak istediğini Yüce Mclisin huzurunda ilgililere arz ediyor; kısa süre içerisinde bu yanlışlığın düzeltilmesiyle ve inşallah 1990 yılının 30 Ağustosunda Zafer Bayramının 68 inci yıldönümünü Kütahyalılar olarak sevinç ve coşkuyla, Dumlupınar Zafertepe'de ev sahibi olarak kutlayacağımız ümidiyle Yüce Mclise saygılar sunuyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Korkmaz.

Hükümet adına, Millî Savunma Bakanı Sayın Safa Giray; buyurun efendim.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI İSMAİL SAFA GİRAY (İstanbul) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; değerli arkadaşımın yaptığı konuşmayı dikkatle dinledim. Kendileri, "Kütahya topraklarında Afyonlulara hitap ettiğimi ve Kütahyalıları kendi topraklarında misafir durumunda bıraktığımı" söylediler.

Konuya bu şekilde cevap verişimizin sebebi, hepinizin malumudur, kendilerinin de söylediği gibi, Afyon Valiliğinden davet gelişi yüzündendir.

İlgili yönetmeliğin değiştirilmesi ve bu gibi törenlerin hazırlanması, tertibi, benim Bakanlığımın işi değil, onu da biliyorsunuz; ama, ilgili yönetmeliğin değiştirilmesinde Bakanlığıma düşen payı yerine getirmek üzere, arkadaşımın bu konuşmasını not ettim.

Elbette ki, iki ilimiz arasında böyle bir problemin ortaya çıkmasını sağlayacak herhangi bir davranıştan kaçınacağımız gayet tabiidir.

Yalnız Afyon Valiliğinden gelen davet dolayısıyla ona cevap verilmesi şeklinde tertip edilmiş olan telgrafın Kütahyalıları rencide etmiş olmasına şu anda üzüldüm, konuya yeni muttali oluyorum. Bu hususa bundan böyle dikkat edeceğim ve aynı şekilde, İçişleri Bakanımıza da konuyu iletceğim, arkadaşımız müsterih olsunlar.

Teşekkür ederim. (ANAP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

2. — İstanbul Milletvekili Ali Haydar Erdoğan'ın, hayalî ihracat dosyaları ve Hükümetin bu konudaki tutumuna ilişkin gündem dışı konuşması

BAŞKAN — Hayalî ihracat dosyaları ve Hükümetin tutumu hakkında, İstanbul Milletvekili Sayın Ali Haydar Erdoğan gündem dışı söz talebinde bulunmuşlardır, kendilerine söz veriyorum.

Buyurun Sayın Erdoğan. (SHP sıralarından alkışlar)

ALİ HAYDAR ERDOĞAN (İstanbul) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; uzun süredir kamuoyunda tartışılan ve öyle görünüyor ki, daha uzun süre tartışılacak olan hayalî ihracat dosyaları ve hayalî ihracat üzerine, çok kısa, özet bilgiler vermek istiyorum.

Hayalî ihracatın uzun süredir tartışılması, Hükümetin bu konuya gerekli özeni göstermediği kanısını kuvvetlendirmektedir ve öyle de görünmektedir.

Hayalî ihracatta; dolandırıcılık, hırsızlık, evrakta sahtekârlık ve olmayanı var göstermek eylemi yatmaktadır; ahlak kuralları yok edilerek, devleti soymak temel amaç olmaktadır.

Suçlular hakkında dava açma hakkı bağımsız yargı organlarına ait olmakla beraber, idare bu konuda uzun süredir suskun kalabilmekte, bu da, hakkıyla ihracat yapan kuruluşları, kamuoyu önünde, hiç sebep yokken mahkûm etmektedir.

Hayalî ihracat yapanlara, devlet kurum ve kuruluşlarının dolaylı veya dolaysız destek verme ve göz yummaları durumu olmadan hayalî ihracatın gerçekleştirilmesi mümkün değildir.

Başta Devlet Planlama ve Maliye olmak üzere, belli kuruluşlar nasıl atlatılır, bilinmez. Devleti soymanın meşruluğu olmaz.

Sayın Başbakan, iki sene evvel, hayalî ihracat sebebiyle, teşvik ve milyonlara varan vergi iadelerinden dolayı, "Canım, o da bir şey mi, üç dört milyar" diyerek, konuyu çok hafife alıyordu ve döviz gelmesi için yapılan bir girişim, çok basit gibi gösterilebiliyordu.

Şimdiye kadar ne olmuştur?.. Haksız olarak ödenen vergi iadeleri alınabilmiş midir? Takipleri, idare kendi isteğiyle açmış mıdır? Devlet Planlamaya gelen vergi iadelerinin genelgelerle ödenmesi nasıl sağlanmıştır; o kuruluşun buna hakkı var mıdır? Hayalî ihracat dosyalarını inceleyen, gerekli işlemleri yapan, yapmak isteyen maliye ve gümrük müfettişleri nasıl saf dışı bırakılmıştır? 1918 sayılı Yasada değişiklik yapılarak, bu türlü suçlara ekonomik ceza verilmesi istenmiş, yasa veto edilmiş; komisyonda tekrar görüşüldükten sonra işbu yasa değişikliğinin görüşülmesi acaba neden gündemden çıkarılmıştır?

Sayın üyeler, ben şunları sormak istiyorum: İdare, özellikle de Başbakan, acaba bunlara bir af sözü mü vermiştir? Öyle görünüyor ki, Ertan Sert ve benzerleri gibi insanların "Konuşuruz ha!.." dedikleri bu şantajları acaba yerine mi ulaşmıştır?

Turan Çevik, 28 Eylül 1989 tarihinde iade edilecekti; bu söylendi. Acaba iadenin geciktirilmesi yolunda Yunanistan'la bir mutabakat mı sağlanmıştır?

Gene kamuoyunda çok tartışılan, hayalî ihracat yapan Turan Çevik ve benzeri kişiler ve kurumların birtakım vakıflara bağışlarda bulunduğu söyleniyor. Şimdiye kadar Hükümet ve özellikle Maliye Bakanlığı, bu söylentiler hakkında gerekli incelemeleri yapmayı neden kendisine görev saymamıştır? Hayalî ihracat dosyalarının ne kadarının adlî organlara verildiği bilinmemektedir. Konu, bu nedenle kamuoyunda, Parlamentoda tartışılır olmuştur. Hatta tartışmalar öyle bir konuma gelmiştir ki, bazı milletvekillerinin bu hayalî ihracat yapan firma ve kişilere yardım ettiği bile söylenebilmektedir.

İşte bu nedenlerledir ki, Sayın Başbakanın kamuoyuna, bunların hepsinin hesabının sorulacağını, verilen haksız vergilerin geri alınabileceğini ve nasıl alınabileceği hususundaki bu tedbirleri en kısa sürede açıklamak durumundadır. Açıklamadığı takdirde, haksız ödenen vergilerden dolayı -kollektif mesuliyet esasına göre- geçmişteki Bakanlar Kurulu üyeleri hayalî ihracattan dolayı vergi iadelerinin ödenmesini sağlayan Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşar Yardımcısı ve halen görevde bulunan Bakanlar Kurulu üyeleri sorumludur. Eğer iadeler yapılmadığı takdirde, bunların sorumluluğunun üstünde, asıl sorumlu, bugün idarenin başında bulunan Sayın Başbakandır.

Bunları söylememdeki kastım şudur: Sayın Başbakan ve idare, dosyaları bir an evvel yargı organlarına verip, davaların açılmasını sağlamalıdır. Sağlamadığı takdirde, Başbakan olarak kendisi bu suçlulara yardım ediyor anlamı çıkacaktır. Bundan, gerek Hükümetin ve gerekse Parlamentonun kurtulması gerektiğine inanarak sözlerimi bitiriyorum.

Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyorum. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Erdoğan.

3. — Sakarya Milletvekili Ahmet Neidim'in, fındık üreticisinin içinde bulunduğu duruma ilişkin gündem dışı konuşması ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Şükrü Yürür'ün cevabı

BAŞKAN — Sakarya Milletvekili Sayın Ahmet Neidim, fındık üreticisinin içinde bulunduğu durum hakkında gündem dışı söz talep etmişlerdir.

Buyurunuz Sayın Neidim.

AHMET NEİDİM (Sakarya) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; fındık üreticisinin içinde bulunduğu durum hakkında gündem dışı söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle, Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Fındık, bodur bir meyve ağacı türü olup, ekonomik verimlilik dönemi onbeşinci yaşlarda başlar. Verimlilik dönemi ise, 45 yıl sürer. Toprakları sarp ve erozyona maruz, coğrafî yapısı arızalı, tarıma elverişsiz olan Doğu Karadeniz sahil şeridinde; Samsun'dan Rize'ye kadar olan ve bilhassa Ordu - Giresun ile kısmen de Bolu, Sakarya ve Düzce'de yetişir. Ordu ve Giresun'da yetişen fındığın alternatifi olan başka bir bitki yoktur.

Yörenin insanları fındıkçılıkla geçinirler. Bu bölgelerin en önemli tarımsal ürünü olan fındıkla 7 ila 8 milyon arasındaki vatandaşımız uğraş vermektedir. Son beş yılda kaderine terk edilerek, müstahsil adeta kan ağlar hale getirilmiştir. Vatandaş, 1989 senesini daha çok fukaralaşmış olarak geçirmektedir ve 1990'a bakarken de endişeler içerisindedir. Bu, kendi günlük hayatı bakımından böyledir. Vatandaş, her gece saat 20.00'de televizyonun karşısına geçip, Hükümetin kendisine söylediği şeylerin doğru olup olmadığına karar verememektedir. Vatandaş, resmî ağızların verdiği bilgilerin veya söylediği şeylerin çoğunun kandırmaca olduğunu açık açık söylüyor. Bunun içerisinde bariz misaller vardır. Mesela sahil şeridinde fındık yetiştirilen bölgede, "2 600 liradan fındığınızı alacağız" deyip, baş fiyat ilan edilmiştir. Bugün fındık 1 500 liradan satılıyor. "Fiskobirlik'e gidin" denildiği zaman Fiskobirlik'e gidenlere de, "Ambarımız yok, iki ay sonra gelin" diyorlar. "İki ay sonra gelin" dedikleri fındık üreticisi, götürüp, kimi bulursa, fındığı satmak mecburiyetinde kalıyor; 2 600 lira fiyat tamamen askıda kalıyor; bu, bir hayalden ibaret oluyor. Vatandaş, fındığını 1 500 liradan satmak zorunda kalıyor; geçen sene 2 000 liradan satılan fındığını bu sene 1 500 liradan satıyor. Tabiîki geçen senenin 2 000 lirası ile bu senenin 1 500 lirası arasında değer bakımından fark var. Geçen sene 2 000 lira olan, aslında bu senenin parasıyla 4 000 lira olması lazım gelen şey 1 500 liraya inmişse, şimdi bu üreticinin sorununu düşünün; ne duruma gelmiştir?..

Değerli milletvekilleri, şimdi bu konuda, dün bir telefon konuşmasından edindiğim bilgiyi size arz edeceğim.

"Geçen sene seçim dolayısıyla büyük törenlerle açılan Bafra Fiskobirlik alım merkezi bugün kullanılmamakta, fındık üreticileri bu alım merkezinden istifade ettirilmemektedirler. Bugün tarafıma intikal ettirildiği şekilde, Bafra'da Fiskobirlik alım yapmamakta; orada ANAP'ın il genel meclisi üyeliğini yapan bir vatandaş, fındık alım işini bizzat yürütmekte ve Çarşamba İlçesindeki Fiskobirlik'e kendisi teslim etmektedir. Hükümetin bu konuyu hemen araştırarak, Fiskobirlik alım merkezini aslî görevine döndürmesini bekliyoruz."

Değerli milletvekilleri, bir de bu konuda son çıkan ve 9.7.1989 tarihli Resmî Gazetede yayınlanan bir yönetmelik mevcut. Bundan da, Sakarya fındık üreticisi çok büyük zarar görmüş durumdadır. Bu yönetmelikle, Adapazarı'nın, Hendek'in bazı kesimleri ile, Kocaeli'nin ve Karasu'nun bazı bölümlerinde fındık ekme yasağı getirilmiştir. Burada yaşayan insanlar, uzun yıllar neticesi fındıklarını yetiştirmişler, onlara bakmışlar, o dağlık alanı Türk ekonomisine

yararlı hale getirmek için fındık gibi kıymetli bir ürünü yetiştirmişler; şimdi Hükümet tarafından "Burada fındık yetiştiremezsiniz" ibaresi ile karşılaşmışlar ve şaşkın bir halde "Acaba Hükümet aldığı kararı değiştirecek mi, bizleri mağduriyetten kurtaracak mı? Yoksa, sanki haşhaş ekiyoruz gibi fındıklarımızı gizli mi üreteceğiz?" demektedirler. Herhalde bu yönetmelik hazırlanırken, fındığın nerelerde iyi yetiştirildiği iyi tespit edilememiş, ya da en büyük ihraç mallarımızdan olan fındığı da dışarıya satamadığımız veya satamayacağımız gibi bir düşünceye saplanılarak, buralar ekim yasağı içine alınmıştır.

Bu konuda, Sakarya'nın Kocaeli, Hendek ve Karasu ilçelerinde birçok çiftçi ayağa kalkmış, Hükümetin aldığı son kararları eleştirmekte, kendisine sahip çıkacak devleti aramaktadır. "Onbeş yılda yetişen bir fındık ağacını yok edin, yerine mısır ekin veya artık dikmeyin" demenin yetkililerce çok kolay olmadığı kanaatindeyiz. Biz, bunun tespitlerinin yanlış yapılarak, yetkililere yanlış beyanda bulunulduğu kanaatine varıyoruz veya böyle düşünmek istiyoruz; çünkü, bir hükümetin bu kadar bilgisizce bir tespit yaptıracağına ve yanılacağına inanmak istemiyoruz. İnşallah bu gündem dışı konuşmamdan sonra, bahsettiğimiz yönetmelik değiştirilip, bu bölgelerdeki fındık üreticisinin mağduriyeti önlenir; tek dileğimiz budur.

Değerli milletvekilleri, dünyada fındık, Türkiye dışında, Amerika Birleşik Devletlerinde, İtalya'da, İspanya'da, biraz da Yunanistan'da yetiştirilmektedir. Dünya fındık rekoltesinin yüzde 75'ini yalnız başına Türkiye sağlamaktadır. Türkiye'de yetiştirilen fındığın yaklaşık yüzde 75-80'i ihraç edilmektedir. İhraç ürünlerimizin en başında yer alan fındığın, dış piyasada layıkiyle değer bulabilmesi, yukarıda da anlattığım hataların yapılmaması için ziraat odası temsilcilerinin, üreticilerin ve gerçek ihracatçıların görüş ve tavsiyelerinin alınmasıyla mümkündür.

İhraç fındığın piyasası ve fiyatının değerlendirilmesi, ülke dışında teşekkül ettirilmektedir. Bu tür değerlendirmeye genellikle spekülatif faaliyetler, tröst teşekküller, gerçek ve gerçek dışı, tescilli ve tescilsiz alivre satışlar ile fon, stopaj, KDV ve kaçakçılık faaliyetleri yön vermektedir.

Böylesine değerli bir ürün ile onun yetiştiricisinin ülkeye getirdiği döviz, mutlaka ülke ve üretici yararına uygun bur tatbikata kavuşturulmalıdır.

Değerli milletvekilleri, bu İktidar döneminde, fındık parası, açıklanan taban fiyatı üzerinden peşin ödenmediğinden, yukarıda da söylediğim gibi, zor durumda kalan üretici malını tüccara satmak zorunda kalmıştır.

Elindeki mala güvenerek çocuğunu evlendiren, kızına çeyiz alan köylü, borcunu ödemek için şehirdeki esnaftan kaçar hale gelmiştir.

Malını teslim edip zamanında parasını alamadığı için veya umduğu rakamdan çok ucuza satıp, borcunu dahi karşılayamayacak kadar tüccardan para alan köylünün, ancak acil ihtiyaçlarını temin etmek için ununa, şekerine ve yağına ayırdığı paradan başka, elinde hiçbir şey kalmamaktadır. Tabiî çoluk çocuğunu evlendirmek için devletine güvenerek birtakım eşyalar alan köylünün de icra gelip kapısına dayanmaktadır. İnsanlar, kendi kendine konuşur hale gelmişlerdir.

Türkiye'deki en önemli ihraç mallarından olan, hatta ihraç mallarının başında gelen fındığın üreticisi bu halde ise, kuraklıktan etkilenmiş ve tohum alamayan Türk köylü ve çiftçisinin halini, saygıdeğer milletvekillerinin takdirlerine bırakıyorum.

Hepinize saygılarımı sunuyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Neidim.

Hükümet adına Sanayi ve Ticaret Bakanı Sayın Şükrü Yürür; buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

SANAYİ VE TİCARET BAKANI ŞÜKRÜ YÜRÜR (Ordu) — Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekili arkadaşlarım; bugün gündem dışı söz alarak fındık konusunu huzurunuza getiren arkadaşımın bazı hususları, bilerek veya bilmeyerek, kendi düşünce tarzına doğru istismar ettiği inancındayım. Aslında, bunu kendisinden beklemezdim. Kendisini bana tanıtan dostlarım da, "Böyle bir istismara mahal vereceğine hiç ihtimal vermediklerini" söylerlerdi.

Bakınız, şöyle arz edeyim: Sayın arkadaşımın söylediği gibi, fındık, 1957 yılına kadar Doğu Karadeniz'in ürünüydü. 1957 yılından itibaren Doğudan Batıya doğru göç eden Karadenizli, denginin içerisinde 2 mahsulü getirdi; birisi fındık ağacı fidesi, diğeri ise karalahana tohumu ve Türkiye'de bütün gittikleri yere bu fide ile tohumu da götürdüler.

Bakınız 1989 yılı istatistiklerine göre Türkiye'nin nerelerine fındık gitmiş ve sayıları nedir: Amasya, Antalya, Artvin, Bilecik, Bitlis, Bolu, Burdur, (Burdur'da çok sayıda fındık dikimi yapılıyor. Sakaryalı sayın milletvekili arkadaşım çok iyi bilir; bir hemşerisi de, Burdur'da fide satarken sansasyonel hadiselere vesile oldu) Bursa, Çanakkale, Çorum, Denizli, Elazığ, Erzincan, Giresun, Gümüşhane, Hatay, Isparta, İstanbul, Kastamonu, Kırklareli, Kocaeli, Kahramanmaraş, Mardin, Niğde, Ordu, Rize, Sakarya, Samsun, Sinop, Tekirdağ, Tokat, Trabzon ve Zonguldak. "Neresi kaldı?" diye soracaksınız. Saydığım bu 33 vilayetin dışında çok az vilayet kaldı fındığın gitmediği.

Sayın arkadaşımın söylediği gibi, fındık, geleneksel tarıma dayalı ihraç ürünlerimizin başında yer almaktadır. Fındığın borsası Hamburg Borsasıdır. Gönlümüz arzu eder ki, telekomünikasyon ve ulaşım imkânları gelişen Türkiye, fındık borsasını Giresun'a veya İstanbul'a alsın. Partimizin iktidara geldiği günden beri telekomünikasyon ve ulaşım alanlarında yapmış olduğu faydalı çalışmalar sayesinde, istikbalde fındık borsasının Türkiye'de olacağına dair inancımız güçlenmektedir.

Sayın arkadaşımın da belirttiği gibi, bugün dünyada fındık, Türkiye, İtalya, İspanya, çok cüzi miktarda Yunanistan ve Amerika tarafından üretilmektedir. Biraz evvel zikrettiğim gibi Hamburg Borsasından dünyadaki tüketim pazarlarına dağılmaktadır. Bu durumda Türkiye ürettiği malı Hamburg Borsasında pazarlama noktasındadır.

Sayın milletvekili arkadaşımın da belirttiği gibi, bu sene Türkiye'de 550 bin ton civarında fındık istihsal edileceği beklenmektedir. Yıllar ortalamasına göre dünyanın yıllık tüketim miktarı 260 bin ton civarındadır. Bu 260 bin tonluk fındığın 80 bin tonluk kısmı, biraz evvel saydığım diğer ülkelere aittir.

Fındık, çoğumuzun evinde bir kilogram bile tüketilmeyen bir tarım ürünüdür. Ayrıca yerine ikame edilebilen diğer geleneksel tarım ürünleri de vardır.

Sayın arkadaşım Adapazarı'nda fındığın belki 15 senede yetiştiğini zannediyorsa da, fındık fidesinin toprağa dikildiğinden, "Ocak" tabir ettiğimiz noktadan meyveye dönüşmesine kadar 7 yıl geçmektedir.

AHMET NEİDİM (Sakarya) — Verimliliği 15 yıl oluyor.

SANAYİ VE TİCARET BAKANI ŞÜKRÜ YÜRÜR (Devamla) — 2844 sayılı, fındık üretiminin sınırlandırılmasına ait 1983 yılında çıkmış olan Kanundan kuvvet alan Hükümetimiz, fındık ekim dikim sahalarını bir yönetmelikle tahdit etmenin hazırlığı içerisindedir ve bu konudaki kararname Bakanlar Kurulundan çıkmıştır. Bunun çıkması da zaruri idi.

Bir zamanlar hükümet yönetiminde söz sahibi olan bazı siyasî liderler, fındıkla ilgili fiyat talep ettiğimizde, "Bırakın şu orman ürününü; orman ürününe de mi fiyat vereceğiz?" diyorlardı. İnanmazsanız gazete arşivlerine bakarsınız. Bu toplantıların içinde acizane ben de bulunmuştum.

Şimdi gelelim Fiskobirlik'in mubayasına: Fiskobirlik -dün akşam itibariyle- bizim 2 650 liradan başlattığımız fındık piyasasında 177 bin ton fındık mubaya etmiştir. Türkiye'de 110 alım merkezi vardır ve bu sayının üzerinde alım merkezleri açtığımız takdirde, Çarşamba Ovası, Terme Ovası, Bafra Ovası gibi, Adana Ovasına eşdeğerde tarım ürünleri yetiştirmeye müsait olan araziler, hatta Amasya ve Niksar Ovaları da fındık altında kalacaktır.

Sayın arkadaşım çok haklı olarak söyledi; tarım teşkilatı, ziraat odaları ve diğer kuruluşlar bilimsel bir yönetmelik hazırlamalıdırlar. Biz de bunları hazırlıyoruz ve bundan böyle eğimli arazilerde fındık yetiştirilmesi yolunda çalışmalarımız vardır.

Bu sene bir diğer hususa daha el attık: Dünyada fındık fiyatı nasıl teşekkül eder, biraz da bu konuda bilgi vermek istiyorum. Her sene mart ayında, fındık -diğer mahsullerde "Çiçek" dediğimiz, fındıkta "Karanfil" dediğimiz- çiçeğe dönüşür. O çiçeği, yıllardır, dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen fındık ithalatçılarının adamları, belli bölgelerde sayarlar. Onu, bir mayıs ayında, bir de haziran ayında sayarlar. Böylece oradan rekolte tahminine giderler ve alternatif ürünlerin de fiyatlarını baz alarak fındığa, Hamburg Borsasında fiyat teşekkül ettirirler.

Bu sene vermiş olduğumuz fiyat, Avrupa Borsasında teşekkül eden fiyatın çok üzerindedir. Aslında fındığa verilen bu fiyatı koruyabilmek için de, 177 bin ton fındığı düne göre aldık. 110 alım merkezinde her gün ortalama 7 bin ton fındık alıyoruz. Türkiye'nin tüketim kapasitesi de, son derece sınırlıdır.

Hükümetimiz bu sınırlı noktadan hareket ederek, geçen senenin 100 bin ton fındığının 50 bin tonunu fındık yağı yaptırarak piyasaya sürmektedir. Ayrıca, 50 bin tonunu da Millî Savunma Bakanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığına hibe şeklinde vermekteyiz.

Bu fındığın bedelinin nereden karşılanacağı konusunda da izahat vermek istiyorum: Fındık piyasasının 1977 yılındaki dalgalanmaları üzerine, o günün hükümeti fındık üzerinde haklı olarak fon koymuştu. Bu fonlarda toplanan bedellerden bu 100 bin ton fındığın bedeli karşılanacaktır. Böylece, 50 bin ton yağlığa veriyoruz, 50 bin ton da Türk millî eğitimiyle, Türk millî savunmasına veriyoruz; bunların mukaveleleri de yapılmıştır.

Fındık üreticisi mağdur edilmemektedir. Yapmış olduğumuz haftalık ödeme sisteminde ise, fındık üreticisine haftalık fiyat ıskalası yapılarak, her hafta 20 lira fiyat artışıyla, malını ambarına çekmesi sağlanmıştır. Fiskobirlik'ten aldığı günlere göre piyasaya fındık getirmektedir.

Sayın arkadaşımın heyecanını anlamakta güçlük çekmiyorum; çünkü, Adapazarı Ovasının fındık sahası olması, Bafra ve Çarşamba Ovası gibi millî tarım politikamıza uygun değildir.

Beni dinlemek lütfunda bulunduğunuz için sizlere ve bana bu konuşmayı yapma fırsatını verdiği için de saygıdeğer arkadaşıma teşekkür ediyor, hepinize saygılar sunuyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ediyorum.

Gündeme geçiyoruz.

B) TEZKERELER VE ÖNERGELER

1. — Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'ne gidecek olan Sağlık Bakanı Halil Şıvgın'ın dönüşüne kadar; Sağlık Bakanlığına, Devlet Bakanı İlhan Aşkın'ın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/984)

BAŞKAN — Gündemin, "Sunuşlar" kısmında Cumhurbaşkanlığının iki tezkeresi vardır; okutup, bilgilerinize sunacağım:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmelerde bulunmak üzere, 29 Eylül 1989 tarihinde Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'ne gidecek olan Sağlık Bakanı Halil Şıvgın'ın dönüşüne kadar; Sağlık Bakanlığına, Devlet Bakanı İlhan Aşkın'ın vekillik etmesinin, Başbakan Vekilinin teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Kenan Evren
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

2. — Fransa'ya gidecek olan Devlet Bakanı Recep Ercüment Konukman'ın dönüşüne kadar; Devlet Bakanlığına, Devlet Bakanı Cemil Çiçek'in vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/985)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

EUREKA Audio Visuel Projesinin Siyasî Deklarasyon Toplantısına katılmak üzere, 1 Ekim 1989 tarihinde Fransa'ya gidecek olan Devlet Bakanı Ercüment Konukman'ın dönüşüne kadar; Devlet Bakanlığına, Devlet Bakanı Cemil Çiçek'in vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Kenan Evren
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

3. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu ve 27 arkadaşının, Türk çiftçi ve köylüsünün sorunlarını ve bu konuda alınması gerekli tedbirleri tespit etmek amacıyla Meclis araştırması açılmasına dair önergeyi geri (10/49) aldığına ilişkin önergesi (4/85)

BAŞKAN — 10/49 esas numaralı Meclis araştırması önergesinin geri verilmesine dair bir önerge vardır; okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

14 Kasım 1988 tarihinde vermiş olduğumuz ve gündemde 10/49 sayı ile yerini alan, tarım sektörünün eksikliklerinin giderilmesi bir yana mevcutla dahi idare edemez durumda olan köylümüzün içinde bulunduğu durumu incelemek, araştırılarak tedbir alınmasını istediğimiz Meclis araştırma önergesinin, daha geçen hafta bu konuda DYP Grubunun gensoru önergesinin

görüşülmesi ve neticeye bağlanması karşısında bu önergenin tekrar görüşülmesinde fayda ummadığımızdan, gündemden çekilerek tarafımıza iadesini saygıyla rica ederiz.

M. Murat Sökmenoğlu	Orhan Şendağ	Mustafa Çorapçıoğlu
Hatay	Adana	Balıkesir
İsmail Köse	Ömer Barutçu	Abdullah Ulutürk
Erzurum	Zonguldak	Afyon
Mehmet Gölhan	Fuat Kılcı	Alaettin Kurt
Sakarya	İzmir	Kocaeli
İrfan Demiralp	Mehmet Korkmaz	Şinasi Altıner
Samsun	Kütahya	Zonguldak
Mehmet Çakıroğlu	Cavit Erdemir	Ömer Şeker
Trabzon	Kütahya	Konya
Esat Kıratlıoğlu	Nafiz Kurt	Yaşar Topçu
Nevşehir	Samsun	Sinop
	M. Tahir Şaşmaz	
	Elazığ	

BAŞKAN — İçtüzüğe göre yetersayıda imza kalmadığından, önerge işlemden kaldırılacak ve gündemden çıkarılacaktır.

Gündemin "Seçim" kısmına geçiyoruz.

V. — SEÇİMLER

1. — Konut Sorunu Konusunda Kurulan Meclis Araştırma Komisyonuna (10/42) üye seçimi

BAŞKAN — Konut Sorunu Konusunda Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu için siyasî parti gruplarınca gösterilen adayların listesi bastırılıp sayın üyelere dağıtılmıştır.

Şimdi listeyi okutup, oylarınıza sunacağım:

Konut Sorunu Konusunda Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Aday Listesi (10/42)

(9)

Adı ve Soyadı	Seçim Çevresi
ANAP (6)	
Ahmet Şamil Kazokoğlu	Bolu
Ayhan Uysal	Çanakkale
Abdurrahman Bozkır	Konya
Kaya Opan	Sivas
Mümtaz Güler	Uşak
Seyit Ahmet Dalkıran	Yozgat
SHP (2)	
Erol Ağagil	Ankara
İbrahim Tez	Ankara
DYP (1)	
Fuat Kılcı	İzmir

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Araştırma Komisyonuna seçilmiş bulunan sayın üyelerin, 4.10.1989 Çarşamba günü saat 14.00'te, ikinci kattaki 143 numaralı, Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu salonunda toplanarak, başkan, başkanvekili, sözcü ve kâtip seçimini yapmalarını rica ederim.

2. — Komisyonlara üye seçimi

BAŞKAN — Komisyon üyelikleri için siyasî parti gruplarının aday gösterme işlemi henüz tamamlanmadığından, seçimleri bugün de yapamayacağız.

Gündemin "Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler" kısmına geçiyoruz.

VI. — GENSORU, GENEL GÖRÜŞME, MECLİS SORUŞTURMASI VE MECLİS ARAŞTIRMASI

A) ÖNGÖRÜŞMELER

1. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu ve 19 arkadaşının, denizcilik sektörünün içinde bulunduğu sorunları ve bu konuda alınması gerekli tedbirleri tespit etmek amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/45)

BAŞKAN — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu ve 19 arkadaşının, denizcilik sektörünün içinde bulunduğu sorunları ve bu konuda alınması gerekli tedbirleri tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesinin öngörüşmelerine başlıyoruz.

Hükümet?.. Burada.

Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Deniz taşımacılığı gerek ülkemizin coğrafî konumu, gerekse dış ticaret yüklerimizin yapısı ve hedef pazarlar gereği, ekonomide ağırlığı ve önceliği olan bir sektördür. Avrupa Topluluğuna üye olmayı amaçladığımız şu sıralarda, ülkemizde dış ticaretimizin miktar olarak yaklaşık yüzde 86'sının, değer olarak da yüzde 52'sinin denizyolu ile gerçekleştiği bilinmektedir. Ancak, deniz ticaretinin sermaye yoğun bir faaliyet olması, özellikle bizim gibi gelişmekte olan bir ülkede bu sektörün gelişmesi için devlet desteğini geniş ölçüde gerekli kılmaktadır.

Son yıllarda bir miktar gelişme olmuşsa da, bu gelişme durmuş ve sektör yeniden krize sürüklenmiştir. Bunun sonucu olarak filomuzdaki büyüme durmuş, zaman içinde yaşlanan gemilerin yerine yeni gemiler alınmadığı veya yaptırılmadığı için filonun uluslararası rekabet gücü kalmamıştır. Gemi inşaat sanayiinin de gelişmesi durmuş, limanlarımız da ihtiyaçları karşılamaktan uzaktır. Türkiye dünya deniz ticaretinde yeterli payı alamamaktadır.

2000 yılındaki bir Türkiye'de ülke ekonomisinin sıkı sıkıya bağlı olduğu dış ticaret imkânlarının güçlü bir millî filo, çağdaş öğrenim ve eğitim görmüş kimselerce yönetilen bir Türk deniz ticareti ile olabilmesi için bir an evvel tedbir almak zarureti doğmuştur.

Kendi kaderine terk edilemeyecek olan bu sektörde, yatırımları yeniden başlatacak ve sektörün ekonomiye katkısını yeniden sağlayacak tedbirlerin alınması, deniz ticaret sektörünün içinde bulunduğu vahim durumun araştırılması gerekli hale gelmiştir.

Deniz taşımacılığında yeterli payı alabilme doğrultusunda adımların atılması, yeterli teşvik tedbirlerinin alınabilmesi, denizciliğimizi düzenleyen ve yürürlükte olan mevzuatı günün gelişen şartları içinde yeniden düzenlenmesine imkân kılacak tedbirlerle, deniz ticaret sektörünü içinde bulunduğu krizden kurtaracak tedbirlerin alınabilmesi, meselenin özüne inilerek araştırılması için Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını saygıyla arz ederiz.

Mustafa Murat Sökmenoğlu
Hatay
ve arkadaşları

BAŞKAN — İçtüzüğümüze göre, Meclis araştırması açılıp açılmaması hususunda, sırasıyla, Hükümete, siyasî parti gruplarına ve önergedeki birinci imza sahibine veya onun göstereceği diğer bir imza sahibine söz verilecektir.

Hükümet adına, Ulaştırma Bakanı Sayın Cengiz Tuncer; buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

ULAŞTIRMA BAKANI CENGİZ TUNCER (Antalya) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Hatay Milletvekili Sayın Murat Sökmenoğlu ve 19 arkadaşının, denizcilik sektörünün içinde bulunduğu sorunları ve bu konuda alınması gerekli tedbirleri tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci ve İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergelerini cevaplamak üzere huzurlarınızda bulunuyorum. Bu vesileyle, hepinizi saygıyla selamlarım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; cumhuriyetimizin kuruluşundan bugüne kadar denizciliğimizin geliştirilip güçlendirilmesine, kamu ve özel sektör olarak büyük gayretler sarfedilmiştir. Bilhassa, dış ticaretin geliştirilmesinde önemi hiçbir şekilde inkâr edilemeyen deniz taşımacılığına, planlı dönemin başlamasıyla daha da büyük ilgi duyulması ve bunun desteklenmesi gereği ortaya çıkmış; fakat, uygulanan politikalar sonucu istenilen hedefe ulaşılmasında başarılı olunamamıştır. Ancak, son yıllarda uygulamaya konulan liberal ekonomi politikaları ve denizciliğe verilen önem sayesinde deniz sektörüne bir canlılık ve dinamizm getirilmiştir. Gerçekten, Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planından itibaren ilk 10 yıllık dönemde, deniz ticaret filomuz 789 bin dead-weight/tondan 898 bin dead-weight/tona yükselerek ancak 110 bin dead-weight/ton arttığı halde, son yıllarda izlenen teşvik ve kredi politikaları sonucunda, sektör bünyesinde filo kapasitesi hızla artmaya başlayarak, sayı ve tonaj yönünden önemli büyüme göstermiştir.

Bir ara yüzde 140'a varan bu artış, 1985-1986 yıllarında sektörde görülen kriz ve büyük tonajlı yaşlı birkaç geminin hizmet dışı kalması nedeniyle yavaşlamış ve bu konuda yakın zamanlara kadar fazla bir değişiklik görülmemiştir.

Halen filomuz, tonajı 300 gross/tondan büyük gemiler olarak, 128 adedi kamu ve 481 adedi de özel sektöre ait olmak üzere, toplam 609 gemi ve 4 milyon 822 bin dead-weight/ton kapasiteye erişmiştir. Ayrıca, son yıllarda Türk Bayrağı taşıma hakkı verilen gemiler de bu hesaba dahil edildiğinde, bu kapasite yaklaşık 5.5 milyon dead-weight/ton olmuştur.

Ülkemiz ithal ve ihraç malları, herhangi bir himayecilik uygulanmaksızın çeşitli ülke gemileriyle, uluslararası serbest rekabet kuralları içinde taşınmaktadır. Özellikle son yıllarda, kırıcı bir rekabetin hâkim olduğu dünya deniz taşımacılığında, Türk gemileri, gerek üçüncü ülke taşımalarında ve gerekse ülkemiz ithal-ihraç malı taşımalarında giderek daha büyük bir pay almaktadır.

1987 yılında ülke limanları arasındaki taşımacılık; kabotajda 23 373 738 ton, ihracatta 12 941 086 ton, ithalatta 35 587 595 ton ve transitte 55 813 507 ton dolaylarında gerçekleşmiştir.

Buna karşılık, 1988 yılı sonu itibariyle taşımacılık, kabotajda 26 426 787 ton, ihracatta 19 707 519 ton, ithalatta 32 810 248 ton ve transitte de 73 529 952 ton dolayında gerçekleşmiştir. Transit taşıma tonajına, BOTAŞ'tan yüklenen hampetrol dahildir. Bu rakamların, içinde bulunduğumuz yıl, daha da artması beklenmektedir.

Bu taşımaların gerçekleştirildiği limanlarımızın, rıhtım ve gemi yanaşma yeri halen, yaklaşık 32,5 kilometre uzunluğundadır. Limanlarımıza, Haziran 1989 yılı sonu itibariyle, 30 678 gemi gelmiş, 1 milyon 276 bin yolcu giriş-çıkış yapmış ve toplam 90 milyon 428 bin ton yük elleşlenmiştir.

Ülkemizin, coğrafî konumu itibariyle önemli bir transit merkezinde bulunması ve bu merkezden Ortadoğu ülkelerine yapılacak taşımalarda limanlarımızın rolü ve önemiyle; keza, GAP Projesinin tamamlanmasını takiben ortaya çıkacak dış taşımacılık ihtiyaçları göz önünde bulundurularak, özellikle Trabzon, Haydarpaşa, İzmir ve Mersin gibi büyük limanlarımızın modernleştirilmesi, kapasite arttırımı ve ıslahı konularına, Hükümetimizce ağırlık verilmiştir. Uzun ve kısa vadeli olarak alınan tedbirler çerçevesinde, iç ve dış finansman kaynak imkânları kullanılarak, çalışmalara halen devam edilmektedir.

Öte yandan, deniz ticaret filomuzun gelişmesinde önemi inkâr edilemeyen gemi inşa sanayimizin de, giderek gelişmekte olduğu memnuniyetle müşahade edilmektedir.

Cumhuriyetin ilanına kadar, ülkemizin çeşitli yerlerinde tersaneler kurulmuş ve o zamana göre ihtiyaç duyulan deniz araçları bu tersanelerde yapılmış olup, cumhuriyetin ilanıyla birlikte, 1950 yılına kadar, çelik mavna, duba, şamandıra, çeşitli motorbot ve römorkörler yapım seviyesinde kalan gemi inşa sanayimiz, 1950-1963 dönemi arasında 6 500 dwt'luk yük gemisiyle, 18 bin tonluk yüzer havuz inşa edebilecek düzeye gelmiştir.

20 bin dwt'luk gemiler inşa edebilecek kapasiteye 1970'li yıllarda (Planlı kalkınma döneminde) ulaşılabilmiş; 1982 yılı temmuz ayında faaliyete başlayan Pendik Tersanesinde 75 bin dwt'luk gemi yapımına başlanmıştır. Halen 2 adet bu kapasitedeki gemi Pendik Tersanesinde yapım halindedir.

1985 yılından itibaren inşaatlarına büyük hız verilen Pendik Tersanesi ve Ağır Sanayi Tesislerinin II. Kademe inşaatlarının 1990 yılında tamamlanmasıyla, yıllık gemi inşa kapasitesi 240 bin dwt'a ulaşacak ve 175 bin dwt'luk gemilerin ülkemizde yapılması mümkün hale gelecektir.

Bunlara ilaveten, çeşitli özel sektör tersanelerimizin, yurt dışı bağlantılarla, son zamanlarda, gemi inşa sanayine bir canlılık getirdikleri de memnuniyetle müşahade edilmektedir. Bu meyanda getirilen teşvik ve desteklerle, ihracat amacıyla inşa edilen bu gemiler yanında, yabancı gemi tamir ve bakım-onarım çalışmaları da ülkemiz için, giderek artan bir döviz metaı halini almaktadır.

Sayın milletvekilleri, dünya denizcilik sektöründe 1980'lerin başlarında ortaya çıkan krizin, geçen yılın başlarından itibaren giderek azalmakta oluğu hususu göz önünde bulundurularak, bu sektörde dünya genelinde görülmeye başlayan canlılıktan, millî seviyede sektörün faydalanmasını sağlamak üzere Hükümetimizce, yakın bir geçmişte, bir dizi tedbirler alınmıştır.

Gerçekten, Deniz Ticaret Filosunun Geliştirilmesi ve Teşvikine Dair 89/14239 sayılı Kararla, 2581 sayılı Kanun kapsamında ithal edilen gemilerin ihracı serbest bırakılmış. Yine, 2581 sayılı Kanun kapsamında ithal edilen gemilerle makine ve teçhizat, her türlü fon ve teminattan muaf tutulmuştur. 21 Haziran 1989 tarih ve 20202 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan yönetmelikle de, 2581 sayılı Kanunun uygulanması bakımından, gümrük ve her türlü vergiden muaf olarak, ithal olunacak gemi ve teçhizatı hakkında, deniz ticaretimiz için kolaylıklar getirilmiştir.

Bu sayede, uluslararası alanda, denizcilik sektöründe görülen rekabet şartlarından armatörlerimizin zarar görmemesi ve bu alana diğer ülke armatörleri gibi eşit şartlarla katılmaları imkân dahiline girmiştir. Armatörümüz artık, herhangi bir makamdan izin almadan, elindeki gemiyi dışarıya satabileceği gibi, 2581 sayılı Kanun çerçevesinde, dilediği gemiyi de, gümrük ve vergiden muaf olarak ithal edebilecektir.

Aynı kolaylıklar çerçevesinde, yürürlüğe konulan zikre değer, diğer önemli bir yenilik de, 26.1.1967 tarih ve 827 sayılı Rıhtım Resmi Kanununda, 14 Haziran 1989 tarih ve 3571 sayılı Kanunla yapılan değişikliktir. Denizyolu ile yapılan taşımalarda, ithal olunan eşyanın CIF bedeli üzerinden yüzde 5 oranında resim tahsil edilmesini öngören ve bu nedenle de, deniz taşımacılığımızı kara, hava ve demiryolu taşımalarına nazaran, daha dezavantajlı durumda bulunduran rıhtım Resmi Kanununda yapılan mezkûr değişiklikle, bu oran yüzde 4'e indirildiği gibi, diğer üç taşıma modu için de, yüzde 3 nispetinde resim öngörülerek, yıllardan beri şikâyetlere konu olan bir eşitsizlik büyük ölçüde giderilmiştir.

Bütün bu kolaylık ve tedbirlerle, aynı zamanda deniz ticaret filomuzun gençleştirilmesinin ve filomuza daha elverişli ve uygun gemilerin kazandırılmasının amaçlandığı da açıktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, yukarıda arz ettiğim hususlara ilaveten, Bakanlığımızın Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile kendisine tevdi edilmiş olan görevleri gereği, denizciliğimizin daha da iyi bir duruma getirilmesini teminen, sürdürmekte olduğumuz faaliyetlerin bazılarını, zamanın kısıtlılığını nazara alarak, özet şekilde ifade etmek istiyorum:

Millî deniz politikasına uygun olarak, deniz ticareti, deniz ticaret filosu ve gemi sanayiini teşvik edici tedbirler alınarak, ilgili bakanlık ve kuruluşlarla gerekli koordinasyon çalışmaları sürdürülmektedir.

Deniz konuları ile ilgili hizmet gören kurum ve kuruluşlarıyla koordinasyon sağlanmakta, her türlü kıyı tesislerinin yapımı ve tevsii, devletin deniz politikası ve stratejisi doğrultusunda, bakanlığımızca ön izin verilmesini müteakip, yıllık yatırım programlarında öngörülen öncelik sırasına göre yapılmakta ve yaptırılmaktadır.

Liman, kıyı ve iç sularda, hizmetlerin bir bütün halinde yürütülmesini, disiplin ve otoritenin tesisiyle can ve mal emniyetini sağlamak amacıyla, gerek kuruluş kanunumuz ve gerekse 618 sayılı Limanlar Kanununun 2 nci maddesi gereği, tüzük, yönetmelik ve bakanlık talimatları hazırlanarak yürürlüğe konulmakta ve uygulamaları sağlanmaktadır.

Seyir güvenliğinin sağlanmasını teminen, öngörülen her türlü seyir yardımcıları kıyılarımızda tesis edilmektedir.

Denizciliğimizi düzenleyen ve halen yürürlükte olan mevzuatın, günün gelişen şartları doğrultusunda yenilenmesi ve eksik yönlerinin tamamlanması çalışmaları sonuçlanmış olup, hazırlanan tasarılar, bakanlık görüşlerinin alınmasını takiben Yüce Meclise sunulacaktır.

Türk deniz ticaret filosu, deniz taşımacılık faaliyetleri ve gemi adamlarıyla ilgili kütük ve istatistikî bilgiler, 1984 yılından itibaren faaliyete geçirilen "GESİBİL" Bilgisayar Merkezi tarafından, muntazaman, liman başkanlıklarımızdan toplanarak değerlendirilmekte ve ilgili kuruluşların bilgi ve istifadelerine sunulmaktadır.

Kamu ve özel sektör tersanelerinin faaliyetlerini yönlendirmek üzere gerekli tedbirler alınmakta, kontrollar yapılmakta ve ayrıca ülke düzeyinde bölgelere göre kurulması planlanan gemi inşa ve bakım-onarım tersanelerinin ve gemi söküm mahallerinin projelendirilmesi ve yapımı koordine edilmektedir.

Türk ticaret gemilerinin yapılışının, nitelik ve güvenlik bakımından düzenlenmesi ve denetlenmesi, gemilerin ölçümleri ile can ve mal güvenliği bakımından denetimlerinin yapılması, Bakanlığın bünyesinde bulunan Ulaştırma Bölge Müdürlüklerince uluslararası kurallara uygun olarak yapılmaktadır.

Bilindiği gibi, Gemi Adamlarının Eğitimi, Belgelendirilmesi ve Vardiya Standartları Hakkında Uluslararası Sözleşmeye geçtiğimiz nisan ayında, Yüce Meclisimizin tasvibiyle, taraf olmuş bulunuyoruz. Sözleşmede öngörülen eğitim programlarının uygulanmasına, nisan ayında yapılan görüşmelerde, sayın milletvekillerimizin ortaya koymuş olduğu telkinler de göz önünde bulundurarak, başlanmış bulunmaktadır.

Keza, yine aynı esaslar dahilinde ve 1986 yılında yayınlanmış bulunan Gemi Adamları Tüzüğü yerine kaim olmak üzere hazırlanmış bulunan ve uygulamada kolaylıklar sağlayan Gemi Adamları Yönetmeliği de, 6 Eylül 1989 tarihinde Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bütün bunlara ilaveten, pratikten yetişen gemi adamlarının meslekî bilgilerini artırmak amacıyla Bakanlığımızca düzenlenmekte olan hususlar son iki yılda adet, kapasite ve mahal itibariyle artırılmış olup, kurslar sonucunda yapılan sınavlarda başarı gösterenlere yeterlilik belgesi verilmektedir.

Yine, Yüce Meclisimizce 20 Nisan 1989 tarihinde kabul olunan, 3529 sayılı Kanun ile taraf olduğumuz Uydular Aracılığı ile Haberleşme (INMARSAT) Sözleşmesi sayesinde, denizcilerimizin açık denizlerde uydular kanalı ile gemiler arasında ve gemi ile sahil arasında daha kolay ve güvenli haberleşmeleri imkân dahiline girmiş bulunmaktadır.

Sahillerimizde 60 muhtelif noktada bulunan liman başkanlıklarımızca deniz kazalarının teknik ve idarî mevzuat yönünden soruşturmaları yapılmakta, Bakanlığımızca da bu hususta ki istatistikler tutulmaktadır.

Deniz trafiğinin yoğun olduğu bölgelerde ve boğazlarda kazaları önlemek için gerekli navigasyon düzenlemeleri, erken uyarı sistemleri üzerinde çalışmalar sürdürülmektedir.

20.3.1985 tarihinde onaylanarak taraf olduğumuz Uluslararası Denizde Arama ve Kurtarma Sözleşmesinin uygulama esaslarını ve bu çerçevede çevre denizlerde faaliyet alanlarımızı belirleyen ve 7 Ocak 1989 tarihinde yürürlüğe konulan Türk Arama ve Kurtarma Yönetmeliğinin Bakanlığımıza Tevdi ettiği görevlerin yerine getirilmesini teminen, Bakanlık bünyesinde bir "Arama Kurtarma Harekât Merkezi" kurulması ve bu amaçla yeterli eleman, araç, gereç ve teçhizat temini için gerekli çalışmalar sürdürülmektedir.

Değerli milletvekilleri, uluslararası platformlarda denizcilik konuları, ikili ilişkiler düzeyinde ele alınarak yürütüldüğü gibi, uluslararası düzeyde de ekonomik, hukukî ve teknik yönden ele alınmaktadır.

Türkiye'nin taraf olduğu veya gelecekte taraf olması muhtemel milletlerarası sözleşmeler ile ilgili çalışmalar, sözleşmelere getirilen değişiklikler ve kaydedilen gelişmeler, Türkiye'nin üyesi olduğu teşkilatlarda, denizcilik alanında yapılan çalışmalar ve oluşturulan politikalar, Türkiye'nin menfaatlarının korunması doğrultusunda izlenmekte ve gerektiğinde ülkemizin iç mevzuatında da gerekli değişiklikler yapılarak, Milletlerarası Denizcilik Teşkilatı, Ekonomik İşbirliği Kalkınma Teşkilatı, Birleşmiş Milletler Kalkınma ve Ticaret Konferansı gibi teşkilatların faaliyetleri de takip edilmekte ve iştirak olunan toplantılarda ülkemizin menfaatlarının gözetilmesine gayret sarf edilmektedir.

Avrupa ile mevcut karayolu bağlantısına katkı sağlamak ve ulaşım kapasitesini artırmak amacıyla, İtalya ve Romanya limanları ile ülkemiz limanları arasında, (Haydarpaşa-Köstence; Derince-Trieste) düzenli Ro-Ro hatları ihdas edilmiş ve bu hatlara diğer yeni hatların katılmasına ilişkin araştırma ve çalışmalara devam edilmektedir. Bu meyanda, bu hatların güçlendirilmesi amacıyla, 2 yeni Ro-Ro gemisi alımı hususunda, Deniz Nakliyatı Genel Müdürlüğünce yürütülen çalışmalar son aşamasına gelmiş bulunmaktadır. Yakın bir tarihte, Samsun-Köstence tren ferisi hattının faaliyete geçirilmesini amaçlayan protokol, çok yakın bir gelecekte Romen makamları ile imzalanacaktır.

Halen 17 ülke ile akdedilmiş bulunan ikili denizcilik anlaşmalarına ilaveten, Sovyetler Birliği ve İtalya ile denizcilik anlaşmaları da, bilahara imzalanmak üzere parafe edilmiş bulunmaktadır.

Ayrıca İslam Konferansı Teşkilatı ve Ekonomik İşbirliği Teşkilatı içerisinde deniz taşımacılığı ve limanların faaliyetleri konusundaki çalışmalar, ilgili kurum ve kuruluşlarla koordinasyon sağlanarak, Türkiye'nin aktif rolüyle yürütülmektedir.

Bütün bunlara ilaveten, Avrupa Topluluğuna tam üyelik başvurumuzdan sonra, Devlet Planlama Teşkilatı koordinatörlüğünde başlatılan "Avrupa Topluluğu İç Pazara Uyum" ve "Avrupa Topluluğu Mevzuatına Uyum" çalışmaları çerçevesinde, Bakanlığımızca deniz ulaştırmasına ilişkin mevzuat ve uygulamaların uyum çalışmaları da devam ettirilmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, denizcilik sektörünün gelişmesine yönelik olarak Hükümetimizce bilfiil alınan tedbirler, getirilen düzenlemeler ve bakanlığımızca bu konuda yürütülmekte olan faaliyetlere ilişkin olarak, sınırlı zaman süresi içerisinde yapmış olduğum bu açıklamalar, denizciliğimizin -aksi yöndeki bütün iddialara rağmen- giderek gelişmekte olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Bu alınan tedbirlerle ilgili olarak, çok kısa bir zaman önce İstanbul'da Deniz Ticaret odasında yaptığımız toplantıda ve yine İstanbul'da yapılan Denizcilikle ilgili seminerde, başta deniz Ticaret Odası Başkanı Sayın Cengiz Kaptanoğlu olmak üzere, bütün yönetim kurulu üyeleri bizzat bana, deniz sektöründeki problemlerin yüzde 85-90'ının hallolduğu, bu konuda son derece memnuniyet verici gelişmelerin olduğunu ifade ettiler.

Önergeyi veren arkadaşlarımıza da özellikle rica ediyorum. Sayın Kaptanoğlu ile de görüşürlerse bu konudaki gelişmeleri çok daha yakından takip etme imkânına sahip olacaklardır.

Sözlerime son verirken, Hükümetimizin, millî imkânlar ölçüsünde, denizciliğimizi arzulanan hedeflere ulaştırma kararında olduğunu bir kere daha vurgular, hepinizi en derin saygılarımla selamlarım. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Gruplar adına konuşmalara geçiyoruz.

Sosyaldemokrat Halkçı Prati Grubu adına, Sayın İrfan Gürpınar. (SHP sıralarından alkışlar)

SHP GRUBU ADINA İRFAN GÜRPINAR (Kırklareli) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli milletvekilleri; Doğru Yol Partisi Hatay Milletvekili Murat Sökmenoğlu ve 19 arkadaşı tarafından, denizcilik sektörünün içinde bulunduğu sorunlar ve bu konuda alınması gerekli tedbirleri tespit etmek için verilen Meclis araştırma önergesiyle ilgili, Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubunun görüşlerini sunmak üzere söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, ülkemizin üç tarafı denizle çevrili olup, gerek coğrafî yapısı itibariyle ve gerekse deniz taşımacılığında dünya dış ticaretindeki payının yüksekliği sonucu, deniz taşımacılığı bugün, ulaşımın en önemli sektörü durumuna gelmiştir. Özellikle, 1980 sonrası uygulanan dışa açık liberal politikalar neticesinde, dış ticaret hacminde önemli ölçüde büyüme ve gelişme meydana gelmiştir.

Dış ticaret hacminin gelişmesinde izlenen ekonomik politika yanında, ulaştırmanın önemi, tartışılmayacak biçimde açık olarak ortadadır.

Karayolu bağlantılı ülkelerle olan dış ticarete konu malların önemli bir bölümü ve karayolu bağlantısız ülkelerle olan dış ticarete konu malların tamamı ise denizyoluyla taşınmaktadır.

Taşımacılığın genelde, dünya dış ticareti içinde yüzde 7-10 arasında bir paya sahip olduğunu ve dünya taşımacılığının da yüzde 85-90'ının denizyoluyla yapıldığını biliyoruz. FMF rakamlarına göre ise, 1987 dünya ihracat toplamını, 2,7 trilyon olarak ele alırsak, yaklaşık 100 milyar doların üzerinde bir paranın deniz taşımacılığı işi içinde döndüğünü söylemek büyük hata olmaz. Türkiye açısından ülkemiz rakamlarına baktığımızda büyük potansiyel içinde, dış ticaretimizin miktar olarak yüzde 86'sının ve değer olarak yüzde 52'sinin denizyoluyla taşındığını görmekteyiz. Elimizdeki kesinleşmiş son rakamlara göre, 1987 yılında yapılan toplam 14,157 milyar dolarlık ithalatın, denizyoluyla taşınan kısmı, 8,208 milyar dolardır. Keza 10,190 milyar dolarlık ihracatımızın 3,549 milyar dolarlık kısmı denizyoluyla taşınmıştır.

Yine, aynı dönemler itibariyle, dış ticaret yüklerimizin yarısına yakın bölümünün, Türk gemileriyle taşınması sonucu, ülkemize 600 milyar dolara yakın bir döviz girdisi sağlanmıştır. Artan dış ticaret hacmi karşısında, deniz ticaret filomuz da, 1980-1985 yılları arasında 2,1 milyon dead-weight/tondan 6 milyon dead-weight/tona yükselmiştir. Bu gelişme 1985 yılına kadar devam etmiştir; fakat, 1985'li yıllardan sonra, büyük ölçüde olmamakla birlikte, halen etkisini sürdüren dünya denizciliğindeki kriz dönemi, uluslararası deniz taşımacılığındaki rekabetin sertleşmesine ve dolayısıyla, ülkelerin filolarını korumak amacıyla, doğrudan ve dolaylı himaye tedbirlerine başvurmalarına neden olmuş, bunun yanında, gelişmiş ülkelerin, yakıt ve personel tasarrufu yüksek, bakım masrafı düşük ve teknolojik yeniliklerle donanmış gemileri işletmeye koymaları neticesinde, bütün bu imkânlardan yoksun olan gemilerimiz, düşük navlunla çalışmak zorunda kalmışlardır. Bu menfî gelişmeler, 1980-1985 yıllarında denizciliğimize sağlanan olumlu teşviklerin etkisini kısa zamanda yok etmiştir. 1988 yılına girerken, dünya

deniz ticaretinde meydana gelen olumlu gelişmeler karşısında, Türk deniz ticareti bazı olumsuzluklarla karşı karşıya kalmıştır. Genel olarak navlun fiyatlarında bir artış, buna paralel olarak da, gemi fiyatlarında yüzde yüzlere varan artışlar gözlenmektedir.

Bu problemlerin yanında, bugün deniz ticaret filomuzun en önemli problemi, deniz ticaret filomuzun yaşlılığıdır. Bugün deniz ticeret filomuzun yaş ortalaması 19 dolayındadır. Bu durumda filomuz, dünya ortalamasında yaşlı filo olarak kabul edilmektedir. 20 bin dead-weight/tonun üzerindeki gemilerimizin hepsinin on yaşından büyük olması ve filomuzun yüzde 55'inin onbeş yaş üzerinde bulunması, uluslararası alanda rekabet olanaklarımızı azaltmaktadır. Dünyada deniz ticareti, teknolojik olarak gelişmiş, teknik ve eğitimli personel çalıştıran genç gemilerle yapılmakta ve özellikle, OECD üyesi ülkeler yüksek rekabet şanslarını ellerinde tutmaktadırlar.

Son zamanlardaki olumsuzluklar sonucu, tonaj olarak, 1985'te 6 milyon dead-weight/tonu aşan kapasitemiz, halen 4,2 milyon dead-weight/tona inmiştir. Bu durumu ile deniz ticaret filomuz, dünya genelinde binde 8 nispetinde kapasiteye sahip ve bu kapasitesi itibariyle de 24 üncü sırada yer almaktadır. Dünya deniz ticaretinden aldığımız pay da binde 8 civarındadır.

Üzücü bir başka gelişme ise, Türk bayraklı gemilerimizin, dış ticaret içindeki taşıma paylarının düşmekte olmasıdır. Ülkemizin dış ticarete konu mallarının taşınmasında, 1983 yılında yüzde 50'ye yakın pay alan filomuz, bu tarihten itibaren azalan bir seyir takip ederek yüzde 40'ların altına düşmüş ve yüzde 37,5 civarında bir pay almaya başlamıştır. Bu rakamların mukayasesinden de anlaşılacağı üzere, bugün Türkiye'nin ihracat ve ithalat taşımalarındaki Türk bayraklı gemilerin payı, 1983'ten bu yana en düşük düzeye inmiştir.

1983'ten beri sürekli yüzde 40'ın üzerinde seyreden, hatta bir ara yüzde 50'ye kadar ulaşan bu payın, bu denli düşmesi düşündürücüdür ve endişe vericidir. Olumsuz gelişmeler sadece oransal olarak değil, miktar olarak da söz konusudur. 1987 Ocak-Eylül dönemi denizyolu ihracat ve ithalat taşımaları 34,4 milyon tonken, 1988'in aynı döneminde taşıma hacmi 3,8 milyon ton artarak 38,2 milyon tona ulaşmıştır; ancak, bu taşıma hacmi artışından, Türk gemilerinin değil, yabancı bayraklı gemilerin yararlandığı anlaşılmaktadır. Çünkü, Türk gemileri, bir evvelki yıla oranla 1,5 milyon ton daha az yük taşırken, yabancı gemiler, 6 milyon ton daha fazla yük taşımış bulunmaktadırlar. 1989 yılı rakamlarında ise bu fark, daha fazla açılmış bulunmaktadır.

Bu rakamların mukayesesinden ortaya çıkan gerçek, ihracat ve ithalat taşımalarında Türk ticaret filosunun payı günden güne azalmaktadır. Taşıma rakamlarına biraz daha ayrıntılı bakıldığında; petrol dışındaki diğer yüklerin taşınmasında, Türk gemilerinin payının daha da düşük olduğu anlaşılmaktadır. Uluslararası taşımalardaki Türk filosunun payının azalmasının en önemli sebebi, giderek artan dış ticaret hacmi karşısında, filonun, artık yetersiz kalmaya başlamasıdır.

Nitekim, 1984 yılından beri filomuzun taşıdığı yük miktarı yılda 18 ila 21 milyon ton arasında iniş çıkışlar göstermiştir. Oysa aynı dönemde, denizyoluyla yapılan dış ticaret hacmi 39 milyon tondan, 52 milyon tona yükselmiştir. Bu artan hacimden, Türk deniz ticaret filosu, pay elde edememekte ve dolayısıyla payımız nispî olarak düşmektedir. Böylece, gerek filo tonajımızdaki gerileme ve filonun yaşlanması açısından ve gerekse uluslararası taşımalardaki Türk gemilerinin payının azalması açısından, Türk denizciliği, 1990'lı yıllara kötü bir bilançoyla girmektedir.

Ticaret filomuzun tonajındaki azalmanın sebebi açıktır. Son birkaç yıldan beri, gerek ithal, gerekse yerli inşa gemi yatırımları durma noktasına gelmiştir. Gerçi, birkaç ufak tonajlı geminin inşası tamamlanmış ve yurt dışından alınan bir iki gemiyle tonaja bir katkı sağlanır gibi olmuşsa da, zaten yaş ortalaması yüksek olan bu filoda, her yıl hurdaya ayırma ve satılma sonucu belirli bir oranda bir kayıp olduğu için, toplam tonajda azalma kaçınılmaz olmaktadır.

Dünya piyasalarındaki gemi fiyatlarının genel düzeyi, bugün gemi yaptırmak ve almak için büyük bir finansman kaynağına ihtiyaç göstermektedir. İki üç yıl önce gemi fiyatları oldukça düşük düzeydeyken, bu imkândan yararlanamayan Türk armatörünün, bugün çok daha ağırlaşan finansman yükü karşısında filosunu genişletmesi zorlaşmıştır. Bu arada dünya deniz ticaretindeki krizde, gerek yakıt sarfiyatları ve gerekse teçhizat eksiklikleri nedeniyle, ekonomik olmayan gemiler, kısmen hurdaya, kısmen satışa arz edilmişlerdir. O günlerde ucuz olarak alınabilen bu gemiler, kolaylıkla ülkemize ithal edilmiş, filo kapasitesi sağlıksız olarak büyüme göstermiş; ancak, onarım ve idare masrafları, çalışma rantabilitesini ortadan kaldırdığından, filo süratle çökmeye başlamıştır. Bilhassa, son yıllardaki uygulamayla, her yaş ve tonajdaki ikinci el geminin, Türk Lirası karşılığı döviz transferi suretiyle alımının kolaylığı, yeni gemi inşasının planlı ve sürekli teşvikinin tatbikata konulamaması sonucu gelen işsizlik krizi, özel kesim inşa sanayimizi bugün yok olma durumuna getirmiştir.

Değerli milletvekilleri, denizcilik sektörünün sorunları incelenirken, bu sektörün en önemli bölümü olan ve altyapısını oluşturan ve de denizcilik sektörünün gelişmesinde en önemli payı taşıyan gemi inşa sanayiinin sorunlarına da değinmek istiyorum: Zira, yukarıda da izah edildiği üzere, deniz taşımacılığında, deniz ticaret filomuzun payının azalmasındaki en önemli unsurlardan biri gemi inşa sanayiinin yeterince gelişememesidir. Bu sebeple, konuşmamızın bir bölümünü gemi inşa sanayiinin sorunlarına ayırmak istiyorum.

Değerli milletvekilleri, gemi inşa sanayii, esas itibariyle emek-yoğun bir sanayidir. Bu nedenlerle, gelişmiş ülkelerden çok, emeğin ucuz olduğu gelişmekte olan ülkelerin bünyesine ve özellikle yurdumuz özelliklerine uygun bir nitelik gösteren sanayi dalıdır. Bu özelliği itibariyle, yurdumuzda istihdam alanı yaratması bakımından, öncelikle desteklenmesi gerekli bir sektördür.

Gemi inşa sanayiinin, birim üretim değeri ve çalışan işçi başına nispeten düşük yatırım değeri ihtiva etmesinden dolayı, gelişmekte olan ülkelerde de kolaylıkla yatırım yapılabilen bir sektördür. Gemi inşa sektörünün diğer sektörlere kıyasla daha az kalifiye işçilik göstermesi özelliklerinden dolayı, gelişmekte olan ülkeler, kolaylıkla, inşa sanayiinde çalışabilecek işçi bulabilmektedirler.

Yukarıdaki özellikleri sebebiyle gemi inşa sektörü, bünyemize uygun ve ekonomik gelişmemize büyük katkı sağlayacak özelliğe sahip olan ve bu sebeple de öncelik verilmesi gereken bir sektördür.

Gemi inşa sektörümüzde, geçen plan döneminde yapılan en önemli kurumsal düzenleme, 233 sayılı Kamu İktisadî Teşebbüsleriyle İlgili Kararname çerçevesinde olmuş ve Türkiye Denizcilik Kurumu bünyesindeki tersanelerin ayrılması sonucu, Türkiye Gemi Sanayi Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü kurulmuştur.

Geçen plan dönemde gemi inşa sanayimizin dış piyasalara açılması belirginleşmeye başlamış ve 3 adet 26 bin tonluk gemi, Polonya'ya ihraç edilmiştir. Ayrıca, 75 bin tonluk 2 adet

geminin inşasına geçen dönemde başlanılmış bulunmaktadır. Bu arada, Pendik Tersanemizde 170 bin dead-weight/tona kadar gemilerin inşa edilebileceği büyüklükteki kuru havuz inşaatının devam ettiğini sanıyoruz; ancak, bu havuz inşaatına yeterli tahsisatın ayrılmaması inşaatın gecikmesine sebep olmaktadır.

Bu arada, az önce konuşan Sayın Bakanımızın bahsettiği gibi, 2581 sayılı Deniz Ticaret Filosunun Geliştirilmesi ve Gemi İnşa Tesislerinin Teşviki Hakkında Kanuna göre, yurt dışından inşa suretiyle veya hazır olarak alınan gemilerle, yurt içinde inşa, tadil veya onarılan gemiler -yüzen havuzlar dahil- ve bu gemilerin donatım ve seyirli kullanılan makine ve teçhizat demirbaşları, ilgili mercilerin müsaadesi şartıyla, Gümrük Vergisinden ve ithalde alınan diğer vergi ve resimlerden muaf tutulmuşlardır. Gümrük muafiyetinin yanı sıra, inşa edilecek gemiler için mevcut teşvik sistemi içerisinde, ayrıca, teşvik primi, kaynak kullanımı, destekleme primi, yatırım indirimi uygulaması, vergi, resim, harç istisnası, fon muafiyeti uygulaması, yatırım finansman fonu, gümrük muafiyeti gibi teşvikler de tanınmıştır.

Bu ve bunun gibi diğer bazı teşvikler bulunmakla beraber, 2976 sayılı ve 2581 sayılı kanunlar çerçevesinde getirilen son düzenlemeler önemli birer teşvik mahiyetinde olup, bu düzenlemelerin hem gemi ticaretine, hem de makine teçhizatı ithalatını ucuzlatmak suretiyle, gemi inşasında canlanma yaratması beklenmektedir.

Bu arada, 20 Haziran 1989 tarihli Resmî Gazetede yayınlanan 89-14239 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına göre de 2581 sayılı Kanun kapsamında ithal edilen gemilerin herhangi bir merciden izin alınmaksızın ihraç edilebilmiş olması, böylece yurt dışından satın alınan gemilerin tekrar satılabilmesindeki engellerin kaldırılması sevindiricidir.

2581 sayılı Kanun kapsamında ithal edilen gemiler, makine, teçhizat ve her türlü fon ödemelerinden ve ithalattan alınan teminattan muaf kılınmıştır. Böylece, 2581 sayılı Kanun çerçevesinde çıkarılan yönetmelikle, 23 Haziran 1982'de neşredilmiş olan yönetmelik kaldırlmış ve aşağıda sıralanan düzenlemeler getirilmiştir

12 bin dead-weight/tonun üzerinde olmak kaydıyla kullanılmış gemilerin ithalatına imkân tanınmıştır.

Turizm amaçlı gemilerde, yeni olmaları ve turizm işletme belgesi kapsamında olması kaydı ile, yönetmelik kapsamında, gümrüksüz ve fonsuz ithal edilebilecektir.

Gemiler ve tersaneler için gerekli olan makine ve teçhizat, gümrüksüz ve fonsuz ithal edilebilecektir.

Yukarıdaki konularda bürokratik engeller kaldırılmaya çalışılmıştır. Bütün bu düzenlemeler olumludur; fakat, yetersizdir. Bu tedbirlerin müspet sonuç verebilmesi için, talebin canlılığının giderek artırılması zaruridir.

Deniz ticaret filomuz ve gemi inşa sanayimizle ilgili Altıncı Beş Yıllık Plan hedeflerinin yakalanabilmesi için, gerekli teşvik ve iyileştirici tedbirlerin alınmaya devam edilmesi gerekmektedir.

Bu arada, deniz ticaret filomuzun Altıncı Plan dönemi sonunda tekrar 6,5 milyon dead-weight/tona çıkarılması ve gemi inşa kapasitemizin 358 bin dead-weight/tondan 950 bin dead-weight/tona çıkarılması için gerekli yatırım ve teşvikler kısıntısız devam edilmeli ve yan sanayi ile

ilgili teşvik edici tedbirler alınmalıdır. Alınacak akılcı ve gerçekçi tedbirlerle, gerek ticaret filomuzun ve gerekse inşa sanayimizin gelişmesindeki durgunluk dönemi aşılabilecektir umudundayız.

Bu konuda, denizciliğimizi geliştirmek ve dünya pazarından daha büyük pay alabilmek için, öncelikle yaş ortalaması 19 olan deniz ticaret filomuzun, günün şartlarına uygun yeni ve modern gemilerle gençleştirilmesi ve geliştirilmesi şarttır. Bu gençleştirmenin, nüfusu hızla artan bir ülke olarak, emek-yoğun bir sanayi dalı olan gemi inşa sanayimizi de geliştirerek, mümkün olduğunca, kendi gemilerimizi kendi tersanelerimizde yapmak suretiyle gerçekleştirilmesinde büyük yarar vardır.

Limanlarımızda altyapı sorunlarımız çözüm beklemektedir. İstanbul, İzmir, Antalya, Mersin, Samsun, Trabzon ve diğer limanlarımızın altyapılarının yetersizliği günden güne artmaktadır. Limanlarda başlayan limanlarda biten kara ve demiryolu ihtiyaçları günden güne artar hale gelmektedir. Limanlarımızda personel ve yönetim sıkıntıları had safhaya ulaşmıştır. Nitelikli denizcilik eğitimine duyulan gereksinme artmaktadır. Modern cihazlarla donatılmış limanlar, barınaklar, iskeleler, rıhtımlar, çekek yerleri ve marinalara olan ihtiyaç günden güne artmaktadır.

Değerli milletvekilleri, her ne kadar Avrupa Topluluğuna girme talebimizin ertelenmesi söz konusu ise de topluluğun, deniz taşımacılığıyla ilgili olarak oluşturduğu politikalar ve belirli kurallar yerinde ve zamanında izlenmeli ve Türk deniz taşımacılığının, buna uyum sağlaması için, gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

Yukarıdan beri ileri sürdüğümüz ve zamanın kısalığı sebebiyle konuşmamıza alamadığımız diğer sorunlarıyla birlikte, deniz sektörümüzün, uzun yıllardan beri hak ettiği ilgiyi göremediğini ve ihmal edildiğini; var olan gücünü kaybederek gerilediğini; yaşlı ve pahalı bir hale geldiğini; uluslararası deniz ticaretinde gelecekte hemen hemen hiçbir iddiasının olmadığını; Üçüncü Dünya Ülkelerine yapacağı taşımalar yoluyla, ülkemize doğrudan döviz girdisi sağlayacak düzeyde ve yeterlikte olmadığını; yine bilindiği gibi kendi dış ticaretimize dahi cevap veremeyip, navlun sübvansiyonu, uzak yol primi koltuk değneklerine dayanmak zorunda kaldığını; gerek ticaret filomuzun, gerek gemi inşa sanayimizin gelişmesinde büyük bir durgunluk bulunduğunu; limanlarımızda altyapı, personel ve yönetim sıkıntılarının hat safhaya ulaştığını; nitelikli denizcilik eğitimine gereksinimin arttığını; denizciliğimizin şevkini kıran formalitelere ve mevzuat yetersizliğine bir çare bulunması gerektiğini tespit etmiş bulunmaktayız.

Bütün bu sorunlar, yeni bir denizcilik politikasının oluşturulmasını zorunlu hale getirmektedir. Oluşturulması zarurî olan bu politikaların, Türkiye Büyük Millet Meclisinin oluşturacağı araştırma komisyonuyla tespiti bir başlangıç olacaktır.

Bu nedenlerle, Doğru Yol Partili arkadaşlarımızın verdiği araştırma önergesine kabul oyu vereceğimizi ve bu konuda Anavatan Partisi Grubunun da, araştırma ve politikalar tespitine olumlu katkılarda bulunmak maksadıyla kabulü yönünde oy kullanacağını ümit ediyor, Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (SHP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Gürpınar.

Doğru Yol Partisi Grubu adına, Sayın Ali Eser; buyurun efendim. (DYP sıralarından alkışlar)

DYP GRUBU ADINA ALİ ESER (Samsun) — Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin değerli milletvekilleri; yeni yasama yılımızın bu ikinci denetim celsesinde konuşmaya başlamadan önce, çalışmalarımızın milletimize ve memleketimize hayırlar ve başarılar getirmesini diliyor, hepinizi Doğru Yol Partisi Grubu ve şahsım adına saygı ve sevgiyle selamlıyorum. (DYP ve SHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, benden önce konuşan SHP sözcüsü arkadaşıma ve daha ziyade tarihçe üzerinde durarak verdiği aydınlatıcı bilgilerinden dolayı özellikle Sayın Bakana teşekkür etmek istiyorum. Ancak, sözlerimin başında, şu hususu da belirtmeden geçemeyeceğim :

Sayın Bakan, bu sektörle alakalı sorunların, özellikle geçtiğimiz aylarda alınan muhtelif kararlar ve tedbirlerle artık sona erdiğini, hatta bu konuda "İstanbul'da yapılan bir sempozyumda, Deniz Ticaret Odası Sayın Başkanının da açıkça teşekkürlerini ilettiğini" söylediler. Biz de Sayın Bakana teşekkür ediyoruz. Ancak, o konuşmanın teşekkür kısmının hangi maksatla yapılmış olduğunu, biraz sonra bu konuşmadan bir pasaj okuyarak açıklayacağım. Bu konuşma, 1 Temmuz 1989 tarihinde Kabotaj Bayramının 63 üncü Yıldönümü münasebetiyle yapılmıştı. Bu kürsüden, kamuoyunun, ülkemizin deniz ilişkilerine, deniz menfaatlerine ve deniz ticaretine çok uzak kaldığını her zaman vurgulamıştık. İşte bu nedenle, oda başkanının sayın bakanlığa ve diğer kuruluşlara, kamuoyu oluşturulmasında sempozyumlar tertip ederek gösterdikleri hassasiyetten dolayı, aynen şu ifadelerle bir teşekkürü vardı : "Bu organizasyonu birlikte gerçekleştirmek için yaptığımız öneriyi olumlu karşılayan ve bizlerden yardımlarını ve ilgilerini esirgemeyen Ulaştırma Bakanımız Sayın Cengiz Tuncer'e ve Bakanlığımızın değerli mensuplarına ve diğer görevlilere teşekkürlerimi sunuyorum."

Tabiî bu nazik bir ifade, muhakkak ki gerçek payı da var; ancak aynı pasajda -konuşmamda detaylarını biraz açıklamaya çalışacağım- şu ifade olmasa idi : "1983 yılından beri filomuz ilk kez 5 milyon dead-weight ton sınırının altına düşmüştür. Öte yandan, dış ticaret yüklerimizin taşınmasında, Türk gemilerinin payı da, son iki üç yıl içinde sürekli azalma göstererek, 1988'de yüzde 37,5 oranına inmiştir. Bu oran, 1982-1987 dilimine nazaran en düşük orandır. Demek ki, Türkiye kendi dış ticaret yüklerini ulusal filosu ile yeterli bir şekilde taşıyamamaktadır. Bunun bedeli, yukarıda da belirttiğim gibi, herşeyden önce Türk ekonomisine ve ödemeler dengesine çıkmaktadır" gibi muhtelif önerilerin sunulduğu bu konuşmanın devamında, aynı konuşmacı, "... ve ancak burada hemen şunu belirtmek isterim ki, Türk deniz ticaret filosunu çağdaş ve güçlü bir filo haline getirebilmek için, çok daha köklü tedbirlere ihtiyaç olduğu kesindir" diyerek fikirlerini beyan etmiş.

Şimdi, bu kısa alıntılardan sonra, sektörün son günlerde, özellikle 1989'un son aylarında, çok daha kötü manzaralar arz etmesi karşısında, muhakkak ki bu araştırma önergemizin gereği gibi değerlendirilip, ülke menfaatlerini hakikaten son derece yüksek oranlarda ilgilendiren denizcilik sektörünün düzeltilmesi, ekonomimize gereği gibi katkılarda bulunabilmesi için alınması gereken tedbirlerin tespiti ve diğer çalışmaların daha geniş bir platformda yürütülmesi için, bu araştırma önergemizin gündeme alınması ve bir komisyon kurularak, ülke çıkarına ne gibi tedbirler alınması gereğinin araştırılması, hakikaten halisane arzumuzdur.

Bilindiği gibi, önergemiz aşağı yukarı bir yıl önce, Kasım 1988'de verilmişti. Muhakkak ki, önergenin gerek iddia noktaları, gerekse bundan önce yapılan muhtelif konuşmalarda dile getirilen sektör sorunları, kademe kademe halledilmeye çalışılmaktadır. Ancak, imkânsızlıklar

nedeniyle, böyle, bir yılı aşan zamandan sonra görüşülen önergelerin güncelliğini kaybetme hassası, bu önergede, kanaatimize göre aksine çalışmış ve önergemiz daha da güncel hale gelmiştir.

2000'li yıllarda tam üyesi olmayı planladığımız ileri Batı ülkelerine erişmek, onlarla cidden serbest rekabet şartlarında savaşmak ve en önemlisi de, denizaşırı ülkelerle yapılan ticaretin yüzde 90'ından fazlasının yapıldığı bu sektörü gereği gibi korumak için, filonun bu rekabeti sağlayacak şekilde gerek yaşça genç, gerek tipler itibariyle uygun gemilerle donatılması; hem ülkemizin her zaman ihtiyaç duyduğu döviz girdilerini temin edecek ve hem de işsizlik oranının yüzde 22'ler mesabesine çıktığı bugünlerde, geniş istihdam alanlarının yaratılmasına yardımcı olacaktır kanaatindeyiz.

Sayın milletvekilleri, gerçekten deniz sektörünün, deniz taşımacılığının, ve inşa gibi, deniz ürünleri gibi üretim sahalarının ve de diğer yan hizmetler olan brokerlik, acentelik, kumanyacılık ve saire gibi üretim sahalarının, ta Kuzey Avrupa gibi gelişmiş ülkelerden tutun da, Güney Amerika ülkeleri ve Uzakdoğu ülkeleri gibi ülkelerin kalkınmasına çok büyük katkıları olmuştur.

Bu meyanda, kısaca bilgiler vermek suretiyle, konunun ciddiyetini hafızalarınıza biraz nakşetmek isterim. Şöyle ki : Bugün üye olmak arzusunda olduğumuz topluluğa, yıllar önce üye olmuş Fransa, İtalya, Yunanistan ve yeni üye olan İspanya, Portekiz gibi ülkeler dahi bu sektöre, aklımızın alamayacağı derecede -gerek gizli, gerek aşikâr- sübvansiyonlar yapmaktadır. Son yayınlardan öğrendiğimize göre, OECD çerçevesinde, mesela Fransa 1983 ve 1984 yıllarında -ki, kriz başlamış, gemicilik ve gemi inşası çökmek üzere- toplam 2 milyar 934 milyon Fransız Frangı, yaklaşık 470 milyon dolar; İtalya yine 1982, 1983, 1984 yıllarını kapsayan, 560 bin milyon liret -ki bunun da tutarı aşağı yukarı bugünkü kurlarla 420 milyon dolar civarındadır- gibi nakdî yardımlar yapmışlardır.

Buradan, şuraya gelmek istiyoruz : Biz, bazı görüşlere göre, bu konuda gerekeni yaptık, yüklerimiz artıyor, taşımalarımız artıyor gibi -beni mazur görün- kendi kendimizi aldatıcı bir konuma girmemeliyiz. Gayet açık yüreklilikle söylüyoruz ki, 2000'li yıllarda denizcilik sektörünün, tam anlamıyla serbest rekabet ortamında cidden büyük bir savaşımı olacaktır; çünkü, bugün dünyanın dış ticaret hacmi 2 trilyon 780 milyar dolar civarında tahmin ediliyor ve benden önce konuşan arkadaşlarımın da söylediği gibi, bu dış ticaretin aşağı yukarı yüzde 90'ı deniz taşımacılığıyla yapılmaktadır.

Kabaca bazı rakamlar ve yaklaşımlar vermek suretiyle, bu kaynağın nispetini gözlerinizin önüne getirmek isterim. Bugün deniz taşımacılığından, navlun, sigorta ve acentelik hizmetleri, aşağı yukarı taşınan mal değerinin yüzde 5-8'i civarındadır ve bu da -2 trilyon 800 milyar dolarlık rakamın yüzde 10'una bakarsak- 275-280 milyar dolarlık bir kaynaktır. Bu kaynaktan acaba yeterli payı alabiliyor muyuz? Filomuz, maalesef bugün dünya filosunun -ki dünya filosu 640 milyon dead-weight ton civarındadır- yüzde 1'inin altındadır. Deniz taşımacılığından aldığımız pay daha da acıdır; yüzde 0,5'tir, yani binde 5-6 civarlarındadır. Kıbrıs Rum Kesimi bu taşımacılıktan yüzde 4, Yunanistan yüzde 7 pay almaktadır.

O nedenle, bu araştırma önergemizin güncelliğini kaybettiği şeklinde Sayın Bakanın yaptığı iddiayı da tamamen yetersiz buluyorum ve önümüzdeki istatistikî rakamlara baktığımızda, bu iddianın da gerçek olmadığını üzülerek söylüyorum.

Şimdi, bu araştırmayı yapmamızın neden gerekli olduğunu, diğer argümanları da kısaca sıralayarak ve ilave gerekçeler vererek belirtmek istiyorum. Mesela, bugün dış ticaret yüklerimizin yüzde 35'i civarındaki kısmı Türk bayraklı gemilerle yapılıyor diyebiliriz herhalde. Zira bu oran, 1983'te yüzde 50 iken, 1988'de yüzde 37,5'a düşmüştür.

Taşıma paylarımızın azalmasında önde gelen faktörler, muhakkak ki, filonun daha önce gayet bilinçsiz bir şekilde şişirilmesi ve dolayısıyla rantabl olmayan gemilerle çalışılması, bu gemilerin şimdilerde büyük bakım masrafları gerektirmesi ve armatörlerin, maalesef, önceki yıllardaki düşük navlun gelirleri sebebiyle -ki bu, birkaç yıl önce biraz düzelmeye başlamıştır- gemilerine bakım masrafı ayıramaz durumda olmaları, hatta hatta gemilerini batma mesabesinde çalıştırmalarıdır. Bu nedenler, gemilerin, üzücü bazı can kayıplarına da sebep olarak batmasına kadar varan ihmalleri doğurmuştur; zira gemiler bakıma yetiştirilememektedir.

Öyleyse, yine iddia ediyoruz ki, filomuz bugün gerektiği mertebede taşıma payı alamamaktadır. Kâfi filo yok gerekçesiyle, son zamanlarda yapılan bazı çalışmalar vardır; mesela, bare boat (çıplak gemi) uygulaması gibi. Bunun amacı, filonun noksanlığını, diğer ülkelerden çıplak gemi kiralayarak gidermektir. Her ne kadar, ekonomik gerekçelerle, bu biraz tartışmalı bir konu ise de, filomuzun, tip itibariyle olsun, model itibariyle olsun, tonaj itibariyle olsun yeni gemilere büyük ihtiyacı vardır.

Size çok çarpıcı bir örneği, güncel olması hasebiyle vermek isterim : O da, her zaman dile getirdiğimiz Ro-Ro taşımacılığıdır. Mesela, Bulgaristan'la olan son uyuşmazlığımızda, onların ekonomik olarak can damarlarından biri olan TIR taşımacılıklarına en ağır müeyyideyi tatbik edebileceğimiz imkân elimizdeyken, bunu maalesef kendi kendimize bir silah olarak kullanır duruma geldik; zira, karşı müeyyide bizim TIR filomuzu tamamen hareketsiz hale getirebilirdi. Çaresi neydi : Çaresi, ta 1974'lerden, 1975'lerden beri dile getirilen Ro-Ro gemileri, konteyner gemileri veyahut lash tipi gemiler gibi, modern teknoloji icabı yapılmış gemileri filomuzda üretmek idi. Bunun yerine ne yapılmıştır. Deminden beri söylendiği gibi, yaşlı gemilerle, filo, rakam olarak, tonaj olarak belli seviyelere getirilmiş; ancak, taşıma suyla nasıl ki değirmen dönmez ise, bu filo da çok süratli bir şekilde çökmüş ve ülke, çok şanslı olduğu bir konuda, maalesef, yanlış politikalar, yanlış uygulamalar neticesi güç durumlarda kalmıştır.

Bu konuyla alakalı bazı önerilerimiz, bazı tekliflerimiz, her zaman olduğu gibi, olacaktır; ancak, burada dile getirmeye çalıştığımız konuların, zannetmiyoruz ki, zaman müsaadesi çerçevesinde tamamını konuşabilelim. Söylemek istediğim birkaç nokta şöyle :

Gemilerimizin tip, tonaj vesaire itibariyle düzeltilmesi, birinci şart. Tabiî, deniz taşımacılığı, gemiyle başlamadığı gibi, sadece gemiyle de biten bir mesele değildir; entegre bir sanayi ve ticaret faaliyetidir. Yani, gemi inşaatından başlayıp, bu gemilerin gerek seferde, gerek diğer hizmetlerde servislerini gören elemanlarına kadar, bu gemilerin çalışması esnasında karşılaşılan uluslararası problemlerin veyahut müzakerelerin, konferansların takibine kadar, personelin; yine rekabet etmeye hazırlandığımız Batı Avrupa, Avrupa Topluluğu ve OECD ülkeleri personeliyle yarışmasını temin gibi, bazı sahalarda geniş araştırmalar yapma ihtiyacımız vardır. İhtiyacımız vardır; zira gemi inşaatında son yıllarda, yine dış ülkelere yapılan, çok spot bazı tersanelerin yapabildiği ihraç gemilerimiz veyahut dış müşterilere yapılan gemiler, benim kanaatime göre okyanusta damla mesabesindedir.

Türkiye'nin deniz potansiyeli çok yüksektir. Mesela bugün Filipinler, 1980 yılında 60 bin civarında denizciyi dışarıya, yani denizcilikle uğraşan ülkelere göndermiş, bu rakam 1989 yılında

100 bini aşmıştır. Şimdi, meseleyi sadece bu kısmıyla dahi ele alsak, gerek gemi inşa sektöründe gerek kendi gemilerimizde personel istihdamı ve gerekse üçüncü dünya ülkelerine yapacağımız personel takviyesini düşününüz; bugün ülkedeki işsizliğe ne denli bir çare olacaktır. Bunun muhakkak ki, direkt döviz gelirleri, taşıma gelirleri gibi ilave gelirleri de olacaktır.

Sayın milletvekilleri, netice itibariyle bugün Türk deniz taşımacılığının önündeki en önemli sorun, uluslararası standartlara uygun, modern teknolojiyle donatılmış genç gemilerle filomuzun yenilenmemesinden kaynaklanmaktadır. Sermaye maliyetini muhakkak ki yükseltecek olan filomuzun yenilenmesi girişimi, sigorta, tamir, işletme giderleri ve özellikle de yakıt sarfiyatında sağlanacak tasarruflarla, kısa sürede kârlılığa dönüşebilecektir.

Bu arada detay kabul edilmemek kaydıyla, yakıt meselesinin, gemi işletmeciliğinde aşağı yukarı genel giderlerin yüzde 16-17'si mertebesinde bir pay aldığını söyleyebiliriz. On yıl önceki makine tekniğine, dizel makinelerine rağmen, bugün tatbik edilen, gerek ağır devir, gerek yakıt cinsi, gerekse diğer iyileştirmelerle gündemde olan makinelerde yakıt sarfiyatı, aşağı yukarı yüzde 40 nispetinde iyileştirilmiştir. Öyle ise, tüm gemi maliyetinde yüzde 6-7 gibi, hakikaten bu sahadaki rekabete büyük katkısı olacak iyileştirmeler yapma imkânı vardır.

Buna mümasil, yine dünyadaki uygulamalar gözden geçirilerek, Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planında -ki, bu planın yıllık programlarında, yine denizcilik sektörüyle ilgili gerekli düzeltmeler yapılarak uygulanması kaydıyla- bu plana uygun politikalarla, ülkemizin deniz taşımacılık ve gemi inşa sektörü özel kredi ve teşvik politikasının yeniden düzenlenmesi ve bu politika araçlarının vakit kaybetmeden yürürlüğe konması dileğimizdir.

Avrupa Topluluğuna tam üyelik başvurumuz öncesi, Avrupa Topluluğuyla rekabet edebilmek için önce İspanya, Portekiz ve Yunanistan gibi memleketlerin uygulamalarının gözden geçirilmesi lazımdır. Ayrıca, bu sektör için yapılacak ekonomik modelin, önümüzdeki 10 ve 20 yıllık perspektifler içinde hedeflerinin saptanması şimdiden düşünülmelidir.

Bununla beraber, sözlerimin başında da belirttiğim gibi, özellikle 1989 yılı içerisinde yapılan ve her halde uzun yıllardır süregelen uyarıların haklılığı, yaşanan acı gerçeklerle görülüp uygulamaya konulan yeni bazı kararlarla, hatalı gidiş bir nebze de olsa frenlenmiştir.

Ancak yine bir hususu tekrar ediyoruz : Bu kararlar dahi, en azından uygulama şansı olan kararlar olmalıdır; yoksa her konuda olduğu gibi, günübirlik politikalarla ve bugüne kadar ANAP Hükümetlerinin uyguladığı politikalarla, denizciliğimizin gerektiği düzeyde ülke menfaatinde yer almasını maalesef bekleyemeyiz.

Öyleyse, bu çeşitli imkânları sağlama yollarını araştırmak; ancak araştırma önergemizin Yüce Meclis tarafından tasvip görmesine bağlıdır. Bizim için önemli olan, objektif, gerçekçi teşhis ve analizlerle doğru denizcilik sentezlerine ulaşmaktır.

Sayın milletvekilleri, ülke geleceğine ve refah seviyesinin yükselmesine büyük katkısı olacağına kuvvetle inandığımız denizciliğimizin doğru yolda ilerlemesi ve gelişmesi için belirlenecek metod ve uygulamaları tespit etme imkânını kıymetli oylarınızla Yüce Meclise vermenizi diliyor, bu vesileyle saygı ve sevgilerimi tekrar sunuyorum.

Teşekkürler ediyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Eser.

Anavatan Partisi Grubu adına, Sayın Erkan Kemaloğlu; buyurunuz efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

ANAP GRUBU ADINA ERKAN KEMALOĞLU (Muş) — Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; denizcilik sektörüyle ilgili olarak verilmiş olan Meclis araştırması önergesi üzerinde Anavatan Partisi Grubunun görüşlerini ifade etmek üzere huzurlarınızdayım. Bu vesileyle, Yüce Meclisi saygılarımla selamlıyorum. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

İBRAHİM GÜRDAL (Isparta) — Denizi Muş'ta nereden gördün?

ERKAN KEMALOĞLU (Devamla) — Barajlarda öğrendim yüzmeyi.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, bilindiği gibi, deniz taşımacılığı, uluslararası rekabet piyasasında ülkelerin pay alma yarışı içerisinde oldukları, çok çetin şartlar altında sürdürülmektedir. Yeterli sayı ve nitelikteki yetişmiş eleman gücü; genç ve bakımlı filo ve finansman imkânlarına sahip olan ülkeler, deniz taşımacılığından önemli paylar alarak döviz girdilerini yükseltmektedirler. Sayın Bakanımızın ayrıntılarıyla sunduğu gibi, Hükümetimizce alınan tedbirler ve uygulanan liberal ekonomi politikaları da, ülkemizi yukarıdaki hedeflere bir an önce ulaştırma amacını taşımaktadır. Hükümetimizce cesaretle alınan kararlar, denizcilik camiasında memnuniyetle karşılanmakta; temel sorunları çözümlenme yoluna giren armatörler, gemi yapımcıları ve denizcilerimiz, çağdaş gelişmeleri yakından izleme ve uygulama imkânına kavuşmuş bulunmaktadırlar.

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planının ulaştırma sektörü için öngördüğü hedefler arasında, toplam kamu yatırımlarının yüzde 22'sinin bu sektöre yapılması ve sektörün ekonomik kalkınmaya destek vermesi hususları yer almaktadır. Plan dönemi sonunda, filomuzun yeterli miktarda ve 6,5 milyon dead weight tona ulaşması, bu dönemde yük taşımacılığında yüzde 8,2 oranında artış sağlanması, üçüncü ülkeler arası taşımalarda döviz girdisi sağlanması, transit taşımalarda Türk bayraklı gemilerin 3 milyon ton dolayında pay almaları, limanlardaki yükleme - boşaltma kapasitesinin yeterli seviyeye çıkarılması öngörülmüştür. Önemli kamu limanlarının daha verimli bir şekilde işletilmesi maksadıyla otonom idareye kavuşturulması da hedefler arasındadır. Ayrıca, yıllık gemi inşa kapasitemizin bu dönem sonunda 358 bin dead-weight tondan 950 bin dead-weight tona ulaşması beklenmektedir.

H. FECRİ ALPASLAN (Ağrı) — Ne demek o?

ERKAN KEMALOĞLU (Devamla) — Kuru yük demek.

Kısaca değindiğim bu plan hedefleri, Partimizin ve Hükümetimizin deniz sektörüne verdiği önemin göstergeleri sayılabilir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Haziran 1989 itibariyle filomuz, 128 adedi kamu, 481 adedi özel sektöre ait olmak üzere toplam 609 gemi ve 4,822 milyon dead-weight ton kapasiteye sahiptir. Filoda, 405 adet kuru yük gemisi, 55 adet dökme yük gemisi, 79 adet petrol tankeri bulunmaktadır. Filomuzun yaş ortalaması 19 olup, hedefimiz ülke ihtiyaçlarına uygun, daha genç ve yeterli kapasitede bir filo yaratmaktır.

Ülkemiz ithal ve ihraç malları, himayecilik uygulanmaksızın, çeşitli ülke gemileriyle uluslararası serbest rekabet kuralları içinde taşınmaktadır. Türk gemileri, bu rekabet ortamında üçüncü ülke taşımalarında ve kendi ithal ve ihraç yüklerimizin taşınmasında varlığını hissettirmektedir. Limanlarımızda 1986 yılında 129, 1987 yılında 151, 1988 yılında ise 179 milyon ton yükleme - boşaltma yapılmış; 1989 yılı Haziran sonuna kadar 90 milyon ton yükleme - boşaltma gerçekleşmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Bakanımızın açıklamalarında da görüldüğü gibi, limanlarımızın kapasitelerini artırmak üzere gerekli yatırımlar hızla devam etmekte, mevcut araç gerecin modernize edilmesiyle, ayrıca ilave kapasite sağlanmaktadır. Bunun yanında, gemi inşa sanayimizde önemli gelişmeler kaydedilmiş olup, 75 bin dead-wieght tonluk gemiler yapılır hale gelmiştir.

Hükümet programına uygun olarak denizciliğimizin daha iyi bir duruma getirilmesi için, deniz ticaret filosu ve gemi inşa sanayiini teşvik edici tedbirler alınarak uygulamaya konulmuştur. Gemi adamlarının uluslararası seviyede eğitim yapmalarını sağlamak üzere, uluslararası sözleşmeye Yüce Meclisimizin tasvibiyle katılındığı ve sözleşmede öngörülen eğitim programlarının uygulanmasına başlanıldığı; ayrıca, pratikten yetişen gemi adamlarının meslekî bilgilerini artırmak amacıyla muhtelif yörelerde kurslar ve sınavlar düzenlendiği, bu meyanda yapılan işlerin bazılarıdır.

YAŞAR TOPÇU (Sinop) — Şu Sinop limanını da bir yapıverin.

ERKAN KEMALOĞLU (Devamla) — Ayrıca, deniz trafiğinin yoğun olduğu bölgelerde ve Boğazlarda kazaları önlemek için erken uyarı sistemleri üzerinde çalışmalar sürdürülmekte olup, İstanbul ve Çanakkale Boğazları ile Marmara Denizinde deniz trafiğinin kontrol altına alınması amacıyla hazırlanan projenin, inceleme safhasında olduğu hepimizin malumudur.

Bu arada, denizcilerimizin çok daha güvenli olarak haberleşmesini sağlamak üzere uydular aracılığıyla gemiler arasında ve gemi ile sahil arasında haberleşmeyi sağlamak maksadıyla INMARSAT Sözleşmesi de, 20 Nisan 1989 tarih ve 3529 sayılı Kanunla Meclisimizce onaylanmıştır. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, bilindiği gibi, Hükümetimizce 1989 yılında çıkarılan -Sayın Bakanımızın ayrıntılarıyla açıkladığı gibi- kanun, kararname ve yönetmelikler, özellikle deniz ticaretimizin libere edilmesine ve uluslararası rekabet şartlarına uyum sağlanmasına yöneliktir. Bu çalışmalarından dolayı, Sayın Hükümetimizi huzurlarınızda kutluyorum.

İBRAHİM GÜRDAL (Isparta) — Okuduğun yazının Bakana ait olduğu belli oldu artık.

ERKAN KEMALOĞLU (Devamla) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, denizciliğin, uluslararası bir faaliyet alanı olması nedeniyle, Türkiye'nin menfaatlerinin korunması doğrultusunda Milletlerarası Denizcilik Teşkilatı, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı, Birleşmiş Milletler Kalkınma ve Ticaret Konferansı gibi teşkilatların faaliyetleri yakından izlenmekte ve iştirak edilen toplantılarda ülkemizin menfaatlerinin gözetilmesine gayret sarf edilmektedir.

Bu kuruluşların almış olduğu kararlar ülkemiz için yararlı görülüyorsa, hazırlanan sözleşmelere taraf olunduğu, buna paralel olarak iç mevzuatımızda da gerekli değişikliklerin yapıldığı, halen 17 ülke ile aktedilmiş bulunan ikili denizcilik anlaşmalarına ilaveten, Sovyetler Birliği ve İtalya ile bilahara imzalanmak üzere denizcilik anlaşmalarının parafe edildiği, ayrıca İslam Konferansı Teşkilatı ve Ekonomik İşbirliği Teşkilatı içerisinde, deniz taşımacılığı ve liman faaliyetleri konusundaki çalışmaların da, ülkemizin aktif rolü ile sürdürüldüğü memnuniyetle öğrenilmiştir.

Uluslararası Denizcilik Teşkilatı tarafından hazırlanan Uluslararası Denizde Arama ve Kurtarma Sözleşmesi (Hamburg 1979), 22 Haziran 1985 tarihinde yürürlüğe girmiş olup, ülkemiz, 1985 yılında 3171 sayılı Kanunla onaylayarak bu anlaşmaya taraf olmuştur. Bu sözleşme vecibele-

rinin yerine getirilmesi amacıyla Hükümetimizin hazırlatıp yayımladığı Türk Arama ve Kurtarma Yönetmeliğinin dışarıda yarattığı yersiz yankılar hepimizin malumudur. Buna rağmen, Hükümetimizin, konuyu tamamıyla insancıl açılardan ele almış olduğunu ve çevre denizlerimizde arama, kurtarma hizmetlerinin gecikmeksizin ve gereken şekilde verilmesini teminen tedbirler almaya başlamış olduğunu memnuniyetle öğrenmiş bulunuyoruz. Hükümetimizin bu kararlı tutumu, hiç tereddütsüz, her türlü övgünün üstündedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, "Denizciliğimizin gelişmediği, filomuzun yaşlandığı, uluslararası rekabet gücünün kalmadığı, gemi inşa sanayiinin gelişmesinin durduğu, limanlarımızın ihtiyaçları karşılamaktan uzak durumda olduğu, Türkiye'nin deniz ticaretinde yeterli payı alamadığı" şeklindeki iddiaların, yukarıda sunulan çalışmalar ve bilgiler ışığında gerçekleri yansıtmadığı görülmektedir.

Hükümetimiz, millî imkânlar ölçüsünde, denizciliğimizi arzulanan hedeflere ulaştırma kararındadır. Şimdiye kadar bu sektöre sağlanan imkânlar ve tanınan haklar bu kararlılığımızın kanıtıdır.

Bu vesileyle, durumu Yüce Meclisin takdirine sunar, önergenin reddini Grubum adına rica eder, hepinizi derin saygılarımla selamlarım. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Kemaloğlu.

Önerge sahibi olarak, Sayın Sökmenoğlu; buyurun efendim. (DYP sıralarından alkışlar)

MUSTAFA MURAT SÖKMENOĞLU (Hatay) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye'nin dış ticaretinde denizyolu taşımacılığının hayatî öneme sahip olduğu malumlarınızdır. Dış ticaretimizin miktar olarak yüzde 85'i denizyolu ile yapılmaktadır. O halde, güçlü bir deniz ticaret filosuna sahip olmak makro-ekonomik açıdan olduğu kadar, askerî ve siyasî açıdan da gereklidir.

Sayın milletvekilleri, dış ticaretimizdeki hızlı artışa paralel olarak Türk gemilerinin taşıdığı dış ticaret yükleri 1980 yılında 7,2 milyon ton iken; bu miktar 8 yıl içinde yüzde 175 artarak 20 milyon tona ulaşmıştır. Buna paralel olarak filo tonajımız ve dış ticaret taşımacılığındaki payımız hızlı bir artış gösterdiği halde, son yıllardaki birtakım ihmaller sonucu duraklama devri başlamıştır. Biz de, görüştüğümüz bu araştırma önergesini 1988 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisinin dikkatine sunduk; meselenin çok yönlü araştırılmasını, gereken acil tedbirlerin alınmasını istedik. Hükümetteki değişiklikler, yeni Bakanımızın da bu eksiklikleri görmesi bu vesile ile sağlanmış olur demiştik. Meseleye eğilmeleri bakımından bu araştırma önergesinin görüşülmesi faydalı olur kanaatindeyiz.

Sayın milletvekilleri, dış ticaretteki gelişme sürmektedir. Türkiye'nin dış ticaret taşımacılığı karşılığı dışarıya büyük miktarda döviz ödemesinin önlenmesi; ödemeler dengesinin bundan olumsuz etkilenmemesi için mutlaka filo kapasitesini artırması ve filosuna dış sularda rekabet gücü kazandırması gerekmektedir. Oysa, filomuz, 1988 yılı sonlarında, 1983 yılından beri ilk kez 5 milyon ton sınırının altına düşmüştür. Öte yandan, dış ticaret yüklerimizin taşınmasında Türk gemilerinin payı da son 2-3 yıl içinde sürekli azalma göstererek, 1988 yılında yüzde 137,5 oranda inmiştir. Bu oran 1982 yılından bu yana en düşük orandır. Demekki, Türkiye kendi dış ticaret yüklerini ulusal filosu ile yeterli bir şekilde taşıyamamaktadır. Bunun faturası, yukarıda da belirttiğimiz gibi, her şeyden önce Türk ekonomisine ve ödemeler dengesine çıkmaktadır.

Sayın milletvekilleri, oysa Türk deniz ticaret filosu, yenilendiği ve güçlendiği takdirde, hem uluslararası piyasalarda yabancı limanlararası taşımalara daha etkin bir şekilde girecek hem de kendi yüklerinin taşımadaki payını yüzde 50'lerin üzerine çıkararak, ülkemize bugünkünden 2-3 misli daha fazla döviz kazancı sağlayacaktır.

Muhterem milletvekilleri, dünya konjonktüründeki gelişmeleri ve Türk denizciliğinin potansiyelini dikkate alarak, filolarımızı güçlendirmek için yeterli imkânlar son senelerde sağlanamamıştır. Türk denizciliğine ve onun sorunlarına ciddiyetle eğildiğini gördüğümüz Sayın Bakanın, bu hususları da dikkate almasını diliyoruz.

Sayın milletvekilleri, dış kredi bularak gemi edinilmesinin kolaylaştırılmasının yanı sıra, özellikle küçük tonajlı gemi işletmecilerimizin dış piyasalarla ilişkilerini henüz yeterli ölçüde geliştirmemiş olmaları nedeniyle, 1980'lerin ilk yarısında devlet desteği ile kurmuş oldukları genç filolarını korumaları ve daha da güçlendirmeleri için kredi mekanizmasının yeniden düzenlenmesinde büyük yarar vardır. Bu meyanda, gemi yatırımlarında kredi faizleri düşürülmeli, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası reoskont işlemlerinden kaynak sağlanmalıdır. Orta vadeli kredilerde ilk 5 yılı ödemesiz, toplam 10 yıl süre tanınması, özkaynak oranlarının düşürülmesi ve kredi teminatlarının makul ölçülere indirilmesi gibi tedbirlerin alınmamış olması üzücüdür.

Sayın milletvekilleri, bu arada sektöre devlet aracılığıyla, dolar bazında ve devletten devlete verilen kredi koşullarında kredi temini imkânı yaratılmalıdır. Ayrıca, teşvik primi ve kaynak kullanımıyla yerli gemi inşa sanayimizi, yurt dışına gemi ihracını sağlayacak biçimde yeniden düzenlemek de yararlı olacaktır.

Sayın milletvekilleri, finansman sorunlarının yanı sıra, sektörün önemli sorunlarından biri de, eğitilmiş işgücü eksikliğidir. Bilindiği üzere, günümüzde deniz ticareti, gemicilik tekniğinin yanı sıra, çağdaş işletmecilik bilgi ve deneyimlerine de ihtiyaç göstermekte; her düzeydeki personel için, eğitimin süreklilik taşıması ve uluslararası bilgi ve deneyim kazandırmaya yönelik olması gerekmektedir.

Dünya denizciliğinde, gerek teknik düzeyde, gerekse ticarî ve hukukî alanlarda her geçen gün yeni birtakım düzenlemeler ve kurallar geliştirilmektedir. Sürekli değişen bu ortama uyum sağlayacak gemi ve kara personelinin yetiştirilmesi ve geliştirilmesi için, çağdaş bir denizcilik eğitim sisteminin oluşturulması da şart olmuştur.

Sayın milletvekilleri, önemli diğer bir sorun da, limanlarımızın mevcut yapısı ve yönetimiyle ilgilidir. Yıllar itibariyle, yük trafiğindeki artışlar sonucu ortaya çıkan liman hizmetleri talebinin zamanında ve yeterli ölçüde karşılandığını söylemek mümkün değildir. Birçok liman sahalarının, şehir içinde dar bir alana hapsolması sorunların çözümünü güçleştirmektedir. Limanların çoğunda, rehabilitasyon projelerine uygun olarak teçhizat ve donatım tedarikleri henüz tamamlanmamış olup, verimli bir şekilde kullanılmamaktadır. Genellikle rıhtımlar yetersiz ve su derinlikleri azdır. Rıhtımların bir an önce tevsiî ve rıhtım su derinliklerinin taranması gereklidir. Limanlar arasındaki koordinasyon da yeterli değildir.

Sayın milletvekilleri, bu arada 2 adet Ro-Ro gemisinin alım safhasında olunduğunu, Sayın Bakanın açıklamasından memnuniyetle öğrenmiş bulunmaktayız; ancak bu projenin 4 gemilik olduğunu da unutmayalım. Gerek Bütçe Komisyonundaki, gerekse Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulundaki görüşmelerde diğer 2 geminin yurt içinde inşa edileceği kararı da vardı; acaba ne oldu? Sayın Bakana huzurlarınızda sormak istiyorum; 4 gemilik projeye devam edilecek mi?

Muhterem milletvekilleri, "Yasalarımızda ve mevzuatımızda deniz taşımacılık hizmetlerinin aksamasına, gecikmesine ve maliyetlerin yükselmesine yol açan bazı gereksiz ve hatalı hükümler ile bürokratik uygulamaların ortadan kaldırılması için bu Meclis araştırması gereklidir" diyoruz. Özellikle, 7397 sayılı Sigorta Murakebe Kanununda, günlük mevzuatında, Çevre Fonu uygulamasında, telsiz harçları uygulamasında, haberleşme kolaylıkları temininde, uluslararası alanda uygulanmakta olan teknik düzeydeki sözleşmelere uyum sağlanmasında ve Türk Ticaret Kanununda günümüz şartlarına uydurulmasında gerekli düzenleme ve tedbirlerin bir an önce yürürlüğe konulmasının şart olduğuna inandığımız için, bu araştırma önergesinin kabulünü istiyoruz.

Sayın milletvekilleri, imkânlarımız var, ama değerlendirilmediğinden, tersaneler boş kapasiteyle beklemektedir. Armatörler gemi inşa ettirmek istiyor ve imkânlar arıyor; ama Devlet, yardımda hasis davranmaktadır.

Sayın milletvekilleri, kredi müessesesinin, gemi kredi usullerine uygun olarak çalışır hale gelmesine, makine ve teçhizat ile malzeme ithalindeki zorlukların giderilmesine, teşvik tedbirlerinin tatbik edilebilir hale getirilmesine, tersanelerin tekrar önem taşıyan sektörler içinde yer almasının teminine inandığımız için, bu araştırma önergesinin kabul görmesini bekliyoruz.

Muhterem milletvekilleri, 2000 yılındaki bir Türkiye'de, ülke ekonomisinin sıkı sıkıya bağlı olduğu dış ticaret imkânlarının güçlü bir filo, çağdaş öğrenim ve eğitim görmüş kimselerce yönetilen bir Türk deniz ticaretiyle yürütülmesinde bir an evvel tedbir almak zarureti de doğduğu için, konunun araştırılmasını istiyoruz.

Kendi kaderine terk edilemeyecek olan bu sektörde, yatırımları yeniden başlatacak ve sektörün ekonomiye katkısını yeniden sağlayacak tedbirlerin alınması, deniz ticaret sektörünün içinde bulunduğu durumun araştırılması gerektiğini tekrarlıyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, bu araştırma önergesi kabul edilsin ki, deniz taşımacılığında yeterli pay alabilmek doğrultusunda adımlar atılsın; yeterli teşvik tedbirleri alınabilsin, denizciliğimizi düzenleyen ve yürürlükte olan mevzuat, günün gelişen şartları içinde yeniden düzenlensin. "Bu araştırma önergesi kabul edilsin ki, deniz ticaret sektörünü, son yılda içine düştüğü krizden kurtaracak tedbirler alınsın, meselenin özüne inilerek araştırılsın" diyor, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (DYP ve SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Sökmenoğlu.

Meclis araştırması önergesi üzerindeki öngörüşmeler tamamlanmıştır.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Meclis araştırması açılmasını kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

2. — Zonguldak Milletvekili Tevfik Ertüzün ve 16 arkadaşının, Hükümetçe izlenen yabancı sermaye politikasını iktisadî, siyasî, malî ve teknolojik boyutlarıyla incelemek ve bu konuda alınması gerekli tedbirleri tespit etmek amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/46)

BAŞKAN — Gündemin ikinci sırasında, Zonguldak Milletvekili Tevfik Ertüzün ve 16 arkadaşının, Hükümetçe izlenen yabancı sermaye politikasını iktisadî, siyasî, malî ve teknolojik boyutlarıyla incelemek ve bu konuda alınması gerekli tedbirleri tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi yer almaktadır.

Bu önergenin müzakerelerine geçiyoruz.

Hükümet?.. Burada.

Önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Günümüz dünya ekonomisinde ülkeler arasında gerek doğrudan ve gerekse dolaylı yabancı sermaye hareketleri giderek gelişmektedir. Gelişmiş ülkeler bir yandan sermaye ihraç eder, diğer yandan sermaye ithal ederlerken, gelişmekte olan ülkeler genellikle sermaye ithal etmektedirler. Yabancı sermaye çok kârlı ve az riskli ülkelere doğru sürekli bir hareketlilik içindedir.

Türk ekonomisinin tasarruf, döviz ve teknolojik açıklarının kapatılmasında yabancı sermayeden en rasyonel ve en etkin bir şekilde yararlanması gereği açıktır. ANAP Hükümeti, yabancı sermaye mevzuatımızı son derece liberal hale getirmiş ve ülkeye kısa zamanda gerek Doğudan ve gerekse Batıdan yabancı sermaye akımının hızlanacağını iddia etmiştir.

Ne var ki, 1984-87 döneminde Türkiye'ye gelen yabancı sermaye yılda ortalama olarak 150 milyon dolar civarında kalmış ve verilen büyük imtiyazlara rağmen yabancı sermaye girişi beklenen ölçüde gerçekleşmemiştir.

ANAP Hükümeti, millî sanayileşme ve kalkınma hedeflerimizi destekleyici ve güçlendirici yönde bir yabancı sermaye politikası izleyememektedir. Yabancı sermaye politikasının sanayileşme ve dış ticaret politikalarından soyutlanması düşünülemez.

1984 sonrası gelen yabancı sermaye, yatırıma ve üretime yönelmek yerine, daha ziyade hizmet sektörlerinde yoğunlaşmakta ve Türkiye, uluslararası şirketlerin pazarı haline gelmektedir. Bir başka ifade ile ülkemiz "Merkantilist" etkili bir yabancı sermaye girişi karşısında bulunmaktadır.

ANAP İktidarının izlediği yabancı sermaye politikasını iktisadî, siyasî, malî ve teknolojik boyutlarıyla incelemek, millî kalkınma hedeflerimize uygunluğunu belirlemek ve yabancı sermaye girişindeki yetersizliğin sebepleriyle, alınması gerekli tedbirleri tespit etmek maksadıyla Anayasanın 98 inci ve Meclis İç Tüzüğünün 102 ve 103 üncü maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ve talep ederiz.

Tevfik Ertüzün
Zonguldak
ve arkadaşları

BAŞKAN — Hükümet ve gruplar adına yapılacak konuşmalar 20 dakikayla sınırlandırılmıştır.

Hükümet adına Devlet Bakanı Sayın Işın Çelebi; buyurun efendim.

DEVLET BAKANI IŞIN ÇELEBİ (İzmir) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; böyle bir araştırma önergesi verdiği için, değerli parlamenter arkadaşımız Sayın Tevfik Ertüzün ve arkadaşlarına teşekkür ederim. Çünkü, böyle bir araştırma önergesini, hiç olmazsa Mecliste tartışmak ve 1990 yılına girerken, 21 inci Yüzyıla 10 yıl kala Türkiye'de ve dünyadaki gelişmeleri kısaca müzakere etmek, bilimde ve teknolojideki gelişmeleri ve bunun ekonomiye, sosyal hayata yansımalarını tartışmak gereklidir.

Bu tartışmayı yaptığımız zaman görüyoruz ki, hepimizin de anlaştığı, görüş birliğine vardığımız nokta, uluslararası rekabetin önem kazandığı ve uluslararası rekabetin bu gelişme orta-

mında son derece büyük bir dinamizme sahip olduğu ve uluslararası piyasadan daha çok pay alabilmek için ülkelerin ulusal ekonomilerine güç katmak, teknoloji düzeyini yükseltmek, üretim düzeyini geliştirmek zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Bugün gördüğümüz gibi, 1992 yılında, Avrupa Topluluğunun tek pazara geçerken, ülkelerarası işbirliğine gerek duymalarının temel nedeni, Amerika'daki ve Pasifik'teki teknolojik gelişmelerin bir bloklaşma hareketini kaçınılmaz kılması ve ülkeler arası işbirliğinin kaynaklarını birleştirme ihtiyacından ileri gelmektedir. Bu işbirliği, teknolojik gelişmeye ayrılan araştırma ve geliştirme paylarının artışını, üretimin artışını, verimliliğin artışını beraberinde kaçınılmaz kılarken, yeni yönetim tekniklerinin de dünyada uygulanmaya başlamasına neden olmaktadır.

Buna bağlı, siyasette de uluslararası düzeyde bir yumuşamanın beraberinde geldiğini, açıklığın beraberinde geldiğini ve ekonomik yapıda yeni anlayışların ve ideolojik yaklaşımların aşıldığı görülmektedir. Bu anlamda, 1990'lı yıllara girerken, Türkiye, yeni yönetim tekniklerini uygulayan, verimlilik ve üretkenlik kavramlarını ön plana çıkaran bir anlayışa sahip olma noktasındadır.

Bütün bunları anlatmamın temel nedeni, Türkiye'nin 1980'lerden sonra uyguladığı yabancı sermaye politikasının, bir süreç içinde, 1990'lı yılların hazırlığına temel teşkil edip etmediğini tartışmamızı gerekli kıldığı içindir. Bunu özellikle dile getirmemin nedeni, biraz önce belirttiğim gibi, 1990'lı yıllara girerken, üretkenlik ve verimlilik kavramlarının ön plana çıktığı, modern yönetim tekniklerinin kullanıldığı, uluslararası rekabetin yoğunlaştığı ve uluslararası piyasadan daha çok pay almanın gerekli olduğu bir dönemde, Türkiye 1980'lerde nasıl bir yabancı sermaye politikası izlemiştir ve uluslararası platformda yeni bir perspektif içinde yer alabilmiş midir, ülkesel olarak potansiyelini ve gücünü artırmış mıdır; soruna bu açıdan yaklaşmak istiyorum.

Araştırma önergesinde temel olarak yöneltilen sorular; gördüğüm kadarıyla, yabancı sermaye hareketlerinde özellikle bir tanım getirmekte, çok kârlı ve az riskli ülkelere yöneleceği belirtilmektedir. Gerçekten bu görüşe katılmaktayım ve buna bir konu daha ilave edeceğim; çok temel bir başlık : Yabancı sermaye ve sermaye, istikrar aramaktadır; istikrarlı ülkelere, iktisat politikasında ve sosyal politikalarında istikrar olan, süreklilik olan ülkelere yönelmektedir; geleceğini güvenli gördüğü ülkelere yönelmektedir. Bunu da, biraz sonra rakamlarla anlatacağım konulara ışık tutmak amacıyla, sizin araştırma önergenizde belirttiğiniz noktaya ilave etmek istiyorum.

Yine, araştırma önergesinde, yabancı sermaye ile ilgili olarak, yabancı sermayenin en rasyonel ve en etkin bir şekilde kullanılması hususu belirtilmektedir; buna gerçekten katılmaktayım. Yabancı sermaye gelişi, o iç pazardan veya uluslararası piyasadan daha yoğun bir rekabet ortamında rasyonel bir çalışma düzenini de beraberinde getirebileceğine güveniyorsa, iç pazardan veya dış pazardan daha çok pay alabileceğine ve kârlı olabileceğine inanıyorsa, gelebilmektedir. Yani, iktisat politikalarında ve uluslararası politikalarda, o ülkenin dış ticaret rejiminde istikrarı ve güvenilirliği görüyorsa gelebilmektedir. En önemlisi, -gene burada belirtilen bir nokta- millî sanayileşme ve kalkınma hedeflerinin desteklenmesine ve güçlendirilmesine yönelik kalkınma hedeflerine uygun bir yabancı sermaye politikasının izlenip izlenmediği tartışması açılmaktadır.

Görüyoruz ki, -gene burada en önemli eleştiri- araştırma önergesine mesnet teşkil edilen en önemli soru şu noktada yoğunlaşmaktadır : "Yabancı sermaye, Türkiye'de yatırım ve üretime

yönelik değil, hizmetler sektörüne yönelik gelmektedir" denmektedir. Eğer, 1990'larda, soruna, sektörlerarası ilişkileri itibariyle tüketim malları, ara malları ve yatırım malları anlamında; imalat sanayii, tarım, madencilik ve hizmetler sektörü olarak bakarsak, meseleyi analiz etmekte rahatlık çekebiliriz; ama, şunu net olarak belirtmek istiyorum : Sektörlerarası dengeli gelişme ve yabancı sermayenin dengeli dağılımı, rasyonel dağılımı, kaynak dağılımı, piyasa mekanizmasının iç işleyişi içinde olduğuna göre, kârlı alanlara yönelmesi mantığıyla rasyonel davrandığına göre, dağılımını iki türlü organize etmek mümkündür; ya selektif olacaksınız, sektörlere yönlendireceksiniz, belli bir biçimde organize edeceksiniz yahut da belli alanlara yönelik teşvik edeceksiniz.

Şimdi, burada görüyoruz ki, hizmetler sektöründeki yoğunlaşma eleştiri konusu haline getirilmektedir. Benim inancıma göre, hizmetler sektöründeki gelişme, imalat sanayii, tarım, madencilik ve enerjideki gelişmeye de taban teşkil edecek, bilgi birikimi oluşturacak bir gelişmedir. Bugün, Avrupa Topluluğunun hizmetler sektöründeki gelişmesi Amerika'dan daha fazla olduğu için; keza Japonya'nın hizmetler sektöründeki gelişmesi de, gelişmiş olan ülkeler içinde en hızlı olduğu için, bu ülkeler, kalkınma hızı bakımından önemli başarılar elde etmektedirler. Bu nedenle, hizmetler sektöründeki gelişmeye yabancı sermayenin yönelmesi, benim inancıma göre üzerinde o kadar büyük tartışmalara yol açabilecek bir olay değildir; ama, şu tartışmayı yapmak gerekir : Yabancı sermaye, hangi alanlarda ne gibi etkinlik, ne gibi rasyonellik sağlamıştır; bu tartışmayı yapmakta yarar vardır.

Gene bu araştırma önergesinde görüyoruz ki, yabancı sermaye politikasının, kalkınma hedeflerine uygun olmadığı söylenmekte ve buna paralel olarak yabancı sermaye girişindeki yetersizlikten, alınması gerekli tedbirlerden söz edilmektedir.

Görüyorum ki, araştırma önergesinin temel noktaları bu odak noktalarında yoğunlaşmaktadır. Öncelikle, yabancı sermaye niçin gereklidir?.. Amaç nedir?.. Amaç, salt bir parasal hareket midir, yoksa bir teknolojik gelişme, uluslararası platformda ülke ekonomisine yeni boyutlar ve yeni bir perspektif kazandırmak mıdır? Elbette bir sermaye hareketidir; ama, sermaye hareketine paralel, öncelikle teknolojik gelişmeye, bilgi birikimine ve bilgi transferine; bilim ve teknolojideki gelişmeleri mümkün olduğu ölçüde aktarabilecek ve ülke ekonomisini, sanayisiyle, turizmiyle, bankacılığıyla, madenciliğiyle, enerjisiyle geliştirebilecek, bir performans sağlayıcı özellik (Lokomotif özellik, taşıyıcı nitelik) olması gerekmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, özellikle 1983 sonrasında, uluslararası rekabetten daha çok yoğun biçimde pay almaya dönük politikalar; ihracata dönük sanayileşme veya uluslararası piyasaya açılan bir sanayi yapısı bir süreç işidir; bir günde, bir ayda, bir senede olabilecek bir iş değildir, dış ticaretten kambiyo mevzuatına kadar, Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununa ve kararnamelerine kadar, baştan aşağıya değişiklik gerektirmektedir. Bu, bir süreç içinde, yavaş yavaş, belli bir program dahilinde organize edilmektedir ve yabancı sermayede, bu sürecin önemli bir parçası olarak, uluslararası rekabet koşullarına uygun bir ekonomik yapının dengelerine oturma sürecinde, önemli ölçüde bir mesafe kat edildiğini görmekteyiz. Nitekim, 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununun 1 inci maddesi ve 6224 sayılı Kanuna dönük olarak, 1986 yılında çıkarılan kararname ile yabancı sermayenin tek elden yöneltilmesine yeni unsurlar getirmiştir.

Görüyoruz ki, mevzuat ve uygulamada sağlanan gelişme, özellikle rekabeti, üretimi ve verimliliği artırıcı bir mantığa oturmaktadır. 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununun uygu-

lanmasında, Devlet Planlama Teşkilatının tek yetkili kuruluş haline gelmiş olması; 1986 yılında, Yabancı Sermaye Çerçeve Kararının çıkarılmış olması ve Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanuna göre verilen yabancı sermaye izni, dış kredi anlaşmaları, lisans ve patent anlaşmaları ve vergi mevzuatı gibi diğer mevzuatta yapılan değişiklikler, yabancı sermaye girişlerine, özellikle 1986 sonrasında, önemli ölçüde hız kazandırmıştır.

Bu anlamda yapılan değişiklikler arasında sayabileceğimiz, banka, sigorta, petrol, madencilik alanlarındaki düzenlemeler, serbest bölgelerin ihdası ve finansal kiralamada yasal düzenlemeler, hizmetler sektöründe yeni birtakım unsurları beraberinde getirmiştir. Son çıkarılan 32 sayılı Karar da, yabancı sermaye girişini ve hisse senedi piyasasındaki etkinliği artırıcı birtakım kararları içermektedir.

Ayrıca, biraz önce belirttiğim gibi, 1983-1984 sonrasında yabancı sermayenin istikrar ve süreklilik anlayışı, istikrar ve sürekliliğe dönük yaklaşımı, ikili ve çok taraflı anlaşmaları gerekli kılmaktadır. Yabancı sermaye, güvenilir bir ortamın oluşmasını, son derece ciddi bir biçimde takip etmektedir. Bu konuda, 1984 sonrasında uluslararası alanda anlaşmalar yapılmış ve ilgili kuruluşlara üye olunmuştur.

Bildiğiniz gibi, dış ekonomik ilişkilerde, verilen sözlerin, yapılan taahhütlerin ve müktesep hakların önemi çok büyüktür. Bu anlamda, ikili anlaşmalar; "OECD Sermaye Hareketleri ve Görünmeyen İşlemlerin Liberalizasyonu" kodlarına konan genel derogasyonun kaldırılması ve yerlerine spesifik rezervasyonların ihdası çalışmalarının 1986 yılında tamamlanması; seçilmiş ülkelerle yatırımların karşılıklı teşvik ve korunmasına dönük anlaşmaların imzalanması; 1987 yılında ICSID (İnternational Center for Settlement of Investment Disputes) ve MIGA (Multinational Investment Guarantee Agency) gibi kuruluşlara katılma ve üye olma, bu istikrar ve güveni sağlama ve temin etme konusunda atılmış önemli adımlardır.

Bu mevzuat ve uygulamalardaki yeni anlayış neyi getirmiştir? Öncelikle, yabancı sermaye yatırımlarında önemli bir gelişmeyi beraberinde getirdiğini görmekteyiz. Özellikle, izin verilen yabancı sermaye girişleri, imalat sanayiinde, 1980 yılında 88 milyon dolarken, bu rakam, 1986 yılında 190 milyon dolar; 1988 yılında da 484 milyon dolar düzeyine çıkmıştır. 1989 yılının ilk sekiz ayında gerçekleşen yabancı sermaye izni, 407 milyon dolardır. İmalat sanayiinde, 1980 yılı ile 1989 yılı arasındaki dokuz yılda verilen, toplam 2 milyar 437 milyon dolarlık yabancı sermaye izni vardır.

Tarım sektöründe, 1980 yılında bir yabancı sermaye girişi yoktur. Tarım sektöründe yabancı sermaye girişi, 1984 yılında 6 milyon dolar, 1986 yılında 17 milyon dolar, 1988 yılında 27 milyon dolar olmuştur. 1989 yılının ilk altı ayında, bu rakam 9 milyon dolardır.

Hizmetler sektöründe 1980'de 8 milyon dolar bir yabancı sermaye girişi vardır. 1984'te 80 milyon dolar, 1986'da 152 milyon dolar, 1988'de 307 milyon dolardır. 1989'un birinci altı ayında 301 milyon dolardır. Gerçekten, hizmetler sektöründe yabancı sermaye girişi hız kazanmıştır. Bu, bizim arzu ettiğimiz ve uygulamaya çalıştığımız politikanın da bir parçasıdır; çünkü, bankacılıkta bilgisayar işlemlerinde, turizmde, yatırım finansmanı gibi konularda, uluslararası finans tekniklerinin uygulandığı sistemlerin ülkemizde uygulanması ve uluslararası sistemlerin realize edilmesi gerekmektedir.

Bu rakamlar, yabancı sermaye iznine tabi olan rakamlardır; ama, ödemeler dengesine yansıyan ve Merkez Bankası kayıtlarına göre giren yabancı sermaye girişi ise, 1980 yılında, yıllık

18 milyon dolardır. 1984 yılında bu rakam 112 milyon dolar, 1986 yılında 170 milyon dolar, 1988 yılında 406 milyon dolar, 1989'un ilk altı ayında ise 254 milyon dolardır.

Yabancı sermayenin istikrara ve güvene geleceğini, biraz önce konuşmamın başında, altını çizerek belirtmiştim. İstikrarlı ve güvenilir bir ekonomik ortama; ne olacağını bildiği, geleceğini görebileceği iktisat politikalarının uygulandığı bir yapıya ihtiyacı olduğunu belirtmiştim.

Yabancı sermaye girişlerinin fiilî artışını burada net olarak görmekteyiz. Rakamlar, 1980'de 18 milyon dolarken, 1988'de 406 milyon dolara çıkmış; 1989'un birinci altı ayında 256 milyon dolar olmuştur. Bu trend; biraz önce araştırma önergesinde de belirtilen, altını çizdiğim noktaları da dikkate alırsanız, önemli ve üzerinde durulması gereken bir trendtir.

Ayrıca, burada birikmiş kârların sermaye kaydı suretiyle gelen yabancı sermaye hareketlerini bu rakamlara dahil etmedim. Bu rakamlar, net Merkez Bankası kayıtlarına geçen rakamlardır.

Değerli arkadaşlarım, ben, öyle konuşmasını sevmeyen bir arkadaşınızım, konuşmamı bitireceğim.

Yabancı sermayede, biraz önce sözünü ettiğim gibi, bizim uygulamalarımızda ve mevzuatta, özellikle 1986 yılı sonrasında getirilen uygulamalarda, yerli sermaye ile eşitliğine temel ilke olarak dikkat edilmiştir. İmtiyaz söz konusu değildir; tüm ülkelerde, uluslararası uygulanan kurallar uygulanmaktadır. Doğu Blokundaki yeni ve açılmaya dönük politikalar, yabancı sermayeyi daha çok ülkeye nasıl getirebileceğini ve teknolojik gelişmeleri nasıl uygulayabileceğini araştırırken, Türkiye, bu konuda elini daha çabuk tutmak ve daha tutarlı, daha istikrarlı davranmak durumundadır. Özellikle görüyorum ki, bugün Türkiye de istikrar, iktisat politikaların ve sosyal politikaların uygulanmasından geçmektedir.

Bu sözlerimi açarak bir rakam daha vermek istiyorum. 1984-1988 döneminde izin verilen yabancı sermaye 2,2 milyar dolardır. Bunun yüzde 35'i hizmetler sektöründe, yüzde 65'i ise imalat, tarım ve madencilik alanlarında kullanılmıştır; yani, burada, 1984 sonrasında gelen yabancı sermaye büyük ölçüde hizmetler sektöründe yoğunlaşmamıştır. Bence bir sakıncası yok; ama yoğunlaşmamıştır, yüzde 35'i hizmetler sektöründe olan yatırımlar, turizm ve bankacılık alanında yoğunlaşmıştır.

Hizmetler sektöründe 1984 ve 1988 yıllarında gelen yabancı sermayenin dağılımını vereceğim; ama toplam, 1980 ila 1989 yılında 3 milyar 700 milyon dolarlık bir yabancı sermaye girişinin yaklaşık 2,2 milyar doları, yani yüzde 60 düzeyindeki rakamı imalat sanayiine gelmiştir. Bu hizmetler sektöründe, biraz önce sözünü ettiğim, 1984 ve 1988 dönemlerinde gelen ve yüzde 35'i hizmetler sektöründe kullanılan yatırımların (2 milyar dolar) yüzde 40'ı turizmde değerlendirilmiştir, turizme gelen yabancı sermaye yatırımlarıdır; yüzde 20'si bankacılık ve sigortacılığa gelen yabancı sermayedir; yüzde 11'i yatırım finansmanı (kiralama) dediğimiz türde şirketlere gelen yabancı sermayedir; yüzde 30'u (bilgisayar, ticarî) uluslararası diğer kuruluşlara gelmiştir.

Değerli arkadaşlarım, bu konuda son derece başarılı bir çalışma yaptığımızın inancındayız ve bu yüzden de bu araştırma önergesini kabul etmeyi teklif ediyorum. Burada verilecek kararla komisyonun kurulmasını ve bu araştırma önergesinin değerlendirilmesini Hükümet olarak talep ediyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

Bu araştırma önergesini veren arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz. Bugün, 5 yılda bir Atatürk Barajını yapan Türk insanının, mühendisinin, bilgi birikiminin ve gücünün 10 ayda bir

Keban Barajı yapmaya yeter hale geldiğini görüyoruz. Ama, Avrupa Topluluğunun, tek pazara geçerken teknolojideki ve bilimdeki gelişmelere ayıracağı araştırma kaynaklarının daha yoğunlaşacağı bir dönemde, yabancı sermaye girişlerinde ve uluslararası teknolojik işbirliklerinde daha yeni birtakım çalışmalara ihtiyacımız olduğuna inanıyorum.

Mevcut gelişmelerimize rağmen, yeni arayışlarla uluslararası rekabette daha çok pay alabilmemiz için, daha çok üretim ve daha çok verimli bir anlayışla 1990 yıllarını oluşturabilmemiz için, yeni yönetim tekniklerinin uygulandığı yeni anlayışlara açık olmaya Türkiye'nin ihtiyacı vardır.

Bu anlamda, Hükümet olarak, araştırma önergesinin bu doğrultuda da değerlendirilmesini rica ederim.

Saygılarımla efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Çelebi.

SHP Grubu adına, Sayın Abdulkadir Ateş; buyurun. (SHP sıralarından alkışlar)

SHP GRUBU ADINA ABDULKADİR ATEŞ (Gaziantep) — Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; Grubum adına hepinizi saygıyla ve sevgiyle selamlamak istiyorum.

Sayın Bakanın bu konuşması da, daha önceki konuşmalarından pek farklı değil; aynı şeyleri yine tekrar tekrar dinliyoruz. Ancak, hemen şunu vurgulamak istiyorum; Sayın Bakanımız, söylediği bazı konularda, önceleri çok daha bilgiliydi, zaman geçtikçe bazı değişmeler oluyor. Bir örnek mi istiyorsunuz? Hemen vereyim. Biliyorsunuz, bir ülkenin sanayileşmesiyle kalkınması arasında çok yakın ilişki vardır. Bu, gerek kuramda, gerekse dünya ülkelerinin gelişmelerinde halen kabul edilen ve vazgeçilmez bir olgudur. Ama, maalesef, biraz önce Sayın Bakanımız, "Hizmet sektörü olursa da olur, onun da zararı yok" der gibi, sanayii ikinci, üçüncü sırada; hatta, gözden çıkaran bir anlayış içerisinde olduğunu vurguladı; buna üzüldük.

İki yıldan beri diyoruz ki, "ANAP Hükümeti sanayileşmeyi unuttu, sanayiciyi unuttu, emekçiyi unuttu." Bugün bu hizmet sektörü konusunda Sayın Bakanın söyledikleri, bu tutunaklarda bir ibret ifadesi olarak, bir kara sayfa olarak kalacaktır.

Sayın milletvekilleri, sanayileşmeyle bağımsızlık arasında doğrudan bir ilişki vardır, sanayileşmeyle demokrasi arasında da yine doğrudan bir ilişki vardır, sanayileşmeyle bir ülkenin toplumunun refahı arasında da doğrudan bir ilişki vardır; ama, aynı ilişkileri siz, hizmet sektörüyle bağımsızlık arasında, hizmet sektörüyle demokrasi arasında, hizmet sektörüyle refah arasında kuramazsınız; bunun örneği yoktur.

Böyle bir durumda, bu gerçeklerin ışığı altında; yabancı sermaye gelsin de hangi sektöre yatırım yaparsa yapsın; isterse hizmet sektörüne yatırım yapsın fark etmez görüşü, devlet adamlığı anlayışından uzaktır. Lütfen, özellikle sanayileşmeyi kurban etmeyin.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ayrıca, Sayın Bakan konuşmasında, "Yabancı sermaye, bir ülkeye gelmek için istikrar ister" dedi. Aynı istikrarı, benim Anadolu sermayem de ister ve siz, yabancı sermayenin gelmesiyle ilgili olarak Türkiye'de istikrarı da sağlamalısınız. Soruyorum size, bu istikrar bugün Türkiye'de var mıdır? Yüzde 21.8'le 29' küsur milletvekiline sahip olunan hangi ülkede istikrar olabilir? Bu nedenle Türkiye'de de istikrar yoktur diyoruz. Eğer gerçekten yabancı sermayeli yatırımları ülkemize getirmek istiyorsanız bunu değiştirin; diğer bir deyişle, buyurun erken seçime gidelim ve ülkeyi istikrara kavuşturalım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, daha çok söylenecek şeyler var. Sayın Bakan rakamlar veriyor ve bu rakamları verirken, dikkat ettiyseniz, "izin verilen" diyor, "fiilen gelen" demiyor, yani davetiye çıkmış, ama gelip gelmeyeceği belli olmayan yabancı sermaye rakamlarını burada veriyor. Sayın Bakan, neden fiilen gelenlerin rakamlarını vermiyorsunuz? Bol keseden atmak çok kolay; ben de izin veririm. Silifke dolaylarında söylenen bir halk türküsü vardır. Ağa ziyafet verir, davul, zurna çalar, "Herkes kesesinden yesin içsin" der. Sizinki de bu misale benziyor. İzin verilebilir, davet edebilirsiniz; ama, o devletin masraflarını o adam ödüyor mu ödemiyor mu; buna bakmak lazım.

İkinci bir olay. Sayın Bakan, "Doğu Bloku ve diğer birçok ülkeler de tabiatıyla yabancı sermayeyi destekliyorlar ve gelmesini istiyorlar" dedi. Bu gözlem doğrudur; ama, bir Doğu Blokunda, bir Japonya'da, bir Güney Kore'de hatta bir Yunanistan'da, bir Tayvan'da yabancı sermaye bizdeki gibi davet edilmiyor; belli bir kural ve yabancı sermaye politikası içerisinde, denetim altında ve o ülkenin ihtiyaçları çerçevesinde davet edilmekte ve gelmektedirler.

Biliyor musunuz, kendimize örnek aldığımız Japonya, yabancı sermayeye en fazla güçlük çıkaran ülkelerden biridir. Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupanın çokuluslu şirketlerinin yaka silktiği ülkelerden biri de Japonya'dır; ama buna rağmen Japonya, yabancı sermayenin gelmesinde dünyanın en başarılı ülkelerinden biridir. Japonya'nın, bugünkü sanayileşmesini -gerçekleri vurgulamak lazım- gerçekleştirmesinde de yabancı sermayenin önemli katkısı olmuştur. Sayın Özal Hükümetlerinin bugün yaptığı gibi, kapıları arkasına kadar açıp, hiçbir şart ve koşul tanımadan, nasıl gelirsen gel der gibi yabancı sermayeyi Türkiye'ye çağırmak veya bir ülkeye sokmaya çalışmak büyük zararlar verir. Onun için, konular üzerinde konuşurken, dikkatli olmamız lazım. Japonya örneğini verdim; Japonya'yı ve Japonya'daki yabancı sermaye yasalarını inceleyin lütfen Sayın Bakan; acaba hizmet sektörü mü, sanayi sektörü mü diye ondan sonra tartışalım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, bu konuşmalara dikkat ederseniz veyahut da Meclis tutanaklarını incelerseniz, bu konular Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında defalarca tekrarlanmıştır ve son kırk yıl içerisinde yabancı sermaye, ülkemizde en fazla konuşulan konulardan bir tanesidir. Biz Sosyaldemokrat Halkçı parti olarak, bu konuya önyargılarımızdan sıyrılmış olarak bakmak istiyoruz ve öyle bakıyoruz. Özellikle az gelişmiş ülkeler açısından yabancı sermayeyi iki ucu sivri bir değneğe benzetmek mümkündür. İyi ve akıllıca kullanıldığı takdirde, bu değneğin bir ucuyla sermaye birikimini hızlandırmak, sanayileşme çarkını çevirmek ve kalkınmayı daha hızlı bir biçimde gerçekleştirmek mümkündür. Bu yönüyle bu değnek, sihirli bir sopadır. Bugün Sayın Özal'ın uyguladığı politikalarda olduğu gibi, iyi ve akıllıca kullanılmadığı ve sorumsuzca kullanıldığı takdirde, öteki sivri uç, ulusal kaynakların sömürülmesine, potansiyel gelişme olanaklarının heba olmasına yol açan, belalı bir sopa haline gelir.

İşte biz diyoruz ki, yabancı sermaye dediğimiz bu iki ucu sivri sopayı, sihirli bir değnek olarak kullanalım. Bu araştırma önergesinin verilme gayesinde de bu yatıyor. Hep birlikte nasıl bunu sihirli bir sopa haline getirebiliriz; vereceğimiz bir emek olsun, yeni yollar bulalım ve bu sihirli değneği, ülke gelişmesinde kullanalım diye araştırma açılmasını istiyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, burada, Türkiye için acaba bilinçsiz ve denetimsiz bir teşvik furyasıyla, -yine bugün bizde olduğu gibi- yabancı sermaye önündeki kapıları ardına kadar açmak, gerçekten kalkınma ve sanayileşme yolundaki engellerin aşılmasına çare olabilecek

midir, sorusu gündeme geliyor. Böylesi bir soruya, Sosyaldemokrat Halkçı Parti olarak biz, "Hayır" diyoruz. Sizlerin de yanıtınızın hayır olmasını gerektiğine inanıyoruz. Yoksa, biraz önce vermiş olduğum örnekte ifade ettiğim gibi, o belalı sopa, er veya geç hepimizin başında patlayacaktır.

Ancak, bir ülke, eğer dış âlemle oturduğu her masadan sürekli zararla kalkıyorsa; üretimi, düşük verimlilikle başlayıp, düşük yatırım kapasitesiyle son buluyorsa ve bir kısır döngü içerisine sıkışıp kalmış ise, bu durumda, o ülkenin, bazen kendi olanaklarıyla bile kurtulması mümkün değildir. Biraz önce söylediğim gibi, yabancı sermaye, bilinçli ve denetimli bir politikayla getirildiği takdirde, o ülkeye yardımcı olabilir; böylesi umutsuz ve karamsar bir tablonun ortadan kaldırılmasına yardımcı olabilir. Denetimli ve bilinçli bir politika uygulandığı takdirde yabancı sermaye, bir ülkeye ne getirebilir; bunun için, her şeyden önce beş ana noktada katkı beklenebilir :

Bunlardan bir tanesi, o ülkenin, kronikleşmiş döviz ve tasarruf darboğazının aşılmasında yardımcı olabilir.

İkinci önemli katkısı, gittiği ülkeye, kendi direkt katkısı yanında, (Yani o işletmenin, şirketin kendi sermayesi yanında) gerek kendi ülkesinden, gerekse uluslararası kuruluşlardan bazı malî yardım ve destekleri çekmede yardımcı olabilir.

Üçüncün yardımcı noktası, pazar konusundadır. Bir ülkenin mallarına gerek deneyimi, gerekse bu konuda kullandığı teknoloji dolayısıyla, ihracat artışı sağlayabilir.

Dördüncü bir nokta ise, yeni teknoloji getirme özelliğidir. Sayın Bakan da bunu vurguladılar.

Beşinci, önemli bir özelliği de, yeni istihdam alanları yaratarak, dolayısıyla bazı yan sanayilerin ortaya çıkmasında yardımcı olabilir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, bu beş kriterden hareketle, acaba günümüze kadar Türkiye'de izlenmiş olan yabancı sermaye politikası, bu görevleri, bu katkıları yerine getirebilmiş midir; kısaca bunların üzerinde durmak istiyorum.

Her şeyden önce bugünkü işleyişiyle yabancı sermaye, Türkiye'de, önemli sorunlardan birisi olan döviz darboğazının aşılmasında yardımcı olacak nitelikte değildir ve olamamıştır. Türkiye'de yabancı sermayeli kuruluşların dışarıya transfer ettikleri "Kâr ve faiz" adı altındaki sermaye gelirleri, kimi zaman döviz olarak getirdikleri sermaye miktarını aşmaktadır.

Ayrıca, sadece yasal yollardan kâr ve faizlerini dışarıya çıkarabilme olanağına sahip olan yabancı sermaye şirketleri, bazen, gittikleri ülkede ve özellikle de Türkiye'de, bunun ötesinde kaynak transferine de devam etmektedirler. Bunu nasıl yapmaktadırlar? İthal ettikleri girdi fiyatlarını, lisans ücretlerini ve dışarıdan sağlanan kredi faizlerini şişirerek; diğer bir deyişle aşırı fiyatlandırarak, aşırı bir fiyatla göstererek, söylemiş olduğum kâr ve faiz gelirlerinin ötesinde, yeraltından birtakım kaynakları da Türkiye dışına kaçırabilmektedirler. Maalesef, yabancı şirketlerle ortak olan bazı yerli sanayicilerimiz de bugün, aynı yöntemi öğrenmiş, bu konu Türkiye'nin kanayan bir yarası haline gelmiştir. Böylesi yolların kapatılması yönünde, geçtiğimiz dönemlerde, özellikle son iki Özal Hükümeti döneminde de hiçbir önlemin getirildiğini görmek mümkün değildir. Bu delikler tıkanmamış, bu çatlaklar sıvanmamıştır. İşte bu araştırma önergesinde bunu veya benzeri konuları tartışalım diyoruz.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, bu nedenle, bu politikalarla yabancı sermayenin Türkiye'deki döviz darboğazına çözüm getirmesi mümkün değildir.

İkinci konuya geçiyorum; Türkiye'mizde ihracat alanında yabancı sermayeden beklenen sonuçlar da bir türlü gerçekleşmemiştir; yani, beklediğimiz, düşündüğümüz ihracatımızın artması olayı nedense bir türlü gerçekleşmemiştir. Çoğu kez, gerek o yabancı sermaye şirketinin geldiği ülke, gerekse diğer ülkelerin Türkiye'ye veya benzeri ülkelere uygulamış oldukları kotalar ve sınırlamalar, ihracat olanağını zaten ortadan kaldırmıştır. Bugün bir tek örnek verebilir misiniz; Türkiye'ye gelen yabancı sermayeden hangisi, örneğin hangi Amerikan şirketi, Türkiye tekstili için Amerika'da çizilmiş olan kotayı değiştirebilmiştir? Aynı şey, Avrupa şirketleri için de geçerlidir. Yabancı sermayeden beklememiz gereken konulardan bir tanesi budur; yani, yurt içerisinde Türk işçisinin alın teriyle ürettiği malları ihraç edeceğimiz, pazarlayacağımız alanları genişletmeleridir; ama, maalesef bu da olmamıştır; Amerika Birleşik Devletlerinin, Ortak Pazarın, Japonya'nın bu konudaki tutumları bellidir ve bu konuda da Hükümet bir önlem getirmemiştir, getirememektedir.

Ayrıca, bunu, Türkiye'deki otomotiv sanayiinden gıda sanayiine kadar hemen hemen her sektör için söyleyebiliriz; Türkiye'de ürettiğimiz Renault'ları Fransa'ya, Murat'ları İtalya'ya ihraç edebiliyor muyuz? Edemiyoruz. Nereye ihraç ediyoruz? Göstermelik olarak, 150 tane Mısır'a, 250 tane başka, küçük bir ülkeye gönderiyor; ondan sonra da "sanayi malı ihraç ettik" diyorsunuz. Sayın Özal bu konuda hiçbir önlemi getirmemiştir. Türkiye'de, bunu tersine döndürecek yeni bir yabancı sermaye politikasına gereklilik vardır.

Üçüncü önemli bir konu, teknoloji transferi konusudur. Herşeyden önce, Hükümetin yanılgıya düştüğü önemli bir nokta vardır; teknoloji transferinin tek yolu yabancı sermaye değildir; böyle bir yanılgı içerisindeyiz. Yabancı sermaye yatırımları, teknoloji transferi kanallarından yalnızca bir tanesidir. Ayrıca, teknoloji transferi, ciddî bir denetim mekanizması kurulmadan getirilmeye çalışıldığı takdirde, teknolojik bağımlılık olgusunun ilk adımıdır. Türkiye, denetimsizlik nedeniyle, bunu kontrol etmediği için, bu teknolojik bağımlılığa doğru ilk adımı yıllar önce atmıştır ve o teknolojik bağımlılığa doğru hızla yürümekteyiz. Demek ki bu konuda da yabancı sermaye, Türkiye'ye bir şey getirme durumunda değildir; getirdiği teknoloji sadece, bizi daha bağımlı hale getirmektedir.

Konunun başka bir ilginç yönü ise, Türkiye'de, yabancı sermaye kanalıyla transfer edilen teknolojiler, çoğunlukla artık dışarıda kullanılmayan, demode olmuş teknolojilerdir. Bunun en son örneğini verelim; F-16'lar. Daha geçenlerde Amerikan Hava Kuvvetlerinden bir subay, "Ben, bu F-16'larla uçmam" diyordu. Demode olmuş ve artık Amerika'da üretilmeyen bir teknolojiyi getirip kurdunuz; hantal, Türkiye koşullarına uymayan ve ihracat olanakları hemen hemen sıfır olan bir teknoloji.

Aynı konuyla ilgili, bundan altı ay sonra yürürlüğe sokulacağını sandığım, duyduğum bir diğer örnek : Renault firması, Renault 21 tipini üretecek. Artık, Avrupa'da ve diğer ülkelerde Renault 21 üretilmiyor; Türkiye'ye yeni bir tip gibi gelecek.

İşte bu tür demode teknolojilerle, Türkiye'nin, sanayileşmesini, üretimini, etkinliğini ve verimliliğini artırmasına imkân yoktur. Sayın Bakan hep bunlardan bahsetti. Demode olmuş teknolojilerden vazgeçelim; Japonya'nın yaptığı gibi, çıplak teknolojiyi getirmeye çalışalım. Yani, yabancı sermayeyle gelen teknoloji değil de, "çıplak teknoloji" dediğimiz teknolojiyi getirmek için uğraşalım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, bugün izlenen yabancı sermaye politikaları nedeniyle, Türkiye'de yabancı sermayenin yaratacağı istihdam olanakları konusunda da iyimser olmak

mümkün değildir. Yabancı sermaye, sanayi dışındaki faaliyetlerinde giderek sermaye-yoğun teknolojilere yönelmektedir. Bu ise, istihdam yaratma etkisini ortadan kaldırmaktadır.

Yabancı sermayenin, sanayi sektöründe faaliyet gösterdiği alanlarda ise, istihdam yaratıcı olduğunu söylemek çok daha zordur. Özellikle Türkiye'de yabancı sermayeli kuruluşlar, işsiz dolaşanları değil de, daha yüksek ücretle ülke içerisindeki diğer kuruluşlarda çalışan insanları transfer etmektedirler. Bu da aynı zamanda yerli işletmelerden, yabancı işletmelere bir tür beyin göçü olayını gündeme getirmektedir. Nasıl ki, eskiden beri az gelişmiş ülkelerden, gelişmiş ülkelere doğru bir beyin göçü varsa -hâlâ da devam etmektedir- aynı şekilde, ülke içerisinde yabancı sermaye şirketleriyle, yerli şirketlerimiz arasında böyle bir göç söz konusu olmaktadır. Bunun da zararlı olduğuna inanıyoruz. Bu konuda da, yabancı sermaye politikasında bazı düzenlemelerin getirilmesinin şart olduğunu sanıyoruz. İşte, bunları inceleyelim diyoruz.

Bir diğer nokta : Kendisinden tasarruf açığını giderici bir işlev beklenen yabancı sermaye, Türkiye'de bunu da gereğince yerine getirememektedir. Kimi zaman, tam tersine, kalkınmanın finansmanı için şart olan tasarrufun oluşumunu bile engellemektedir. Bu, nasıl olmaktadır? Toplumun temel ihtiyaçlarından daha çok, Türkiye gibi kişi başına ulusal geliri düşük ülkeler için lüks sayılabilecek dayanıklı tüketim malları ve hizmetleri üreten yabancı sermaye, yoğun reklam kampanyalarıyla da bu yöndeki talepleri kamçılayarak, kaynakların yanlış dağılımına yol açmaktadır. Dolayısıyla, toplumun tasarruf eğilimini yok etmektedir. Bu konuda Sayın Başbakan Özal da, farkında olarak veya olmayarak, "İcraatın İçinden" gibi programlarla, bu tür reklamlara -sanıyorum hiçbir ücret söz konusu olmadın- aracı olmaktadır, yardım etmektedir. Bir köy evine giriyor; renkli televizyonu, buzdolabını, elektrikli yumurta çırpıcısını göstererek, Türkiye'nin nasıl çağ atladığını belirtiyor. Böylece, bunları üreten yabancı sermaye şirketlerinin ve bunların ürünlerinin reklamı yapılmakta, halkımızın tüketim eğilimleri rasyonel olmayan bir biçimde değiştirilmektedir. Tabiatıyla, bu da ülkemizin, kalkınma için gerekli tasarruf olanaklarını heba etmekte ve çarçur edilmesine neden olmaktadır.

Ayrıca, hemen şunu belirterek, biraz önceki konuşmamda söylemeyi unuttuğum bir rakamı vermek istiyorum. Dünya üzerinde yabancı sermayelerle ilgili yapılan bir araştırmada, yabancı sermayelerin, yerleştikleri ülkede elde ettikleri gelirin sadece yüzde 16,8'ini o ülkede tuttukları, geriye kalan yüzde 73,2'sini yeniden kendi ülkelerine veya başka yerlere transfer ettikleri tespit edilmiştir. Durum böyle olduğunda, tasarruf açısından, kaynakların etkin bir biçimde sanayileşme ve kalkınma için kullanılması açısından, yabancı sermayeye, böylesi bir uygulama içerisinde, Sayın Özal Hükümetlerinin sürdürdüğü bir uygulama doğrultusunda şüphe ile bakmak gerektiği inancındayız. Bunu düzeltmek de, sizlerin, bizlerin hepimizin boynunun borcudur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Özal Hükümetleri, biraz önce sizlere saymaya çalıştığım aksaklıkları düzelteceğine, yabancı sermaye konusunda, giderek daha büyük hatalara sürüklenmekte ve ülkeyi bir çıkmazın içerisine doğru götürmektedir. Neden mi? Özellikle son yıllarda, "özelleştirme" adı altında bazı önemli kamu şirketlerini yabancı sermayeye satmış veya satmaya çalışmaktadır. Aslında Özal'ın bu uygulamalarına, "özelleştirme" değil "yabancılaştırma" demek gerekir; doğru terminoloji de budur. Bu ise, Türkiye iktisat tarihine yeni bir kara sayfa eklemektir.

Ülkemiz, Ulusal Kurtuluş Savaşını kazandıktan on onbeş yıl sonra, büyük mücadelelerle kapitülasyonlardan, yabancı sermayenin sömürüsünden ancak kurtarılabilmiştir. Fakat bugün

bakıyoruz, Sayın Özal'ın politikaları sayesinde Türkiye, o kapitülasyon dönemlerine, eski karanlık günlere doğru yeniden itilmeye çalışılmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, biz Sosyaldemokrat Halkçı Parti olarak, halkımızdan aldığımız güçle buna inşallah engel olacağız. Bu konuda sizlerin de sağduyusuna olan güvenimiz sonsuzdur; bunu da ayrıca vurgulamak istiyorum. Devletin, milletin, tüyü bitmedik yetimin hakkı olan mallarını, birtakım insanların midesine atmasına engel olacağız. O mide nerede olursa olsun, o ağzın, o gırtlağın yırtılması söz konusu olur veya olmaz; inşallah iktidara geldiğimizde elimizi sokup onu almasını biliriz; bu konuda partimizin tavrı da gayet belirgin ve nettir.

Sayın milletvekilleri, bu arada ülkemizde yabancı sermaye ile ilgili başka bir gelişme daha olmaktadır. Türkiye'nin öncü sanayi gruplarından Sabancı, Koç, Eczacıbaşı ve Profilo gibi kuruluşlar, Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa ve Japonya gibi ülkelerin şirketleriyle evlilik ilişkisi içerisine girmektedirler. Örneğin, Dupont artı Sabancı DUSA, Bridgestone artı Sabancı da BRISSA olarak yeni isimlerle piyasamıza hızla girmeye başlamıştır. Ayrıca yüzde 100'lük hisse satışlarıyla tüm sınaî tesislerini yabancı sermayeye terk eden yerli sanayicilerimiz de vardır. Örneğin, deterjan sektöründe önde gelen firma ALO, hisselerinin önce yüzde 50'sini, daha sonra da yüzde 100'ünü "Procter and Gamble" adlı bir firmaya satmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, bunları neden size arz etmek istedim; çünkü, bu tür yabancı sermaye girişleri, her şeyden önce ülkemizin sabit sermaye stokunu artırmayan, üretim kapasitesine hiçbir olumlu etkisi olmayan, herhangi bir biçimde yeni istihdam alanları yaratmayan türden girişimlerdir. Sayın Bakan verdiği rakamlarda belki bunları da yabancı sermaye yatırımları içerisinde sayıyor; aslında bunlar yatırım değildir; Sayın Bakanımız bunu çok iyi bilir. Bu tür girişimler, yalnızca kamu ve özel şirketlere ait varlıkların mülkiyetini yabancılara aktaran girişimlerdir. Yani, mülkiyet el değiştiriyor. Sonuç budur. Böylesi tür yabancı sermaye girişinin ülkemize faydası yoktur; bizleri hiçbir yere götürmez. Bunlar doğrudan yatırım değil, yalnızca portföy yatırımlarıdır. Dolayısıyla, ülkenin teknolojik gelişmesine de katkısı olması mümkün değildir. Örnek mi istiyorsunuz? ÇİTOSAN. ÇİTOSAN'ı, sattık. ÇİTOSAN, işleyen bir işletme, fabrika; pazar alanları belli, teknolojisi belli; bugün üretimini sürdürüyor. Fransızlar gelip aldılar. Hangi teknolojiyi, hangi yeni iş alanını buraya getirdiler? Buna yatırım demek mümkün müdür? Ne amaçlanıyor burada? Yani, bu tür girişimlerde, son yıllarda ortaya çıkan bu gelişmelerden ne amaçlanmaktadır?

Bu tür girişimler, yalnızca kamunun ve özel kesimin kısa vadeli finansman güçlüklerini aşmak için başvurulan bir çaredir. Aslında buna çare değil, çaresizlik demek lazımdır. Düşünün ki, ülkenin kamu iktisadî teşebbüslerini, özel sektör elinde bulunan fabrikalarını, kısa vadeli finansman güçlüğü nedeniyle yabancıya satmak veya peşkeş çekmek durumunda kalınıyor. Bu durum acıdır. Kısa vadeli bir finansman güçlüğü veya finansman güçlüğü söz konusu olabilir; ama millî değerlerimizin, sanayimizin, emekçimizin ve ülke refahımızın vazgeçilmez ögeleri, temel taşları olan bu yatırımları, bu işletmeleri böylesine elden çıkarmak, sanıyorum Hükümet için çok iç açıcı bir görünüm vermemektedir.

Diğer yandan, özellikle stratejik durumda ve tekel durumundaki şirketlerin yabancılara satılması, her yönüyle sakıncalıdır. Tutulacak hiçbir tarafı yoktur. Uzun dönemde -daha önce belirtmiş olduğum gibi- bu uygulama ülkemizi kapitülasyon dönemlerine götürür. Buna sizlerin

ve bizlerin hep birlikte izin vermememiz lazım geldiğine inanıyorum. Halbuki, yabancı sermaye, teknolojik dönüşüme katkıda bulunduğu ve ülkemizde emekçi kardeşlerimizin alın teriyle ürettiği mallara dış pazar sağladığı sürece yararlıdır. Yoksa ÇİTOSAN'da, ALO'da olduğu gibi, zaten kurulu olan tesisi satın alıp, yapılan üretimi iç piyasaya satmakla yerli ekonomiye katkı sağlanmış olmaz, olamaz.

Sayın milletvekilleri, ayrıca, son yıllarda ülkemize giren yabancı sermayenin büyük bir bölümünün sanayi yatırımları yerine ticaret, bankacılık ve turizm alanlarında yoğunlaşması da bizce sakıncalıdır. Sayın Bakan bu konuda bir sakınca görmüyor; ama biz bunu sakıncalı görüyoruz. Örnek mi istiyorsunuz?..

BAŞKAN — Sayın Ateş, lütfen toparlayınız...

ABDULKADİR ATEŞ (Devamla) — Toparlıyorum Sayın Başkan; az kaldı efendim.

BAŞKAN — Buyurun.

ABDULKADİR ATEŞ (Devamla) — Sayın milletvekilleri, bugün özellikle 1980 yılı sonrasında, Türkiye'de yabancı banka sayısı birdenbire artmıştır. Bu yabancı bankalar içeriye kredi vermemektedirler. Ne yapmaktadırlar? Hayalî ihracatçıları desteklemektedirler ve halkımızın emeğinden kesilerek alınan vergilerden ve hayalî ihracata giden paralardan, onlar da kendi paylarını, karınca kaderince, almaktadırlar. Aynı şey turizm sektörü içinde geçerlidir. Türkiye, doğal konum açısından büyük avantajlara sahiptir; ama yabancı sermayeyi Türkiye'de bu derece plansız, bilinçsiz ve denetimsiz biçimde turizm alanına soktuğunuzda, Akdeniz sahillerimizin ve Türkiye'nin betonlaşmasını önlemeniz mümkün değildir. Bu yönden de dikkatli olunması gerekliliğine inanıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, izninizle son olarak bir önemli noktaya daha dikkatlerinizi çekmek istiyorum : Hiç şüphe yok ki, yabancı sermayenin olumlu ve olumsuz yönleri vardır. Bunlar her zaman tartışılabilir, bunu kabul ediyoruz; ancak, yabancı sermaye, gideceği ülkede siyasî istikrarı Sayın Bakanın da söylemiş olduğu gibi, bir önkoşul olarak arar. Bu nedenle, yerleştiği ülkenin siyasî hayatı ve egemenliği üzerinde, bazen oldukça tehlikeli sayılabilecek sorunlar yaratabilir. Örnekler mi istiyorsunuz?

1952 yılında Guatemala'da, United Fruit şirketi ve bununla birlikte hareket eden CIA, Başbakan Arbenz Guzman'ı düşürüyor.

1960'da Kongo'da, Lumumba'ya karşı Union Minere'in karıştığı kanlı hareket.

1971'de Bolivya'da, sağcı darbenin hazırlanmasında Gulf-oil'in parmağı.

1972'de Şili'de, Allende'nin öldürülmesinde, bugün filmlere konu olan ITT şirketinin rolü.

Bunlar, yabancı sermayeli büyük uluslararası firmaların, yerleştikleri ülkelerin içişlerine nasıl karıştıklarının, kendi çıkarları doğrultusunda neleri göze alabileceklerinin yalnızca bilinen, su yüzüne çıkmış örnekleridir.

Sayın milletvekilleri, tüm günahları ve sevaplarıyla, yabancı sermaye artık çağımızın bir gerçeğidir. Sorun artık, yabancı sermayeye karşı ya da taraf olmak sorunu değildir. Bunu 1960'lı yıllara bırakmamız lazım.

Yabancı sermaye olayı bir çıkar ilişkisidir. Dolayısıyla da bunun bir denge sorunu olduğunu artık kavramamız gerekir. Bugün, konuyla ilgili bizlere düşen görev, yapmamız gereken görev,

Sayın Özal'ın yaptığı gibi, sadece kapıları sonuna kadar yabancı sermayeye açmak değildir. Bizlerin görevi, yabancı sermayenin, büyük kalkınma projelerine yönlenmesini sağlamak ve bunun için de gerekli denetim mekanizmalarını oluşturmaktır. Sanayi yapımızın daha hızlı güçlenmesinde yabancı sermayenin katkıları da, ancak bizlerin, hep birlikte, bilinçli yönlendirmesi ve denetim mekanizmalarını kurabilmesi sayesinde sağlanabilir.

İşte, bu bilinçli yönlendirmede ve denetim mekanizmasının kurulabilmesinde bir ön adım olmak üzere bu önergeye olumlu oy vereceğinizi sanıyor ve tümünüze saygı ve hürmetlerimi sunuyorum. (SHP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Ateş.

Günlük çalışma süremizin bitimine çok az bir zaman kalmıştır.

Görüşmelere kaldığımız yerden devam etmek üzere, 4 Ekim 1989 Çarşamba günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 18.33

Türkiye Büyük Millet Meclisi
GÜNDEMİ

11 İNCİ BİRLEŞİM

3 . 10 . 1989 Salı

Saat : 15.00

1

BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

2

ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

3

SEÇİM

1. — Komisyonlara üye seçimi.

4

OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

1. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu ve 19 arkadaşının, denizcilik sektörünün içinde bulunduğu sorunları ve bu konuda alınması gerekli tedbirleri tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/45)

2. — Zonguldak Milletvekili Tevfik Ertüzün ve 16 arkadaşının, hükümetçe izlenen yabancı sermaye politikasını iktisadî, siyasî, malî ve teknolojik boyutlarıyla incelemek ve bu konuda alınması gerekli tedbirleri tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/46)

3. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay ve 50 arkadaşının, Olağanüstü Hal Bölge Valiliği kapsamına giren illerdeki bazı uygulamaların neden olduğu sorunları ve bu sorunlara getirilecek çözüm yollarını tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/47)

4. — Tekirdağ Milletvekili Enis Tütüncü ve 32 arkadaşının, bankacılık sistemindeki sorunları ve bu sorunlara getirilecek çözüm yollarını tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/48)

5. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu ve 27 arkadaşının, Türk çiftçi ve köylüsünün sorunlarını ve bu konuda alınması gerekli tedbirleri tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/49)

6. — Sivas Milletvekili Ekrem Kangal ve 33 arkadaşının, hayvancılığımızın içinde bulunduğu sorunları ve bu sorunlara getirilecek çözüm yollarını tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/50)

7. — İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol ve 15 arkadaşının, Aliağa Rafinerisine ait pay senetlerinin yabancılara satılacağı ve bu uygulamanın çeşitli sakıncalara neden olacağı iddialarını tespit etmek ve ulusal çıkarlarımızın zedelenmemesi için tutarlı bir politika oluşturmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/51)

8. — Zonguldak Milletvekili Şinasi Altıner ve 15 arkadaşının, madencilik sektörünün içinde bulunduğu sorunları ve bu sorunların nedenlerini tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/52)

9. — Afyon Milletvekili Abdullah Ulutürk ve 16 arkadaşının, trafik kazalarının nedenlerini ve trafik kazalarının önlenebilmesi için alınması gerekli tedbirleri tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/53)

10. — Kocaeli Milletvekili Alaettin Kurt ve 35 arkadaşının, müteahhitlik sektörünün sorunları konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 100 ve 101 inci maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/10)

11. — Kütahya Milletvekili Mehmet Korkmaz ve 9 arkadaşının, akaryakıta sık sık zam yapılmasının nedenlerini tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/54)

12. — İzmir Milletvekili Ahmet Ersin ve 44 arkadaşının, İzmir Büyük Kanal Projesi ile Körfez temizliği için yapılan çalışmaları ve harcamaları tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/55)

13. — Zonguldak Milletvekili Şinasi Altıner ve 9 arkadaşının, elektrik enerjisinin yüksek fiyatla satılmasının nedenleri konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 100 ve 101 inci maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/11)

14. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar ve 56 arkadaşının, Horzum olayı ve Türkiye Emlak Bankası eski Genel Müdürü ile ilgili iddiaların gerçeklik derecesini tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/56)

15. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu ve 45 arkadaşının, dış politika konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/57)

16. — Antalya Milletvekili İbrahim Demir ve 16 arkadaşının, Türk basınının sorunları konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 100 ve 101 inci maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/12)

17. — Tekirdağ Milletvekili Enis Tütüncü ve 24 arkadaşının, sosyal güvenlik programlarındaki çöküşün önlenmesi ve ulusal sosyal güvenlik sisteminin kurulması için alınacak tedbirleri tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/58)

18. — İzmir Milletvekili Ahmet Ersin ve 35 arkadaşının, İzmir Büyükşehir Belediyesince kurulan veya kuruluşuna iştirak edilen şirketlerin yaptıkları işleri, Belediyeden aldıkları ihalelerin koşullarını ve bu ihalelerin son durumlarını tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/59)

19. — Kocaeli Milletvekili Ömer Türkçakal ve 30 arkadaşının, SEKA grevinin nedenleri ile ekonomik ve sosyal boyutlarını ve olayın sorumlularını tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/61)

20. — Gaziantep Milletvekili Abdulkadir Ateş ve 33 arkadaşının, kamu bankalarının içinde bulundukları sorunları, bu konuda alınacak tedbirleri ve olayın sorumlularını tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/62)

21. — Balıkesir Milletvekili İ. Önder Kırlı ve 32 arkadaşının, Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki operasyonlarda kullanılmak üzere kiralanan ve satın alınan helikopterler için hangi kurumca ne miktar ödeme yapıldığını tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/63)

22. — Hatay Milletvekili Ali Uyar ve 40 arkadaşının, 1980 yılından sonra kurulan tıp fakültelerinden mezun olan öğrencilerin gerekli bilgi ve beceriye sahip olmadıkları iddiasını ve bu yetersizliklerinin nedenlerini tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/64)

23. — Tokat Milletvekili Mehmet Zeki Uzun ve 23 arkadaşının, Tokat Hayvanat Bahçesinin kapatılmasının nedenleri ile sonuçlarını ve olayın sorumlularını tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/65)

24. — Hakkâri Milletvekili Cumhur Keskin ve 35 arkadaşının, ülkemize sığınan Iraklıların sorunlarını, hukukî statülerini ve Uluslararası sözleşmelere göre haklarında yapılacak uygulamayı tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/66)

25. — Hakkâri Milletvekili Cumhur Keskin ve 34 arkadaşının, kalkınmada öncelikli yörelerin sorunlarını gidermek amacıyla alınacak tedbirleri ve bu konuda uygulanacak

politikayı tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/67)

26. — Bingöl Milletvekili İlhami Binici ve 36 arkadaşının, T.B.M.M. Binasında milletvekillerince yapılan çalışmaların ve telefon konuşmalarının kaydedilerek belge haline getirildiği iddiasını tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/68)

27. — Bingöl Milletvekili İlhami Binici ve 22 arkadaşının, Bingöl İli Adaklı ve Karer bölgelerinde yaşayan vatandaşlar arasında cereyan eden olayların nedenlerini ve bu konuda alınacak önlemleri tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/69)

28. — Tekirdağ Milletvekili Enis Tütüncü ve 31 arkadaşının, kuraklıktan zarar gören çiftçilerin sorunlarını ve bu konuda alınacak önlemleri tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/70)

29. — Hatay Milletvekili Mehmet Dönen ve 31 arkadaşının, demir - çelik işyerlerindeki grevin nedenlerini ve grevden kaynaklanan sorunları tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/71)

30. — Ankara Milletvekili Onural Şeref Bozkurt ve 54 arkadaşının, 25 Mart 1984 tarihinden bugüne kadar belediyelerde ve il genel meclislerinde yapıldığı iddia edilen kanunsuz, usulsüz ve yolsuz eylem ve uygulamaları tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/72)

31. — Konya Milletvekili Vefa Tanır ve 10 arkadaşının, Bulgaristan'a karşı izlenen politika ve soydaşlarımızın sorunları konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 100 ve 101 inci maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/13)

32. — Sinop Milletvekili Yaşar Topçu ve 10 arkadaşının, Güneydoğu Anadolu' da cereyan eden olaylar ve Hükümetin bu olaylar karşısındaki tutumu konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 100 ve 101 inci maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/14)

33. — Zonguldak Milletvekili Köksal Toptan ve 12 arkadaşının, Hükümetin tarım politikası ve tarım sektörünün sorunları konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 100 ve 101 inci maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/15)

34. — Sakarya Milletvekili Mehmet Gölhan ve 10 arkadaşının, ülkemizin sanayileşmesi konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 100 ve 101 inci maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/16)

35. — İstanbul Milletvekili Hasan Fehmi Güneş ve 64 arkadaşının, Güneydoğu Anadolu Bölgesinin sorunları ve Hükümetin bu konudaki tutumu konusunda Anaya-

sanın 98 inci, İçtüzüğün 100 ve 101 inci maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/17)

36. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay ve 67 arkadaşının, Mardin İli Silopi İlçesi Derebaşı Köyü yakınlarında 17.9.1989 tarihinde meydana gelen olayla ilgili iddiaları açıklığa kavuşturmak ve olayın sorumlularını tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/73)

6
SÖZLÜ SORULAR

1. — Hakkâri Milletvekili Cumhur Keskin'in, olağanüstü hal ilan edilen illerde bazı okul binalarının askerî amaçla ya da karakol olarak kullanıldığı iddiasına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/3)

2. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, hayalî ihracat yaptığı gerekçesiyle hakkında dava açılan bir firmaya vergi iadesi ödendiği iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/52) (1)

3. — Denizli Milletvekili Adnan Keskin'in, 1983 - 1987 yıllarında görevlerine son verilen, haklarında nakil işlemi uygulanan ve müfettişlik sınavına tabi tutulan öğretmenlere ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/15)

4. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, T. C. Ziraat Bankasınca ziraî kredilerin durdurulduğu iddiasına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/77) (1)

5. — İstanbul Milletvekili Mehmet Moğultay'ın, kamu konutlarının tahsis gayesine ve kira bedellerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/20)

6. — Sakarya Milletvekili Ahmet Neidim'in, 1.1.1988 tarihinden bugüne kadar gerçekleştirilen lastik ayakkabı, bot, çizme ve terlik ihracatına ve bu mamuller için Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonundan yapılan ödemeye ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/57) (1)

7. — Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in, Anadolu Bankasına yüz milyon liranın üzerinde borcu bulunup da 31.12.1987 tarihi itibariyle borcunu ödememiş olan kişi ve kurumlara ve tahsil edilemeyen banka alacakları hakkında ne gibi işlem yapıldığına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/21)

8. — Hatay Milletvekili Turhan Hırfanoğlu'nun, 1987 ve 1988 yıllarındaki taşkınlar nedeniyle Hatay İline bağlı bazı ilçe ve köylerde zarara uğrayan vatandaşlara ne gibi yardımlar yapıldığına ve taşkınların önlenmesi için alınacak tedbirlere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/23)

9. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, kumarhanelerin açtığı sosyal yaraları önlemek ve kumarhaneleri cazip halden çıkarmak için ne gibi tedbirler alındığına ilişkin Kültür ve Turizm Bakanından sözlü soru önergesi (6/28)

---

(1) İçtüzüğün 96 ncı maddesi uyarınca sözlü soruya çevrilmiştir.

10. — Eskişehir Milletvekili M. Cevdet Selvi'nin, işçilerin ekonomik ve sosyal sorunlarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/32)

11. — Tekirdağ Milletvekili Güneş Gürseler'in, Trakya Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifleri Birliğince 1987 hasat döneminde satın alınan ayçiçeği ürünü için üreticilere fiyat farkı ödenip ödenmeyeceğine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/38)

12. — Ankara Milletvekili Kâmil Ateşoğulları'nın, Sıkıyönetim Kanununa göre görevlerine son verilip de bilahara işe alınanlara arada geçen süre için aylık ve özlük haklarının verilmediği iddiasına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/44)

13. — Tunceli Milletvekili Orhan Veli Yıldırım'ın Tunceli İline bağlı bazı köy ve mezralarda 1988 yılı Ocak ayında meydana gelen olaylara ve bu olayların sorumlularına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/46)

14. — Antalya Milletvekili Hasan Namal'ın, Antalya İli Beldibi mevkiinde vatandaşlarca tapulu arazileri üzerine yaptırılan binalardan bazılarının Antalya Valiliğince yıktırıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/47)

15. — Çorum Milletvekili Rıza Ilıman'ın, Çorum İli Ortaköy İlçesi Yaylacık Köyünde yaptırılan ortaokulun öğretime açılmamasının nedenine ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/48)

16. — Hatay Milletvekili Öner Miski'nin, ABD ile yapılan Savunma ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının onaylanmasının geciktirilme nedenine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/49)

17. — Zonguldak Milletvekili Şinasi Altıner'in, işçilerin kıdem tazminatlarından vergi kesileceği iddiasına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/50)

18. — Samsun Milletvekili Ali Eser'in, birinci Özal Hükümetinde görev alan eski bakanlara resmî taşıt tahsis edildiği iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/60)

19. — Samsun Milletvekili İrfan Demiralp'in, bankalardaki döviz tevdiat hesaplarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/62)

20. — Samsun Milletvekili İrfan Demiralp'in, ülkemiz üzerinden İran'a silah gönderildiği iddiasına ilişkin Millî Savunma Bakanından sözlü soru önergesi (6/63)

21. — Afyon Milletvekili Baki Durmaz'ın, din görevlilerinin eğitim programlarının geliştirilmesi ve ödeneklerinin artırılması için ne gibi tedbirler düşünüldüğüne ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/65)

22. — Artvin Milletvekili Ayhan Arifağaoğlu'nun, Artvin İl merkezindeki öğretmen okulu kampusu ile Şavşat İlçesindeki temel eğitim okulu binasının Jandarma komutanlıklarınca kullanıldığı iddiasına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/95) (1)

23. — Sakarya Milletvekili Ahmet Neidim'in, Sakarya İli organize sanayi bölgesi inşaatına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/67)

24. — Zonguldak Milletvekili Güneş Müftüoğlu'nun, profesyonel futbol liginde uygulanan puan sistemine ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/68)

25. — Zonguldak Milletvekili Güneş Müftüoğlu'nun, rotasyona tabi öğretmenlerin mağduriyetlerine ve alınması gerekli tedbirlere ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/69)

26. — Zonguldak Milletvekili Güneş Müftüoğlu'nun, ihtiyaç sahibi köylülere kereste verilmediği iddiasına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/70)

27. — Hatay Milletvekili Öner Miski'nin, 25 Mart 1984 tarihinden bu yana kaç belediyenin mülkiye müfettişlerince denetlendiğine ve denetim sonuçlarına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/96) (1)

28. — Sakarya Milletvekili Ahmet Neidim'in, çift pasaportlu kamu görevlilerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/73)

29. — Kocaeli Milletvekili Alaettin Kurt'un, Gebze İlçesine bağlı mahallelerden ikisine farklı telefon kod numarası verildiği iddiasına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/75)

30. — Kocaeli Milletvekili Alaettin Kurt'un, Gebze - Kocaeli arasındaki otoyolun trafiğe açılmasından sonra yaptırılan tamirata ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/76)

31. — Ankara Milletvekili Kâmil Ateşoğulları'nın, Sosyal Sigortalar Kurumunun prim alacaklarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/97) (1)

32. — Zonguldak Milletvekili Güneş Müftüoğlu'nun, kamu kesiminde çalışan işçilere verilmesi kararlaştırılan ek zammın ilk taksidinin bazı kurumlarca ödenmediği iddiasına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/79)

33. — Gaziantep Milletvekili Mustafa Yılmaz'ın, çifte pasaportlu olduğu iddia edilen kamu görevlilerine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/102) (1)

34. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay'ın, güvenlik soruşturması nedeniyle fişlenen vatandaşlara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/103) (1)

35. — Kütahya Milletvekili Mehmet Korkmaz'ın, 1983 yılında kapatılan Kütahya Sümerbank Keramik Fabrikasına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/80)

36. — Zonguldak Milletvekili Güneş Müftüoğlu'nun, 1980 yılında inşası tamamlanan Çaycuma Yem Fabrikasının ne zaman hizmete açılacağına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/81)

37. — İzmir Milletvekili Mehmet Turan Bayazıt'ın, Foça Belediye Başkanı hakkındaki yolsuzluk iddialarına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/104) (1)

38. — Bursa Milletvekili Beytullah Mehmet Gazioğlu'nun, Bursa Büyükşehir Belediyesince gerçekleştirilecek büyük projelerin geciktirildiği iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/82)

39. — Bursa Milletvekili Beytullah Mehmet Gazioğlu'nun, 1988 yılı Mart ayında yapılan doçentlik yabancı dil sınavına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/83)

40. — Bursa Milletvekili Beytullah Mehmet Gazioğlu'nun, eğitim ve kültür faaliyetlerinde meydana geldiği iddia edilen gerilemenin nedenlerine ve bu konuda alınacak tedbirlere ilişkin Kültür ve Turizm Bakanından sözlü soru önergesi (6/84)

41. — Bursa Milletvekili Beytullah Mehmet Gazioğlu'nun, üniversite öğrencilerine verilen burs ve kredilerin artırılmasına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/85)

42. — Muğla Milletvekili Tufan Doğu'nun, fişleme ve güvenlik soruşturması nedeniyle işe alınmadıkları veya işten atıldıkları iddia edilen vatandaşların durumuna ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/105) (1)

43. — Muğla Milletvekili Tufan Doğu'nun, fişlenen yurttaş sayısına ve fiş kayıtlarının iptali ile ilgili çalışmalara ilişkin İçişeri Bakanından sözlü soru önergesi (6/106) (1)

44. — Ankara Milletvekili Rıza Yılmaz'ın, Aydınlıkevler Körler İlkokulunun yönetici kadrolarına yapılan atamalara ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/107) (1)

45. — Ankara Milletvekili Ömer Çiftçi'nin, Türk - İş Yapı Kooperatifince Ankara 100 üncü Yıl Sitesinde yaptırılan konut inşaatları için Sosyal Sigortalar Kurumunca müteahhit firmaya yapılan ödemeye ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/86)

46. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay'ın, Diyarbakır İlinde 19 ve 20 Mart 1988 tarihlerinde gözaltına alınan kişilere emniyet mensuplarınca kötü muamelelerde bulunulduğu iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/120) (1)

47. — Adana Milletvekili Abdullah Sedat Doğan'ın, Adana Eğitim Araçları Merkezi Başkanının keyfî uygulamalar yaptığı iddiasına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/121) (1)

48. — Kırklareli Milletvekili İrfan Gürpınar'ın, Trakya Bölgesinde süne ile mücadelede geç kalındığı iddiasına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/89)

49. — Zonguldak Milletvekili Şinasi Altıner'in, Türk Kadınını Tanıtma ve Güçlendirme Vakfının bazı üyelerinin Bakanlığın Ankara Eğitim Şubesinde kurs gördükleri iddiasına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/91)

50. — İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol'un, Boğaziçi Üniversitesine mensup bir grup öğrencinin dövülmesi nedeniyle 6.4.1988 tarihinde Ortaköy Karakoluna intikal eden olaya ve Karakol amirinin tutumuna ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/93)

51. — Manisa Milletvekili Hasan Zengin'in, bir dergide yer alan DELTA Deri Giyim Sanayii A. Ş. ile ilgili iddialara ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/94)

52. — Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in, Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyacı olan malların alımı için Sümerbank'la bir mutabakat imzalanıp imzalanmadığına ilişkin Millî Savunma Bakanından sözlü soru önergesi (6/98)

53. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, Türk Kadınını Tanıtma ve Güçlendirme Vakfı Başkanının Çin gezisine ve bu Vakıf tarafından çıkarılan gazeteye ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/136) (1)

54. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, 28 Nisan 1988 tarihinde İstanbul'da meydana gelen olaylardan sonra tutuklandığı iddia edilen öğrencilerden birinin akıbetine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/124) (1)

55. — Ankara Milletvekili Ömer Çiftçi'nin, Ankara İli Ayaş İlçesinde Kimsesiz Çocukları Koruma Birliğine ait olan okulun bahçesinin imarından doğan ve anlaşma ile Belediyeye verilen arsa üzerinde özel bir kooperatif adına inşaat yaptırıldığı iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/99)

56. — İzmir Milletvekili Neccar Türkcan'ın, Ödemiş İlçesinde yetiştirilen yaz patatesinin pazarlanmasına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/137) (1)

57. — Zonguldak Milletvekili Şinasi Altıner'in, Zonguldak Taşkömürü İşletmesine Yozgat İlinden getirtilen işsizlerin yerleştirildiği ve Karabük Demir - Çelik Fabrikalarına işçi alımından vazgeçildiği iddialarına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/100)

58. — Artvin Milletvekili Hasan Ekinci'nin, Karadeniz Bakır İşletmeleri Genel Müdürlüğü Yönetim Kurulu üyeliğine yapılan bir atamaya ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/108)

59. — Zonguldak Milletvekili Şinasi Altıner'in, Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Genel Müdürlüğünde görevli bir genel müdür yardımcısı ile bir müdür muavininin sözleşmelerinin feshedilmesinin nedenine ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/109)

60. — Samsun Milletvekili İrfan Demiralp'in, Tokat İlindeki öğrencilerden çeşitli nedenlerle para toplandığı ve bu ildeki okulların ısıtılması amacıyla tahsis edilen paraların başka amaçlar için kullanıldığı iddiasına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/141) (1)

61. — Balıkesir Milletvekili İ. Önder Kırlı'nın, yurt dışına gönderilecek öğretmenlerle ilgili mülakat sınavının ertelenme nedenine ve sınav komisyonunun kimlerden oluştuğuna ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/142) (1)

62. — Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in, fişlenen ve fiş kayıtları iptal edilen vatandaşların sayısına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/143) (1)

63. — Tekirdağ Milletvekili Güneş Gürseler'in, Orman Genel Müdürlüğünce kişi ve kuruluşlara ön ve kesin tahsisi yapılan alanlara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/144) (1)

64. — Tekirdağ Milletvekili Güneş Gürseler'in, Çerkezköy Endüstri Meslek Lisesi inşaatının ne zaman tamamlanacağına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/145) (1)

65. — Zonguldak Milletvekili Şinasi Altıner'in, Eflani - Safranbolu yolunun tamir edilmemesini tenkit eden bir vatandaşın Karayolları 15 inci Bölge Şefliği Görevlilerince dövüldüğü iddiasına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/110)

66. — İstanbul Milletvekili Mustafa Sarıgül'ün, spor sahalarında meydana gelebilecek sportmenliğe aykırı davranışları önlemek amacıyla ne gibi tedbirler alındığına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/202) (1)

67. — Zonguldak Milletvekili Şinasi Altıner'in, Zonguldak İli Karabük İlçesinin ne zaman il yapılacağına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/111)

68. — Sinop Milletvekili Yaşar Topçu'nun, T.R.T. Genel Müdürünün atanmasından önce, T.R.T. Yüksek Kurulunun yaptığı toplantılara ve gösterdiği adaylara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/112)

69. — Manisa Milletvekili Hasan Zengin'in, Manisa İli Kula İlçesindeki Sandal Grubu içme suyu şebekesinin kontrol edilmeden hizmete açıldığı ve bazı köylerin su alamadığı iddiasına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/114)

70. — Zonguldak Milletvekili Güneş Müftüoğlu'nun, Türkiye Taşkömürü Kurumu Amasra Müessese Müdürlüğüne 1988 yılı Haziran - Temmuz aylarında imtihansız personel alındığı iddiasına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/115)

71. — Hatay Milletvekili Turhan Hırfanoğlu'nun, Türkiye Ziraî Donatım Kurumu tarafından 1986 yılında çiftçi ve köylülere taksitle satılan traktörlerin adedine ve satış fiyatına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/116)

72. — Zonguldak Milletvekili Güneş Müftüoğlu'nun, Seka işçilerinin greve itildiği iddiasına ve işverence lokavt ilan edilmesinin gayesine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/117)

73. — İstanbul Milletvekili Mustafa Sarıgül'ün, Seul Olimpiyatlarına katılan yöneticilerin görevlerine ve bunlar için Devletçe yapılan harcamaya ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/203) (1)

74. — Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde öğretime elverişli olmayan köy okullarının öğretime elverişli hale getirilmesi için çalışma yapılıp yapılmadığına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/204) (1)

75. — Edirne Milletvekili Erdal Kalkan'ın, Türkiye Vakıflar Bankası Yönetim Kurulu üyelerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/205) (1)

76. — Antalya Milletvekili İbrahim Demir'in, İstanbul Kalamış İlkokulunda okuyan kapıcı çocuklarına farklı muamele yapıldığı iddiasına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/122)

77. — Kütahya Milletvekili Mehmet Korkmaz'ın, Kütahya Halk Eğitim Merkezi için tahsis edilen arazi ve ödeneğe ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/229) (1)

78. — Ankara Milletvekili Tevfik Koçak'ın, günlük bir gazetenin 28.9.1988 tarihli nüshasında «Kapıcı çocukları için ayrı bir sınıf» başlığı ile yer alan habere ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/230) (1)

79. — İzmir Milletvekili Mehmet Turan Bayazıt'ın, Bergama İlçesindeki ilk ve orta dereceli okulların öğretmen açığına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/232) (1)

80. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay'ın, aylık bir derginin yayın yönetmeni ve Ankara temsilcisi ile diğer çalışanlarının takip edildikleri ve gözetim altında tutuldukları iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/233) (1)

81. — Zonguldak Milletvekili Güneş Müftüoğlu'nun, televizyonun yeni yayın dönemindeki programlarda TBMM çalışmalarına yer verilmediği iddiasına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/123)

82. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, Horzum Şirketler Grubuna 20.11.1985 tarihli protokolden önce ve sonra ne kadar vergi iadesi ve kaynak kullanımı destekleme primi ödendiğine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/234) (1)

83. — Balıkesir Milletvekili İ. Önder Kırlı'nın, Başbakanlık için satın alınan uçaklar nedeniyle yapılan harcamaya ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/235) (1)

84. — Mardin Milletvekili Süleyman Çelebi'nin, ilk ve orta dereceli okullardaki öğretmen açığına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/245) (1)

85. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, İnsan Hakları Sözleşmesine rağmen gözaltına alınan vatandaşlara işkence yapıldığı ve işkence yapanların korunduğu iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/246) (1)

86. — Ankara Milletvekili Ömer Çiftçi'nin, Ankara İli Gölbaşı İlçesi eski Belediye Başkanı ile İmar Müdürü haklarındaki iddialara ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/125)

87. — Ankara Milletvekili Ömer Çiftçi'nin, Nallıhan Kurs ve Okul Talebelerine Yardım Derneği Öğrenci Pansiyonunun kazan dairesinin onarımı için gerekli malzeme ve işçiliğin karşılıksız olarak T.K.İ. Orta Anadolu Linyit İşletmesince karşılandığı iddiasına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/126)

88. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay'ın, Siirt İline bağlı köylerdeki olağanüstü hal uygulamalarının yöredeki vatandaşları mağdur ettiği iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/247) (1)

89. — Ankara Milletvekili Ömer Çiftçi'nin, Sümerbank'ta «Turgut Özal» markalı kumaş dokunduğu iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/127)

90. — İstanbul Milletvekili Mustafa Sarıgül'ün, maç biletlerinin bir hafta önceden satışa çıkarılmasının karaborsaya neden olduğu iddiasına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/248) (1)

91. — İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol'un, Yumurtalık, Tekirdağ ve Aliağa' da termik santrallar kurulacağı iddiasına ve Aliağa'daki sanayi tesislerinin yaptığı olumsuz etkilere ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/128)

92. — Denizli Milletvekili Adnan Keskin'in, Ege Bölgesindeki pamuk üreticilerine ürün bedellerinin ne zaman ve nasıl ödeneceğine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/249) (1)

93. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, ülkemizdeki ortak savunma tesislerinde radyasyon sızıntısı bulunduğu iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/250) (1)

94. — Kütahya Milletvekili Mehmet Korkmaz'ın, fiş veya fatura vermeyen esnafların cezalandırılması amacıyla yapılan uygulamaya ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/129)

95. — Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in, İstanbul - Tuzla'da 7.10.1988 tarihinde polisçe yapılan kontrol sırasında meydana gelen olaya ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/251) (1)

96. — Denizli Milletvekili Adnan Keskin'in, tütün ve yabancı sigara ithalatına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/252) (1)

97. — Eskişehir Milletvekili M. Cevdet Selvi'nin, yurtlara giremeyen öğrencilerin sayısına ve sorunlarına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/256) (1)

98. — Kütahya Milletvekili Mehmet Korkmaz'ın, Başbakan Turgut Özal'ın yurt dışı gezilerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/130)

99. — Kocaeli Milletvekili Ömer Türkçakal'ın, Seka İzmit Fabrikasının kaldırılacağı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/131)

100. — Aydın Milletvekili Hilmi Ziya Postacı'nın, Kuveyt Türk Evkaf Finans Kurumu A.Ş.'nin ortaklarına ve şirket anasözleşmesinde yer alan bazı hükümlere ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/257) (1)

101. — Çorum Milletvekili Rıza Ilıman'ın, Çorum İline bağlı bazı köylerin elektrik sorununa ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/258) (1)

102. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay'ın, Diyarbakır İli Hani İlçesinde 14.5.1988 tarihinde meydana gelen olaya ve sorumluları hakkında ne gibi işlem yapıldığına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/259) (1)

103. — Isparta Milletvekili Ertekin Durutürk'ün, 335 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girmesinden sonra boşalan belediye başkanlıklarına ve bu belediye başkanlıklarına valiliklerce yapılan atamalara ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/260) (1)

104. — Kütahya Milletvekili Mehmet Korkmaz'ın, tasarruf mevduatlarına uygulanacak faiz oranlarının serbest bırakılmasının neden olabileceği sorunlara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/133)

105. — Kütahya Milletvekili Mehmet Korkmaz'ın, ücretlilere ve Gelir Vergisi mükelleflerine 1987 ve 1988 yıllarında ne kadar vergi iadesi ödendiğine ve vergi iadesi ile ilgili yeni uygulamalara ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/134)

106. — Kütahya Milletvekili Mehmet Korkmaz'ın, hormonlu et ihraç eden ülkelerden ülkemizce ne kadar et ithal edildiğine ve ithalatın devam edip etmediğine ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/135)

107. — Afyon Milletvekili Abdullah Ulutürk'ün, hayalî ihracatla ilgili olarak mahkemelere intikal eden veya Devlet Planlama Teşkilatında soruşturması devam eden dosyalara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/138)

108. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı ile Emniyet Müdürlüğü Ahlak Bürosu Şefinin karşılıklı suçlamalarda bulunmaları nedeniyle herhangi bir soruşturma açılıp açılmadığına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/316) (1)

109. — İçel Milletvekili M. İstemihan Talay'ın, pamuk üreticilerinin sorunlarına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/261) (1)

110. — Denizli Milletvekili Adnan Keskin'in, 1988 yılı bütçesinin belediyelere yapılacak yardım ve ödemeler tertibinden hangi belediyelere ne miktar yardım yapıldığına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/262) (1)

111. — Hatay Milletvekili Turhan Hırfanoğlu'nun, 1988 kampanyasında ÇUKOBİRLİK'çe gerçekleştirilen kütlü pamuk alımlarına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/263) (1)

112. — Balıkesir Milletvekili İ. Önder Kırlı'nın, eğitim önlisans programına katılarak Açıköğretim Fakültesini bitiren emekli öğretmenlerin intibaklarının yeniden düzenlenip düzenlenmeyeceğine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/264) (1)

113. — Adana Milletvekili M. Halit Dağlı'nın, Gazi Eğitim Fakültesi Arap Dili Eğitimi Anabilim Dalından mezun olanlara öğretmenlik hakkı verilmediği iddiasına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/300) (1)

114. — Eskişehir Milletvekili Zeki Ünal'ın, Türkiye Futbol Federasyonu Başkanlığına atama yapılmamasının nedenine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/301) (1)

115. — Kütahya Milletvekili Mehmet Korkmaz'ın, ülkemizdeki et tüketimine ve canlı koyun sayısında görülen düşüşün nedenine ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/139)

116. — Kars Milletvekili Mahmut Alınak'ın, olağanüstü hal uygulaması nedeniyle yapılan harcamalara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/302) (1)

117. — Ankara Milletvekili İbrahim Tez'in, Ankara Üniversitesi Sınav Yönetmeliğinin Diş Hekimliği Fakültesindeki uygulamasına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/147)

118. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, İskenderun Demir ve Çelik Fabrikalarınca son üç ayda belediyelere ve diğer resmî kurumlara yapılan demir tahsisine ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/303) (1)

119. — Kütahya Milletvekili Mehmet Korkmaz'ın, Çankırı İli Eldivan İlçesi arazisindeki suların toplanarak Kızılırmak ve Saraycık köylerine içmesuyu olarak götürüldüğü iddiasına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/148)

120. — Mardin Milletvekili Süleyman Çelebi'nin Mardin Köy Hizmetleri Müdürlüğünün mevsimlik işçi ihtiyacına ve 1988 yılındaki mevsimlik işçi istihdamına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/149)

121. — Mardin Milletvekili Süleyman Çelebi'nin, Cizre - Midyat karayoluna ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/150)

122. — Adana Milletvekili Orhan Şendağ'ın, Köy Hizmetleri Üçüncü Bölge ve Adana Müdürlüklerinde 1988 yılında geçici statüde kaç işçinin ne kadar süre ile çalıştırıldığına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/151)

123. — Adana Milletvekili Orhan Şendağ'ın, P.T.T. işyerlerinde 1988 yılında geçici statüde çalıştırılan işçilerden 1.11.1988 tarihi itibariyle iş akitleri feshedilenlere ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/152)

124. — Adana Milletvekili Orhan Şendağ'ın, Misis'i Kozan'a bağlayan eski Kozan yolunun, Misis hududu Göztepe mevkiindeki yolun bakımına ve asfaltlanmasına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/153)

125. — Adana Milletvekili Orhan Şendağ'ın, Adana İlinin sağlık sorunlarına ilişkin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü soru önergesi (6/154)

126. — Adana Milletvekili Orhan Şendağ'ın, Adana Organize Sanayi Bölgesinin yapım çalışmalarına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/155)

127. — Adana Milletvekili Orhan Şendağ'ın, Adana İli Yüreğir İlçesi Kâzım Karabekir Mahallesinde sağlık ocağı yaptırılıp yaptırılmayacağına ilişkin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü soru önergesi (6/156)

128. — Adana Milletvekili Orhan Şendağ'ın, Adana İli Yüreğir İlçesi Yunusoğlu Köyünde sağlık ocağı yaptırılmamasının nedenine ilişkin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü soru önergesi (6/157)

129. — Adana Milletvekili Orhan Şendağ'ın, Ceyhan Nehrinin Akdeniz'e döküldüğü bölgenin herhangi bir firmaya kiralanıp kiralanmadığına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/158)

130. — Adana Milletvekili Orhan Şendağ'ın, Silifke İlçesinde 1981 yılından sonra tapu paftalarında yapıldığı iddia edilen değişikliklere ve imar planı düzenleme çalışmalarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/159)

131. — Hatay Milletvekili Öner Miski'nin, üniversite öğrencileri için çıkarılacak affın geciktirilmesinin bazı öğrencilerin sömestr veya ders yılı kaybına neden olacağı iddiasına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/304 (1)

132. — Zonguldak Milletvekili Güneş Müftüoğlu'nun, televizyonun birinci kanal yayınlarının Zonguldak İl Merkezinde izlenemediği iddiasına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/160)

133. — Samsun Milletvekili İrfan Demiralp'in, ilköğretim müfettişlerine ve müfettişlik için atama bekleyen öğretmenlere ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/161)

134. — Samsun Milletvekili İrfan Demiralp'in, Sosyal Sigorta Kurumu emeklilerinin de yurt dışı tedavi imkânlarından yararlandırılmaları için çalışma yapılıp yapılmadığına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/162)

135. — Isparta Milletvekili İbrahim Gürdal'ın, Isparta Antalya Dereboğazı yolu için 1989 yılı bütçesinde ayrılan tahsisata ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/163)

136. — Isparta Milletvekili İbrahim Gürdal'ın, ondan fazla işçi çalıştıran işyerlerinden Konut Edindirme Fonu için toplanan para miktarına ve fondan yararlananlara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/164)

137. — Trabzon Milletvekili Mehmet Çakıroğlu'nun, çay üreticilerinin alacaklarına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/165)

138. — Trabzon Milletvekili Mehmet Çakıroğlu'nun fındık ürünü taban fiyatına ve fındık üreticilerinin alacaklarına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/166)

139. — Trabzon Milletvekili Mehmet Çakıroğlu'nun, ÇAY - KUR'un elinde bulunan radyosyonlu çaylara ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/167)

140. — Trabzon Milletvekili Mehmet Çakıroğlu'nun, Trabzon - Maçka İlçesinde meydana gelen heyelandan zarar gören vatandaşlar için yaptırılacak konutlara ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/168)

141. — Erzurum Milletvekili İsmail Köse'nin, İspir - Kundura, Tortum - Şayak, Dumlu - Yapağı Tiftik, Pasinler - Tütün ve Ilıca - Süt fabrikalarının son durumlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/169)

142. — Erzurum Milletvekili İsmail Köse'nin, Karayolları 12 nci Bölge Müdürlüğünce 1988 yılında gerçekleştirilen yatırımlara ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/170)

143. — Sakarya Milletvekili Ahmet Neidim'in, Sakarya İli Merkez İlçesi Kâzımpaşa Nahiyesindeki Gökçeören bataklığına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/172)

144. — Sakarya Milletvekili Ahmet Neidim'in, Sakarya İli Adapazarı İlçesindeki Çark suyunun ıslahına ve Aşağı Sakarya Projesine ait çalışmaların ne zaman tamamlanacağına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/173)

145. — Kocaeli Milletvekili Alaettin Kurt'un, Kocaeli İlinde yapımları devam eden Gölcük Devlet Hastanesine ve sağlık ocaklarına ait inşaatların ne zaman tamamlanacağına ilişkin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü soru önergesi (6/174)

146. — Kocaeli Milletvekili Alaettin Kurt'un, Gebze İlçesinde sigorta hastanesi açılmasının düşünülüp düşünülmediğine ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/175)

147. — Kocaeli Milletvekili Alaettin Kurt'un, Gebze İlçesinin telefon sorununa ve Gebze'de telefon müdürlüğü kurulmasının düşünülüp düşünülmediğine ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/176)

148. — Kocaeli Milletvekili Alaettin Kurt'un, Gebze Kapalı Spor Salonu inşaatının ne zaman ihale edileceğine ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/177)

149. — Kocaeli Milletvekili Alaettin Kurt'un, Gebze İlçesine bağlı bazı köylerde yapılmakta olan sanayi ve fabrika inşaatlarının ruhsatlarının bulunup bulunmadığına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/178)

150. — Kocaeli Milletvekili Alaettin Kurt'un, Gebze - Muallimköy sahilinde yapılmakta olan liman inşaatına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/179)

151. — Kocaeli Milletvekili Alaettin Kurt'un, Gebze İlçesi Şekerpınar Köyünün ne zaman içme suyuna kavuşturulacağına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/180)

152. — Samsun Milletvekili Ali Eser'in, Vezirköprü İlçe Hastanesi ile bu ilçeye bağlı köylerdeki sağlık ocaklarının personel ve araç - gereç sorunlarına ilişkin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü soru önergesi (6/181)

153. — Samsun Milletvekili Ali Eser'in, Vezirköprü İlçesi Aşağı Narlı Köyü Ortaokulunun öğretmen ihtiyacına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/182)

154. — Samsun Milletvekili Ali Eser'in, yabancı dil derslerinin ortaöğretim kurumlarında mecburî ders olmaktan çıkarılmasının öğretmenler ve öğrenciler üzerindeki etkisine ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/183)

155. — Zonguldak Milletvekili Şinasi Altıner'in, Karabük - Safranbolu karayoluna ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/184)

156. — Zonguldak Milletvekili Şinasi Altıner'in, Karabük - Yenice karayolu yapım çalışmalarının durdurulma nedenine ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/185)

157. — Zonguldak Milletvekili Şinasi Altıner'in, Karabük İlçesi Kapullu Köyünde yaptırılacak afet evlerine ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/186)

158. — Kütahya Milletvekili Mehmet Korkmaz'ın, toplu iş sözleşmeleri neticelenmeyen ve greve giden işyerlerine ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/187)

159. — Kütahya Milletvekili Mehmet Korkmaz'ın dış ülkelere gidecek vatandaşlara uygulanan vize işlemlerinin kolaylaştırılması için çalışma yapılıp yapılmadığına ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/188)

160. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, Hükümetin ülkemizde komünist partisi kurulması fikrine katılıp katılmadığına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/189)

161. — Ankara Milletvekili Ömer Çiftçi'nin, Türk Kadınını Tanıtma ve Güçlendirme Vakfının şubelerine, 1987 yılı kârına ve 1986 yılından bu yana vakfa yapılan bağışlara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/305) (1)

162. — İzmir Milletvekili Fuat Kılcı'nın, zeytinyağı taban fiyatının ne zaman açıklanacağına ve kestane ürününe taban fiyat verilmesi için çalışma yapılıp yapılmadığına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/190)

163. — İzmir Milletvekili Fuat Kılcı'nın, Kiraz - Alaşehir yolunun asfalt kaplaması için 1989 yılı bütçesine ödenek konulup konulmadığına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/191)

164. — İzmir Milletvekili Fuat Kılcı'nın, Beydağ - Nazilli karayoluna ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/192)

165. — İzmir Milletvekili Fuat Kılcı'nın, Tahtalı Barajı projesinde değişiklik yapılıp yapılmadığına ve Barajın ne zaman bitirileceğine ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/193)

166. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesinde yapılan İKARDA toplantısında meydana geldiği iddia edilen olaya ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/194)

167. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun , Kamu iktisadî teşebbüslerinin özelleştirilmesinin hedefinden saptırıldığı iddiasına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/195)

168. — Amasya Milletvekili Mehmet Tahir Köse'nin, Amasya İli Merkez İlçesine bağlı Dere Mahallesinde tabiî afete maruz kalmaları muhtemel olan vatandaşlar için afet konutları yapılıp yapılmayacağına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/306) (1)

169. — Denizli Milletvekili Adnan Keskin'in, inek ithalatına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/317) (1)

170. — Afyon Milletvekili Abdullah Ulutürk'ün, yıllık enjektör tüketimine ve kaçak olarak ülkemize sokulduğu iddia edilen enjektörlere ilişkin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü soru önergesi (6/196)

171. — Afyon Milletvekili Abdullah Ulutürk'ün, Afyon Çimento Fabrikasının çevre kirliliğine neden olduğu iddiasına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/197)

172. — Adana Milletvekili Orhan Şendağ'ın, SEKA'daki grevin nedenine ve sonuçlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/198)

173. — İçel Milletvekili M. İstemihan Talay'ın, «Tarsus'un, şimdilik il yapılmasının düşünülemediğine» dair 31.10.1988 tarihli beyanına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/318) (1)

174. — Kocaeli Milletvekili Alaettin Kurt'un, Kocaeli İli Gebze İlçesinin öğretmen ihtiyacına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/199)

175. — Kocaeli Milletvekili Alaettin Kurt'un, Gebze İlçesi adliye binasına ve bu İlçede ağır ceza mahkemesi kurulmasına ilişkin Adalet Bakanından sözlü soru önergesi (6/200)

176. — Kocaeli Milletvekili Alaettin Kurt'un, Gebze - Çayırova'da kurulu Çağdaş Boya Sanayiinin işletme ruhsatı bulunup bulunmadığına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/201)

177. — Afyon Milletvekili Abdullah Ulutürk'ün, şeker pancarına zam yapılıp yapılmayacağına ve pancar üreticilerine ürün bedellerinin ne zaman ödeneceğine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/206)

178. — Adana Milletvekili Orhan Şendağ'ın, günlük bir gazetenin 3.11.1988 tarihli nüshasında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanına atfen verilen habere konu teşkil eden olaya ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/207)

179. — Ankara Milletvekili Tevfik Koçak'ın, Ankara İli Şereflikoçhisar İlçesine bağlı Evren, Sarıyahşi ve Ağaçören kasabalarının ne zaman ilçe yapılacaklarına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/319) (1)

180. — Kocaeli Milletvekili Alaettin Kurt'un, ülkemize sığınan peşmergelerden bir kısmının Gebze - Çayırova'daki Tarım Meslek Lisesinde istihdam edileceği iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/320) (1)

181. — Kocaeli Milletvekili Alaettin Kurt'un, Kocaeli Valilik Konağı için yapılan harcamaya ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/321) (1)

182. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, Sovyetler Birliği'ne otomobil ihraç edilip edilmediğine ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/208)

183. — İzmir Milletvekili Erol Güngör'ün, «Yakın Tarih» adlı ansiklopedide Atatürk'ü ve Atatürk İlkelerini yeren ifade ve bölümler bulunup bulunmadığına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/322) (1)

184. — Isparta Milletvekili Ertekin Durutürk'ün, Isparta İli Yalvaç İlçesine bağlı Yarıkkaya ve Kurusarı köylerinin içme suyu sorununa ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/209)

185. — Isparta Milletvekili Ertekin Durutürk'ün, Gülbirlik'çe 1988 yılında gerçekleştirilen gül alımlarına ve yapılan ödemelere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/210)

186. — Isparta Milletvekili Ertekin Durutürk'ün, Isparta İli Senirkent İlçesine ait kanalizasyonun, bazı köylerin tarım arazilerini olumsuz yönde etkilediği iddiasına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/211)

187. — Isparta Milletvekili Ertekin Durutürk'ün, Isparta İli Yalvaç ve Şarkikaraağaç ilçelerine bağlı bazı kasaba ve köylerde gölet yapılıp yapılmayacağına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/212)

188. — Isparta Milletvekili Ertekin Durutürk'ün, Eğirdir Gölünde üretilen kerevit balıklarında görülen hastalığın giderilmesi için ne gibi tedbirler alındığına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/213)

189. — Isparta Milletvekili Ertekin Durutürk'ün, Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı Fonunun gelirlerine ve harcamalarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/214)

190. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay'ın, 5.10.1988 tarihinde Mardin ve Diyarbakır illerinde köy korucuları tarafından iki vatandaşın öldürüldüğü iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/323) (1)

191. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay'ın, Siverek İlçesi Konurtepe Köyünden bir vatandaşın Kuşlukçayırı Köyü Bircemal Mezrası korucularından biri tarafından öldürüldüğü iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/324) (1)

192. — Isparta Milletvekili İbrahim Gürdal'ın, Atabey İlçesi Kapıcak Köyünün başka bir mahalle taşınmasına dair projenin 1988 yılında gerçekleştirilememesinin nedenine ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakınından sözlü soru önergesi (6/215)

193. — Isparta Milletvekili İbrahim Gürdal'ın, Türk Hava Yolları Genel Müdürlük binası inşaatına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/216)

194. — Aydın Milletvekili Hilmi Ziya Postacı'nın, British Airways uçaklarıyla Ankara ve İstanbul'dan Londra'ya giden yolcuların sıtma tehlikesine karşı ilaçlandıkları iddiasına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/325) (1)

195. — Niğde Milletvekili Doğan Baran'ın, Niğde Merkez İlçesine bağlı Kargasekmez Akarsuyu üzerinde yapılması planlanan Uluağaç Barajına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/217)

196. — Niğde Milletvekili Doğan Baran'ın, Niğde İli Ulukışla İlçesinde yapılması düşünülen İmrahor Göletine ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/218)

197. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, üniversitelerde görev yapan akademik personelin yapılan kadro düzenlemesinden yararlandırılmadığı iddiasına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/219)

198. — Adana Milletvekili M. Halit Dağlı'nın, Mansurlu - Kozan karayoluna ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/220)

199. — Adana Milletvekili M. Halit Dağlı'nın, Çatalan Barajından İmamoğlu Ovasına su getirecek olan tünelin ne zaman ihale edileceğine ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/221)

200. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, ülkemizdeki enflasyon konusunda IMF ve Dünya Bankasına verildiği iddia edilen teminata ve Dünya Bankasınca tarım sektörü için verilen kredinin kesildiği iddiasına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/222)

201. — Afyon Milletvekili Baki Durmaz'ın, Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı Fonundan konut yapı kooperatiflerine 1988 yılında verilen krediye ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/223)

202. — Afyon Milletvekili Baki Durmaz'ın, Avrupa ülkelerinde çalışan Türk işçilerinin ailelerinin parçalanmasını önlemek için ne gibi tedbirler düşünüldüğüne ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/224)

203. — Afyon Milletvekili Baki Durmaz'ın, 1988 yılında tedavi masraflarını ödeyemedikleri için hastanelerden kaçan veya borç senedi vererek taburcu olan vatandaşların borçlarına ilişkin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü soru önergesi (6/225)

204. — Isparta Milletvekili Abdullah Aykon Doğan'ın, İstanbul ve Ankara illeri telefon rehberlerinin ITT Bilka A. Ş. tarafından basılacağı iddiasına ve bu şirket ile yapılan anlaşmaya ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/226)

205. — Kocaeli Milletvekili Alaettin Kurt'un, İstanbul'da münteşir bir gazetenin 12.11.1988 tarihli nüshasında yer alan silah ticareti ile ilgili habere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/227)

206. — Adana Milletvekili Orhan Şendağ'ın, Adana İlinde askerî birliklere akaryakıt ikmali yapan Petrol Ofisi bayilerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/331) (1)

207. — Bursa Milletvekili Abdulkadir Cenkçiler'in, koruma sahası olarak ilan edilen Fethiye ve Marmaris'te yapımlarına daha önce izin verilen tesislerin inşasının durdurulduğu iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/228)

208. — Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in, Başbakan Turgut Özal'ın, Göcek'teki yaz tatili sırasında kaldığı yatın kira bedeline ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/332) (1)

209. — Hakkâri Milletvekili Cumhur Keskin'in, Hakkâri İli Uludere İlçesi Kayadibi Köyü Evil Mezrasındaki bir vatandaşın evinin jandarma tarafından yıkıldığı ve Kayadibi Köyünde zorunlu ikamete tabi tutulduğu iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/333) (1)

210. — Hakkâri Milletvekili Cumhur Keskin'in, 1986 ve 1987 yıllarında Hakkâri İli Yüksekova İlçesi Esendere Bucağından sınırı geçerken jandarma tarafından öldürülen veya yaralı olarak ele geçirilen vatandaşlara ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/334) (1)

211. — Hakkâri Milletvekili Cumhur Keskin'in, Hakkâri İli - Uludere İlçesi Şenoba Köyü Tabur Komutanının bazı uygulamalarına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/335) (1)

212. — Hakkâri Milletvekili Cumhur Keskin'in, Hakkâri İli Yüksekova İlçesi Güvenli Köyüne ait olan ve Dere Yaylasında otlatılmakta bulunan koyun sürüsüne Aytepe Karakolu görevlilerince el konulduğu ve sürünün gümrüğe teslim edildiği iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/336) (1)

213. — Isparta Milletvekili Ertekin Durutürk'ün, Isparta İli Yalvaç İlçesinde yapılmakta olan Sümerbank Konfeksiyon Fabrikasına ait inşaatın durdurulduğu ve tesisin Yalvaç Belediyesine satıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/239)

214. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, T.B.M.M.'nin 1.11.1988 tarihli Birleşimindeki görüşmelerde hükümeti temsil eden Devlet Bakanının İçtüzüğe ve teamüllere aykırı hareket ettiği iddiasına ve Başkanlığın bu konudaki tutumuna ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından sözlü soru önergesi (6/240)

215. — Mardin Milletvekili Süleyman Çelebi'nin, Mardin İlinde 15.11.1988 tarihine kadar açılmamış olan okullara ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/241)

216. — Mardin Milletvekili Süleyman Çelebi'nin, Midyat - Nusaybin Karayoluna ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/242)

217. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, Kıbrıs konusunda tavizkâr politika izlendiği iddiasına ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/244)

218. — Kocaeli Milletvekili Alaettin Kurt'un, Kocaeli İlindeki belediyelere 1988 yılında yapılan yardımlara ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/337) (1)

219. — Eskişehir Milletvekili Zeki Ünal'ın, Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi öğrencilerinden birinin Devlet güvenliğini sarsıcı konularda bilgi vermeye zorlandığı iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/338) (1)

220. — İzmir Milletvekili Ahmet Ersin'in, Denizli İli Honaz İlçesine bağlı köylerdeki vatandaşların sınıflandırıldığı ve fişlendiği iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/341) (1)

221. — Erzurum Milletvekili İsmail Köse'nin, vergi kontrolörlerinin mal varlıklarına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/253)

222. — Erzurum Milletvekili İsmail Köse'nin, Doğu Anadolu'daki bazı illerin yakacak sorununa ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/254)

223. — Bursa Milletvekili Beytullah Mehmet Gazioğlu'nun, bir dernek ve bir şirket tarafından İstanbul Özel İdare Müdürlüğüne otomobil hibe edildiği iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/255)

224. — Ankara Milletvekili İbrahim Tez'in, Le Monde Gazetesi muhabirine verdiği demece ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/266)

225. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, günlük bir gazetenin dar boğaza sürüklenerek kapatıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/267)

226. — Tekirdağ Milletvekili Güneş Gürseler'in, Bezm-i Âlem Üniversitesine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/342) (1)

227. — İzmir Milletvekili Veli Aksoy'un, Anadolu Bankasınca 100 milyon liranın üzerinde kredi verilen kişi ve kuruluşlara ve bu kredilerin geri ödenip ödenmediğine ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/345) (1)

228. — Kahramanmaraş Milletvekili Atilla İmamoğlu'nun, Kahramanmaraş - Göksun, Göksun - Elbistan, Göksun - Andırın ve Andırın - Kahramanmaraş karayollarına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/268)

229. — Kahramanmaraş Milletvekili Atilla İmamoğlu'nun, Afşin - Elbistan Termik Santralına ve bu bölgede katkısız biriket imalatının ne zaman gerçekleştirileceğine ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/269)

230. — Kahramanmaraş Milletvekili Atilla İmamoğlu'nun, Adatepe ve Karakuz barajlarının yapımına ne zaman başlanacağına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/270)

231. — Kahramanmaraş Milletvekili Atilla İmamoğlu'nun, fasulye ürününe taban fiyat verilmesinin düşünülüp düşünülmediğine ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/271)

232. — Kahramanmaraş Milletvekili Atilla İmamoğlu'nun, Kahramanmaraş İlinde tütün ekimine müsaade edilip edilmeyeceğine ve bu İlde ne zaman Gümrük Müdürlüğü kurulacağına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/272)

233. — Kahramanmaraş Milletvekili Atilla İmamoğlu'nun, Kahramanmaraş İlinde ne zaman havaalanı yapılacağına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/273)

234. — Kahramanmaraş Milletvekili Atilla İmamoğlu'nun, televizyon yayınlarını izleyemeyen Kahramanmaraş İline bağlı ilçe ve köylere ve Kahramanmaraş'da Sümerbank ikinci satış mağazasının ne zaman açılacağına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/274)

235. — Kahramanmaraş Milletvekili Atilla İmamoğlu'nun, Kahramanmaraş Şehir Stadyumunun ne zaman çimlendirileceğine ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/275)

236. — Kahramanmaraş Milletvekili Atilla İmamoğlu'nun, Kahramanmaraş İlinde Sosyal Sigortalar Hastanesi yapılıp yapılmayacağına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/276)

237. — Zonguldak Milletvekili Şinasi Altıner'in, Sosyal Sigortalar Kurumu Karabük Hastanesinde vefat eden emekli bir işçinin cesedinin fareler tarafından tahrip edildiği iddiasına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/277)

238. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, hükümetin Kıbrıs politikasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/278)

239. — Denizli Milletvekili Adnan Keskin'in, Vakıflar Bankası Samanpazarı Şubesince Öztur Anonim Şirketine verildiği iddia edilen krediye ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/343) (1)

240. — Samsun Milletvekili İrfan Demiralp'in, seçimlere katılan siyasî partilerin radyo ve televizyon gibi haberleşme araçlarından eşit olarak faydalandırılmasına dair Avrupa Konseyi Kararına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/279)

241. — Afyon Milletvekili Abdullah Ulutürk'ün, Afyon İli Sandıklı İlçesi Akharım Kasabası Ortaokulunun öğretmen sorununa ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/344) (1)

242. — Hatay Milletvekili Ali Uyar'ın, Petrol Ofisi İskenderun Bölge Başmüdürünün işçilere ve bölge halkına hakaret ettiği iddiasına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/346) (1)

243. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay'ın, Diyarbakır İli Lice İlçesi Jandarma Komutanının baskısı ile bazı vatandaşlara koruculuk için başvuru formu imzalattırıldığı iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/347) (1)

244. — Hatay Milletvekili Öner Miski'nin, TEK Toroslar İşletmesinin Çukurova Elektrik A. Ş.'ne devredilmesinden doğacak bazı sorunlara ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/348) (1)

245. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay'ın, Olağanüstü Hal Bölge Valiliğinin kurulmasından sonra bölgede gözaltına alınan vatandaşlara ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/349) (1)

246. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay'ın, Siirt İli Merkez 2 No. lu Sağlık Ocağında görevli iki hemşirenin görev dönüşü Dicle Nehrinde boğulmaları olayına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/350) (1)

247. — Bursa Milletvekili Beytullah Mehmet Gazioğlu'nun, Marmara Denizinde trol ve algarina ile balık avcılığı yapıldığı iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/280)

248. — Samsun Milletvekili İrfan Demiralp'in, Samsun - Havza İlçesi 25 Mayıs Ortaokulu Müdürlüğüne usulsüz atama yapıldığı iddiasına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/351) (1)

249. — İzmir Milletvekili Fuat Kılcı'nın, gece bekçilerine de silah tazminatı verilip verilmeyeceğine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/281)

250. — İzmir Milletvekili Fuat Kılcı'nın, Ödemiş İlçesinin ne zaman il yapılacağına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/282)

251. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay'ın, Olağanüstü Hal Bölge Valiliğinin kurulmasından sonra bölgede kaç kişinin korucu olarak görevlendirildiğine ve korucuların karıştıkları adlî olaylara ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/352) (1)

252. — Kütahya Milletvekili Mehmet Korkmaz'ın, Haydarpaşa Gar Müdürlüğünce açılan imtihana İmam Hatip Lisesi mezunlarının alınmadığı iddiasına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/283)

253. — Sakarya Milletvekili Ahmet Neidim'in, AIDS'li hastaların sayısına ve bu konuda ne gibi tedbirler alındığına ilişkin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü soru önergesi (6/284)

254. — Isparta Milletvekili İbrahim Gürdal'ın, Keçiborlu İlçesine bağlı Gülköy ve Kavak köylerine sağlık evi yaptırılmasına ilişkin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü soru önergesi (6/285)

255. — Isparta Milletvekili İbrahim Gürdal'ın, Keçiborlu İlçesinin içme suyu ve kanalizasyon sorunlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/286)

256. — Isparta Milletvekili İbrahim Gürdal'ın, Keçiborlu İlçesinde yapılacak olan Erkek Teknik Öğretmen Okulu ve Kız Sanat Okulu inşaatlarına ne zaman başlanacağına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/287)

257. — Isparta Milletvekili İbrahim Gürdal'ın, Isparta İli Senirkent Devlet Hastanesinin sorunlarına ilişkin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü soru önergesi (6/288)

258. — Isparta Milletvekili İbrahim Gürdal'ın, Isparta İli Senirkent İlçesinde Tekel hizmet binası ve deposu kurulup kurulmayacağına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/289)

259. — Isparta Milletvekili İbrahim Gürdal'ın, Senirkent Ovası sulama projesine ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/290)

260. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, Yunanistan'ın, Pire'deki Türk Şehitliğini kaldıracağı iddiasına ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/291)

261. — Bilecik Milletvekili Tayfur Ün'ün, İstanbul, Ankara, İzmir ve Adana büyükşehir belediyelerinin yurt dışından borç alıp almadıklarına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/357) (1)

262. — Samsun Milletvekili Ali Eser'in, Samsun İli Vezirköprü İlçesinde şeker pancarı alımlarının hızlandırılması için ilave kantarlar kurulup kurulmayacağına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/292)

263. — Samsun Milletvekili Ali Eser'in, Samsun İli Vezirköprü İlçesinde Devlet - millet yardımlaşmasıyla inşa edilen ortaöğretim yatılı öğrenci yurdunun ne zaman açılacağına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/293)

264. — Samsun Milletvekili Ali Eser'in, Havza - Vezirköprü yolunun yapımına ve E - 5 karayolu Hendek - Düzce güzergâhının onarımına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/294)

265. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, T.R.T.'nin bütçe görüşmelerinin yayınlanmasında izlediği tutuma ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından sözlü soru önergesi (6/307)

266. — Hakkâri Milletvekili Cumhur Keskin'in, Hakkâri İli Şemdinli İlçesi Kaymakamı hakkındaki iddialara ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/358) (1)

267. — Çorum Milletvekili Cemal Şahin'in, Çorum Belediyesinin 1984 yılı Nisan ayından bugüne kadar İmar Uygulama Fonundan aldığı kredilerin miktarına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/359) (1)

268. — Çorum Milletvekili Cemal Şahin'in, Çorum Belediyesinin 1984 yılı Nisan ayından bugüne kadar İller Bankasından aldığı avans borçların miktarına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/360) (1)

269. — Trabzon Milletvekili Mehmet Çakıroğlu'nun, 1987 yılı vergi taksidini geciktiren bir yükümlünün maruz kaldığı uygulamaya ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/295)

270. — Konya Milletvekili Ömer Şeker'in, Etibank Genel Müdürlüğü müfettişlerince Seydişehir Alüminyum Tesisleri Satınalma Müdürlüğünde yapıldığı iddia edilen soruşturmaya ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/296)

271. — Bingöl Milletvekili Haydar Baylaz'ın, Sivas İli Gürün İlçesi Çayboyu Mahallesinde inşa ettirilen afet konutlarının hak sahiplerine verilip verilmediğine ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/298)

272. — Isparta Milletvekili İbrahim Gürdal'ın, Isparta İli Sütçüler İlçesindeki Sağlık Merkezi ile Koruyucu Hekimlik Merkez Sağlık Ocağının doktor ve araç sorunlarına ilişkin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü soru önergesi (6/299)

273. — Mardin Milletvekili Süleyman Çelebi'nin, Karakaya Barajı için kamulaştırılan arazilere ve kamulaştırma bedellerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/308)

274. — İzmir Milletvekili Fuat Kılcı'nın, Çeşme Vergi Dairesi Müdürü hakkında ihbar ve şikâyette bulunulup bulunulmadığına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/309)

275. — Samsun Milletvekili Ali Eser'in, Karadeniz Bakır İşletmeleri Samsun İzabe Tesislerindeki rehabilitasyon çalışmalarına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/310)

276. — Edirne Milletvekili Erdal Kalkan'ın, 1985 - 1988 yıllarında Kaynak Kullanımını Destekleme Fonundan yararlanabilmek için yatırım amacıyla teşvik belgesi alanlara ve adı geçen Fon'dan kimlere ne kadar ödeme yapıldığına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/370) (1)

277. — Mardin Milletvekili Mehmet Adnan Ekmen'in, Mardin İli Midyat İlçesinde görevli bir komiser yardımcısı hakkındaki iddiaya ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/371) (1)

278. — Isparta Milletvekili İbrahim Gürdal'ın, Isparta - Eğirdir İlçesi Endüstri Meslek Lisesi Sanat Okulunun ne zaman yapılacağına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/311)

279. — Manisa Milletvekili Ümit Canuyar'ın, heyelan bölgesi ilan edilen Manisa İli Selendi İlçesi Rahmanlar Köyü Hacılar Mahallesindeki vatandaşların yeni yerleşim alanına nakledilmeleri için çalışma yapılıp yapılmadığına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/312)

280. — Kocaeli Milletvekili Alaettin Kurt'un, Tunceli - Geyiksuyu Yatılı İlköğretim Bölge Okuluna ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/313)

281. — İstanbul Milletvekili Mustafa Sarıgül'ün, profesyonel futbol kulüplerinin maç hâsılatlarından elde ettikleri gelirlere ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/372) (1)

282. — Samsun Milletvekili İrfan Demiralp'in, Altınkaya Barajı sahasında kalan Samsun İli Vezirköprü İlçesindeki arazilerin kamulaştırma bedellerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/315)

283. — Antalya Milletvekili Adil Aydın'ın, Devlet kuruluşlarında göreve alınmaları bakımından Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi mezunları ile diğer fakülte mezunları arasında ayrım yapıldığı iddiasına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/326)

284. — İzmir Milletvekili Ahmet Ersin'in, İzmir Büyükşehir Belediyesinin kurduğu veya ortak olduğu şirketlere ve bu şirketlerin faaliyetlerine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/373) (1)

285. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay'ın, doğalgaz santrallarına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/375) (1)

286. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay'ın, Kemerköy Termik Santralı baca gazı arıtma tesislerine ve Karlıova Termik Santralına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/376) (1)

287. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, haberleşme hürriyetinin ihlal edildiği iddiasına ve MİT raporunun akıbetine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/327)

288. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, bazı vatandaşlara ait telefonların güvenlik güçlerince dinlendiği iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/377) (1)

289. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay'ın, Türkiye Emlak Bankasınca 1988 yılında ikram faslından yapılan harcamaya ve «Hedef 1992» reklam kampanyasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/378) (1)

290. — Kocaeli Milletvekili Alaettin Kurt'un, Topçular İskelesinin ne zaman hizmete açılacağına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/379) (1)

291. — Konya Milletvekili Vefa Tanır'ın, elektrik üretim yollarına ve maliyetlerine ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/380) (1)

292. — Konya Milletvekili Vefa Tanır'ın, 1988 yılında akaryakıta yapılan zamlara ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/381) (1)

293. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay'ın, 25.12.1988 tarihinde basına dağıtıldığı iddia edilen «Türkiye Emlak Bankası çalışanları» imzalı açıklamaya ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/382) (1)

294. — İzmir Milletvekili Erol Güngör'ün, Tahtalı Barajı inşaatına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/383) (1)

295. — Edirne Milletvekili Mehmet Fuat Erçetin'in, 1988 yılında elektrik fiyatlarına yapılan zamlara ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/384) (1)

296. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay'ın, Anadolu ve Türkiye Emlak bankalarınca gerçekleştirildiği iddia edilen arsa alım ve satımlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/385) (1)

297. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, Millî Savunma Bakanı Ercan Vuralhan'ın Dışişleri Bakanlığı İdarî ve Malî İşler Daire Başkanı iken MİT Müsteşar-

lığına verdiği iddia edilen malzemelere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/386) (1)

298. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay'ın, 1988 yılında kamu kuruluşları tarafından yabancı kuruluşlara yaptırılan araştırmalara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/387) (1)

299. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay'ın, Diyarbakır, Hakkâri ve Siirt illerinde 25.12.1988 tarihinden bugüne kadar göz altına alınan vatandaşlara ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/388) (1)

300. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay'ın, Emlak Bankasınca 1988 yılında Uluslararası danışmanlık firmalarından alınan hizmetlere ve yapılan ödemelere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/389) (1)

301. — Edirne Milletvekili Mehmet Fuat Erçetin'in, elektrik üretim ve satış fiyatlarına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/390) (1)

302. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay'ın, ülkemize sığınan Iraklılara yapılan yardımlara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/392) (1)

303. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, Türk Kadınını Tanıtma ve Güçlendirme Vakfına yapılan bağışlara ve Vakfın denetimine ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/393) (1)

304. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay'ın, Petrol Arama ve Petrolle İlgili Faaliyetleri Düzenleme Fonuna ve elektrik maliyet fiyatlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/394) (1)

305. — Samsun Milletvekili Cemal Alişan'ın, organize sanayi bölgeleri kurmak amacıyla Samsun İline bağlı Asaraağaç, Kutlukent ve Çırakman köylerinde 1985 - 1986 yıllarında kamulaştırılan arazilerin bedellerine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/404) (1)

306. — İstanbul Milletvekili Hüsnü Okçuoğlu'nun, 1978 - 1988 yıllarında toplanan gelir vergilerine ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/395) (1)

307. — Aydın Milletvekili Hilmi Ziya Postacı'nın, T. C. Ziraat Bankasınca tarım satış kooperatiflerine kullandırılan krediler için farklı faiz oranları uygulandığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/405) (1)

308. — İzmir Milletvekili Ahmet Ersin'in, İzmir Büyükşehir Belediyesinin borçlarına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/396) (1)

309. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, «İcraatın İçinden» ve «Gelişen Türkiye» adlı programların Ankara Video Ajans A.Ş.'ne yaptırılmasının nedenine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/406) (1)

310. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay'ın, Sivas - Kangal, Soma ve Yatağan bölgelerinde termik santralleri besleyecek kömür ocaklarının özel sektöre devredileceği iddiasına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/397) (1)

311. — İstanbul Milletvekili Aytekin Kotil'in, İstanbul Anakent Belediyesince kurulan şirketlere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/398) (1)

312. — İstanbul Milletvekili Aytekin Kotil'in, İstanbul Anakent Belediyesince 25.3.1983 tarihinden bu yana gazetelere verilen ilanlar için yapılan ödemelere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/399) (1)

313. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay'ın, Sovyetler Birliğinden ithal edilen doğal gazın hangi amaçlarla kullanılacağına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/400) (1)

314. — Edirne Milletvekili Erdal Kalkan'ın, SEKA ve Edirne - OLMUKSA'da çalışan işçiler hakkında emniyet müdürlüklerince albüm düzenlendiği iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/401) (1)

315. — Erzurum Milletvekili İsmail Köse'nin, Emlak Bankasının amblemi ile ilgili çalışmalara ve bu nedenle yapılan ödemeye ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/328)

316. — Erzurum Milletvekili İsmail Köse'nin, İstanbul Emniyet Müdürlüğünde meydana geldiği iddia edilen olaya ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/329)

317. — Zonguldak Milletvekili Şinasi Altıner'in, ülkemizde traktör üreten firmalara ve 1986 - 1988 yıllarındaki üretim miktarlarına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/330)

318. — Samsun Milletvekili Ali Eser'in, Altınkaya Barajı sahasında kalan Vezirköprü İlçesi Düzce Köyüne ait arazilerin kamulaştırma bedellerine ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/339)

319. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay'ın, doğal gaz ithali ile ilgili sözleşmeye ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/402) (1)

320. — İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol'un, Türkiye Emlak Bankasının amblemlerinin bir Amerikan firmasına çizdirildiği iddiasına ve amblem değişikliği nedeniyle yapılan harcamaya ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/403) (1)

321. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, NATO ile ilişkilerimize, Türk kadınlarına askerlik eğitimi yaptırılacağı iddiasına ve Savunma Sanayii Fonuna ilişkin Millî Savunma Bakanından sözlü soru önergesi (6/340)

322. — Kütahya Milletvekili Mehmet Korkmaz'ın, Kütahya İli köylerine bağlı yayla ve mahallelerden kaçında elektrik bulunmadığına ve bu yerlerin ne zaman elektriğe kavuşturulacağına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/407) (1)

323. — Tekirdağ Milletvekili Güneş Gürseler'in, Bezm-i Âlem Üniversitesinde sözleşmeli olarak çalışmak isteyen sağlık personeline imzalattırılan hizmet akdine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/408) (1)

324. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, Emlak Bankası eski Genel Müdürünün Amerika'ya gidiş nedenine ve hakkında soruşturma açılması için Cumhuriyet Savcılığınca istenilen iznin geciktirildiği iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/409) (1)

325. — Edirne Milletvekili Erdal Kalkan'ın, İstanbul Valiliğince bazı sanatçıların konserlerinin yasaklandığı iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/410) (1)

326. — Tunceli Milletvekili Orhan Veli Yıldırım'ın, Tunceli İli Hozat İlçesi Emniyet Amirliğinde görevli bir komiser ile bir polis memuru haklarındaki iddiaya ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/411) (1)

327. — Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in, 1985 - 1988 yılları arasında hayali ihracat yaparak haksız vergi iadesi alan firmalara ne gibi müeyyideler uygulandığına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/412) (1)

328. — Konya Milletvekili Vefa Tanır'ın, Ankara Demirlibahçe Ortaokulu İngilizce öğretmeninin Gaziosmanpaşa Ortaokulunda çalıştırıldığı iddiasına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/413) (1)

329. — Trabzon Milletvekili Mehmet Çakıroğlu'nun, Fiskobirlikçe 1988 yılında gerçekleştirilen fındık alımlarına ve bu nedenle yapılan ödemelere ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/414) (1)

330. — Mardin Milletvekili Mehmet Adnan Ekmen'in, Ankara Bahçelievler semtinde 29.1.1989 günü meydana gelen olaya ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/415) (1)

331. — Ankara Milletvekili Rıza Yılmaz'ın, Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesinde can güvenliği olmadığı gerekçesiyle Dekanlığa dilekçe veren öğrenciler hakkında soruşturma açıldığı iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/416) (1)

332. — Adana Milletvekili M. Selahattin Kılıç'ın, 19.7.1988 tarihli ve 88/13161 sayılı kararnameden istifade eden firmalara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/417) (1)

333. — Kars Milletvekili Mahmut Alınak'ın, MİT ile ilgili bazı iddialara ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/418) (1)

334. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, Turizm Bankası Genel Müdürünün İsviçre gezisine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/419 (1)

335. — Ankara Milletvekili Ömer Çiftçi'nin, yeraltı mafyası olarak nitelendirilen grupların son günlerde neden oldukları olaylara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/420) (1)

336. — Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in, Anadolu ve Türkiye Emlak Kredi bankalarının 1987 ve 1988 yıllarına ait kârlarının yüksek gösterildiği iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/421) (1)

337. — Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in, kamu bankalarının 1987 ve 1988 yıllarındaki bazı harcamalarına ve Emlak Bankasına ait arazi ve binalardan bir kısmının satıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/423) (1)

338. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, hayalî olduğu kuşkusuyla Merkez Bankasınca incelenmekte olan ihracat dosyalarının 25.2.1987 tarihli kararname gereğince Devlet Planlama Teşkilatına devredildiği ve incelemeler tamamlanmadan vergi iadelerinin ödendiği iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/424) (1)

339. — Erzncan Milletvekili Mustafa Kul'un, Erzurum İli Şenkaya İlçesine bağlı Yoğurtçular ve Nişantaşı köyleri arasındaki mera davası ile ilgili mahkeme kararının infazı sırasında meydana gelen olayın sorumlularına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/426) (1)

340. — Burdur Milletvekili Fethi Çelikbaş'ın tarım arazilerinin sulanmasında elektrikten yararlanılabilmesi için elektrik şebekelerinin tevsii hususunda çalışma yapılıp yapılmadığına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/427) (1)

341. — Erzincan Milletvekili Mustafa Kul'un, Erzincan İli Merkez İlçesi Aşağı ve Yukarı Molla Gürani mahallelerinin Merkez Belediyesi sınırları içine alınmamasının nedenine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/428) (1)

342. — Samsun Milletvekili Cemal Alişan'ın, il mahallî idareler kontrolörlerine denetim özel hizmet tazminatı verilmemesinin nedenine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/429) (1)

343. — İzmir Milletvekili Fuat Kılcı'nın, 31.12.1988 tarihi itibariyle TARİŞ'in üreticilere ne kadar borcu bulunduğuna ve bu borcun ne zaman ödeneceğine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/430) (1)

344. — Isparta Milletvekili İbrahim Gürdal'ın, Isparta Tapu Sicil Müdürlüğü ile ilgili olarak Valilikçe yapılan tahkikata ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/431) (1)

345. — Isparta Milletvekili İbrahim Gürdal'ın, Burdur İl merkezindeki ilk ve orta dereceli okullarda görevli öğretmenlerin bir kısmının çeşitli köy ve kasaba okullarına nakledildikleri iddiasına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/353)

346. — Mardin Milletvekili Mehmet Adnan Ekmen'in, 7.10.1988 tarihinde Tuzla mevkiinde gerçekleştirilen operasyonla ilgili olarak bir dergide yer alan iddialara ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/432) (1)

347. — Giresun Milletvekili Mustafa Çakır'ın, Emlak Bankası eski Genel Müdürünün talimatlarıyla yapılan döviz değişim işlemlerine ve bu Bankaca Türk Kadını Gazetesine ödenen reklam ücretine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/433) (1)

348. — Amasya Milletvekili Mehmet Tahir Köse'nin, Şemiler döneminde Emlak Bankasınca aylık bir gazeteye ödenen reklam ücretine ve bir firmaya kullandırılan döviz kredisinin ödenmediği iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/434) (1)

349. — Manisa Milletvekili Ümit Canuyar'ın, Manisa İli Selendi İlçesine bağlı bazı köylerin içme suyu sorununa ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/355)

350. — Kars Milletvekili Mahmut Alınak'ın, ülkemizce de imzalanmış olan İşkenceye karşı Avrupa Sözleşmesi ile İşkenceye Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi hükümlerine uyulmadığı iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/441) (1)

351. — Ankara Milletvekili Rıza Yılmaz'ın, Emlak Bankasınca bir firmaya teminatsız kredi verildiği ve Memduh Paşa Yalısının fahiş fiyatla satın alındığı iddialarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/435) (1)

352. — İstanbul Milletvekili Mustafa Sarıgül'ün, lig maçlarını izleyecek öğrenciler için bilet fiyatlarında tenzilat yapılmasının düşünülüp düşünülmediğine ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/436) (1)

353. — Ankara Milletvekili Rıza Yılmaz'ın, bir öğretmenin, düşünce suçu nedeniyle görevinden alındığı ve genel idare hizmetleri sınıfına atandığı iddiasına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/442) (1)

354. — Malatya Milletvekili İbrahim Aksoy'un, Tunceli, Erzincan ve Malatya illerine bağlı bazı köylerde yeni yaptırılan camilere atanan imamlara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/451) (1)

355. — Kocaeli Milletvekili Alaettin Kurt'un, günlük bir gazetenin 27.11.1988 tarihli nüshasında yer alan S.S.K. Genel Müdürü ile ilgili iddialara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/443) (1)

356. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, 9 Eylül Üniversitesi Denizli Mühendislik Fakültesi öğretim üyelerinden birine Fakülte Dekanınca hakaret edildiği ve görevinden alındığı iddialarına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/362)

357. — Isparta Milletvekili Ertekin Durutürk'ün, Isparta İli Yalvaç İlçesine bağlı bazı köylerin yol sorununa ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/363)

358. — Isparta Milletvekili Ertekin Durutürk'ün, Isparta İli Sütçüler İlçesi Karadiken Köyünün su sorununa ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/364)

359. — Isparta Milletvekili Ertekin Durutürk'ün, Anavatan Partisi belediye başkan adayları hakkında görüş bildirdikleri iddia edilen vali ve kaymakamlara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/365)

360. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay'ın, yapılacak olan mahallî idareler seçimleri nedeniyle bazı seçim bölgelerinde vali ve kaymakamlarca aday yoklaması yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/444) (1)

361. — İzmir Milletvekili Veli Aksoy'un, Nihat Sargın ve Haydar Kutlu ile ilgili davayı izlemek isteyen vatandaşların maruz kaldıkları uygulamalara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/445) (1)

362. — İzmir Milletvekili Veli Aksoy'un, düşünce suçlusu olarak gözaltına alınan sanıklara farklı muamele yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/446) (1)

363. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, bir siyasî partinin malî denetiminin İstanbul Emniyet Müdürlüğü Malî Şubesince yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/447) (1)

364. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, yurt dışına çıkan vatandaşların Konut Fonu için yaptıkları ödemelere ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/366)

365. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay'ın, ülkemizin tanıtılması amacıyla 1988 yılında Türkiye'ye hangi ülkelerden kaç kişi çağrıldığına ve bu amaçla ne kadar harcama yapıldığına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/448) (1)

366. — Burdur Milletvekili Fethi Çelikbaş'ın, Emlak Bankasınca 1.1.1987 tarihinden bugüne kadar gerçekleştirilen arsa alımlarına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/449) (1)

367. — Kars Milletvekili Mahmut Alınak'ın, Konya İli Çumra İlçesi kapatılan ülkü ocakları başkanının bugüne kadar yakalanamamasının nedenine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/450) (1)

368. — Samsun Milletvekili Ali Eser'in, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığınca üretilen ve Rusya'dan ithal edilen doğal gaz miktarlarına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/367)

369. — Erzurum Milletvekili İsmail Köse'nin, Devlet eski Bakanı Yusuf Bozkurt Özal'ın yurt dışı seyahatler nedeniyle aldığı harcırah miktarına, Başbakanın tedavisi için yapılan harcamaya ve 1987 yılındaki yurt dışı seyahatlerde götürülen hediyelik eşyaların tutarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/458) (1)

370. — İzmir Milletvekili Halil Çulhaoğlu'nun, küçük esnaf ve zanaatkârlara kullandırılan kredinin miktarına ve şartlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/452) (1)

371. — Gaziantep Milletvekili Abdulkadir Ateş'in, Emlak Bankasınca 12.9.1980 tarihinden bu yana üretilen konutlara ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/453) (1)

372. — Ankara Milletvekili Ömer Çiftçi'nin, Ankara Merkez Kapalı Cezaevi 4 üncü koğuşunda bulunan siyasî hükümlülere özel jandarma timi tarafından işkence yapıldığı iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/454) (1)

373. — Tekirdağ Milletvekili Enis Tütüncü'nün, ülkemizde mevcut Kur'an kurslarına ve özel vakıflarca açılan ve yönetilen öğrenci yurtlarına, özel okullara ve dersanelere ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/457) (1)

374. — Sakarya Milletvekili Ahmet Neidim'in, Sakarya Üniversitesi inşaatına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/422)

375. — Edirne Milletvekili Erdal Kalkan'ın, Köy - Koop. Merkez Birliği kurulması için yapılan girişimlerin engellendiği iddiasına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/459) (1)

376. — Tekirdağ Milletvekili Güneş Gürseler'in, Şarköy Belediye Başkanlığı seçiminin iptali nedeniyle Valilikçe Belediye Başkanvekilliğine yapılan atamaya ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/461) (1)

377. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, Yusuf Bozkurt Özal ile Aydın Corporation A.Ş. arasında ilişki bulunup bulunmadığına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/463) (1)

378. — İzmir Milletvekili Fuat Kılcı'nın, Ödemiş'te üniversite veya yüksekokul açılmasının düşünülüp düşünülmediğine ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/425)

379. — İstanbul Milletvekili Mustafa Sarıgül'ün, spor tesisi yapma ve antrenör bulundurma zorunluluğunu yerine getirmeyen müesseselere karşı ne gibi önlemler alınacağına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/437)

380. — İstanbul Milletvekili Mustafa Sarıgül'ün, şehir içinde çalışan araçlara takograf zorunluğu getirilmesinin nedenine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/438)

381. — İstanbul Milletvekili Mustafa Sarıgül'ün, vatandaşların AİDS hastalığı hakkında aydınlatılmasına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/439)

382. — İstanbul Milletvekili Mustafa Sarıgül'ün, sahillerdeki okulların yaz aylarında, öğrenci gençlik tatil merkezleri haline dönüştürülmesinin düşünülüp düşünülmediğine ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/440)

383. — Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in, İstanbul - Tuzla'da meydana gelen olay hakkında yanlış bilgi verildiği iddiasına ve olayın sorumlularına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/466) (1)

384. — Tekirdağ Milletvekili Enis Tütüncü'nün, tarım ürünlerinin 1989 yılı taban fiyatlarının tespitine ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/467) (1)

385. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay'ın, Siirt İlinde Belediye çöplüğü olarak kullanılan Kasaplar Deresinde bulunduğu iddia edilen cesetlere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/468) (1)

386. — Manisa Milletvekili Hasan Zengin'in, 26 Mart 1989 tarihi itibariyle belediyelerin durumlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/469) (1)

387. — İstanbul Milletvekili Mustafa Sarıgül'ün, Devlet memurlarının konut sorununa ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/456)

388. — Adana Milletvekili Abdullah Sedat Doğan'ın, 26.4.1989 - 2.5.1989 tarihleri arasında gözaltına alınan kişilere ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/473) (1)

389. — Tekirdağ Milletvekili Güneş Gürseler'in, ayçiçeği ekiminde tohum kalitesinden kaynaklanan sorunlara ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/474) (1)

390. — Isparta Milletvekili İbrahim Gürdal'ın, ihraç teşvik priminin elma ürününden kaldırılmasının neden olduğu sorunlara ve bu konuda alınacak önlemlere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/460)

391. — Zonguldak Milletvekili Köksal Toptan'ın, son beş yıl içinde ülkemizle ilgili olarak dış basında yer alan neşriyata ve bu nedenle yapılan ödemeye ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/481) (1)

392. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay'ın, 1 Mayıs gösterileri nedeniyle gözaltına alınanların sayısına ve bu olaylarda suçlu görülen kamu görevlilerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/482) (1)

393. — Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonundan 1986 - 1988 yıllarında hangi illere ne miktar yardım yapıldığına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/483) (1)

394. — Samsun Milletvekili İrfan Demiralp'in, ilköğretim müfettişlerine ve müfettişlik için atama emri bekleyen öğretmenlere ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/484) (1)

395. — İstanbul Milletvekili Aytekin Kotil'in, belediyelere bütçeden yapılacak yardımlar için ne gibi ilkeler belirlendiğine ve 1989 yılında hangi belediyelere ne miktar yardım yapıldığına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/485) (1)

396. — İstanbul Milletvekili Yüksel Çengel'in, Güzel İstanbul Hizmet Vakfına yapılan bağışlara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/486) (1)

397. — İstanbul Milletvekili Yüksel Çengel'in, Çocuk ve Tabiat Vakfına yapılan bağışlara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/487) (1)

398. — İstanbul Milletvekili Yüksel Çengel'in, İstanbul Eğitim ve Kültür Vakfına yapılan bağışlara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/488) (1)

399. — Denizli Milletvekili Adnan Keskin'in, TEK Genel Müdürü ile yardımcılarından Kurum iştiraklerinde görev alanlar bulunup bulunmadığına ve bu Kurum için satın alınan güç trafolarına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/489) (1)

400. — Denizli Milletvekili Adnan Keskin'in, işkence yaptıkları iddia edilen Isparta İli Merkez Sanayi Karakolu görevlileri hakkında ne gibi işlemler yapıldığına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/490) (1)

401. — İstanbul Milletvekili Yüksel Çengel'in, Çocuk ve Tabiat Vakfına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/491) (1)

402. — İstanbul Milletvekili Yüksel Çengel'in, İstanbul Eğitim ve Kültür Vakfına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/492) (1)

403. — İstanbul Milletvekili Yüksel Çengel'in, Güzel İstanbul Hizmet Vakfına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/493) (1)

404. — Diyarbakır Milletvekili Fuat Atalay'ın, Diyarbakır Emniyet Müdürlüğünce gözaltına alınan vatandaşlara işkence yapılmasını önlemek için ne gibi tedbirler alınacağına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/494) (1)

405. — Denizli Milletvekili Adnan Keskin'in, Atatürk - Elbistan Ankara enerji nakil hattının yapımıyla ilgili olarak aktedilen sözleşmeye ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/495) (1)

406. — Bingöl Milletvekili İlhami Binici'nin, Bingöl İli Adaklı İlçesi Elmaağacı Köyünde orman katliamı yapıldığı iddiasına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/462)

407. — Zonguldak Milletvekili Şinasi Altıner'in, Zonguldak - Eflani Yatılı Bölge Okulu inşaatının ne zaman biteceğine ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/508) (1)

408. — Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in, Belediyeler Fonundan ve yedek ödenek faslından belediyelere yapılan ödemelere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/509) (1)

409. — İzmir Milletvekili Birgen Keleş'in, M.T.A. Genel Müdürlüğüne ait maden sahalarından çıkardıkları ponza madenini naylon faturalarla sattıkları iddia edilen firmalar hakkında ne gibi işlemler yapıldığına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/510) (1)

410. — Zonguldak Milletvekili Köksal Toptan'ın, Sosyal Sigortalar Kurumu Ankara Dışkapı Hastanesine ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/464)

411. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, muhalefet milletvekillerinin gündem dışı konuşmalarına televizyonda yer verilmemesinin nedenine ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/470)

412. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, Bulgar zulmüne maruz kalan soydaşlarımızın geleceğine ve Türk - Bulgar münasebetlerine ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/471)

413. — İstanbul Milletvekili Mustafa Sarıgül'ün, ortaöğretimde devamsızlık nedeniyle sınıfta kalan öğrenciler için af getirilmesinin düşünülüp düşünülmediğine ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/475)

414. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, Demir - Çelik işçilerinin grevine ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/476)

415. — İstanbul Milletvekili Halil Orhan Ergüder'in, Sakarya - Hendek İlçesi Eski Bıçkı Köyünden bir vatandaşın bayat kuduz aşısı nedeniyle öldüğü iddiasına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/477)

416. — İçel Milletvekili Ekin Dikmen'in, Eskişehir Cezaevindeki siyasî tutuklu ve hükümlülerin Aydın Cezaevine nakledilmesinin nedenine ve nakil esnasında gerekli tıbbî tedbirlerin alınmadığı iddiasına ilişkin Adalet Bakanından sözlü soru önergesi (6/478)

417. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, Sultanahmet Camiinde meydana geldiği iddia edilen olaya ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/479)

418. — İstanbul Milletvekili Mustafa Sarıgül'ün, futbol müsabakalarındaki serbest bilet fiyatı uygulamasına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/480)

7

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1. — Konya Milletvekili Mehmet Şimşek ve 5 Arkadaşının, 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun 27.5.1988 Tarihli 3455 Sayılı Kanunla Değişik Geçici 8 inci Maddesinin Dördüncü Fıkrasının Değiştirilmesi ile Maddeye Bir Fıkra İlave Edilmesine İlişkin Kanun Teklifi ve Millî Eğitim Komisyonu Raporu (2/97) (S. Sayısı : 228 ve 228'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihleri : 2.3.1989; 20.9.1989)

2. — 4759 Sayılı İller Bankası Kanununun 28 inci Maddesinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Geçici Maddeler Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (1/586) (S. Sayısı : 270) (Dağıtma tarihi : 20.9.1989)